

خرید کتاب های کنکور

با تخفیف ویژه

و

ارسال رایگان

Medabook.com

+

یک جلسه تماس تلفنی رایگان

با مشاوران رتبه برتر

برای انتخاب بهترین منابع

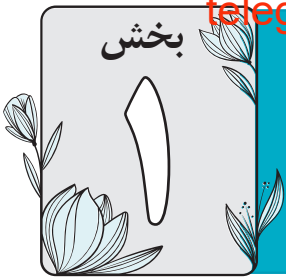
دبیرستان و کنکور

۰۲۱ ۲۸۴۲۵۲۱۰

دین
و
زندگی ۳

به زودی
منتشر می شود

تفکر و اندیشه

جایگاه
اندیشه
و ثمرات
آن:

اندیشه مانند
بذری است که

اندیشه،

الف- در ذهن جوانه می‌زند،

ب- در دل و قلب ریشه می‌دواند (اندیشه یکتاپرستی یا جهان‌بینی توحیدی باید به صورت یک باور قلبی در آید تا در رفتار و کردار شخص موثر باشد).

ج- و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد. (مصدق ظاهر شدن برگ و بار اندیشه در اعمال، در آیه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدوه...» آمده است. - درس ۳ دوازدهم)

۱- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، (نقطه مقابل حدیث: «حَبُّ الشَّيْءِ يُعْمِي وَ يُصِمُّ» - درس ۱۲ یازدهم)

۲- استعدادها را شکوفا می‌کند (یادآوری: نیاز به مقبولیت سبب می‌شود که نوجوان و جوان بیشتر به خود بپردازد و توانایی‌ها و استعدادهای خود را کشف و شکوفا کند. - درس ۱۱ دهم)

۳- و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.

۴- علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد. (در صورت داشتن این دو شرط: ۱- به صورت دائمی باشد. ۲- درباره خداوند و قدرتش باشد. - حدیث زیر)

اهمیت تفکر و اندیشه از دیدگاه اسلام

موضوع

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»
برترین عبادت،
اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

نگاه ویژه

چه اندیشه‌ای افضل عبادات است؟ و این نوع اندیشه، باید در ذات خداوند باشد یا صفات او؟

پیام
حدیث

- این حدیث، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه در زندگی را از دیدگاه اسلام بیان می‌کند.
- از نظر پیامبر اسلام (ص)، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است؛ اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).
- از آنجا که خداوند حقیقی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی او را شناسایی نماید؛ بنابراین، منظور از تفکر در خداوند در این حدیث، تفکر و اندیشه در صفات الهی می‌باشد، نه تفکر در ذات و حقیقت و چیستی او.
- هرگاه سؤال شود که: «منظور از تفکر در «فی الله و فی قدرته» چه می‌باشد؟» با توجه به فرمایش رسول اکرم (ص) پاسخ می‌دهیم: «تفکروا فی کل شیءٍ و لا تفکروا فی ذات الله : در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید.»

تناسب
معنایی

این حدیث از نظر دلالت بر اهمیت تفکر از دیدگاه اسلام، با این سخن امام کاظم (ع): «... و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند. و آن کس که عقلش کامل تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.» تناسب دارد. (درس ۱ یازدهم)

توصیه

برای مطالعه عمیق و مؤثر آیات و احادیث، توصیه می‌شود به روش زیر عمل کنید:
اول: عبارت عربی و ترجمه آن را حفظ شوید؛ به طوری که با دیدن هر بخش از آیه یا حدیثی که ادامه آن حذف شده است، بتوانید قسمت دیگر آن را به خاطر بیاورید.
دوم: موضوع اصلی هر آیه و حدیث را با توجه به تیتراژ آن قسمت و محتوای کلی آن درس به ذهن خود بسپارید.
سوم: پیام‌ها و همچنین تناسب معنایی که برای آیات و احادیث نوشته شده است را به دقت بررسی نموده و به طور کامل فراگیرید.
چهارم: در نظر داشته باشید که در مواقع دوره‌درس‌ها، ارتباط‌هایی که برای آیات و احادیث نوشته شده است را به اطلاعات خود اضافه کنید.
پنجم: نیازی نیست که به تمام توصیه‌های بالا در یک زمان مشخصی عمل کنید، بلکه می‌توانید در عرض چند هفته و یا چند ماه و با توجه به زمانی که تا کنکور فرصت مطالعه دارید، این یادگیری را کامل نمایید.

اهمیت
اندیشه در
اسلام:

درس اول

هستی بخش

سؤال از
حقیقت هستی:

آیا تاکنون برایتان پیش آمده است که در فضایی آرام نشسته (و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب و جوش تفکر کرده باشید؟

جهان دور دست؛ یعنی آسمان بی کران با کهکشان‌ها، منظومه‌ها، خورشید و سیارگان؛ تفکر درباره (و همین جهان نزدیک، یعنی زمین با جنگل‌ها، دریاها، بیابان‌ها، جانوران، گیاهان و گل‌های زیبایش.

به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ آیا هرگز درباره آغاز و پایان این هستی پهناور فکر کرده‌اید؟ (موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟!

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

الف- هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش (درونی و ناموخته)، خدا را می‌یابیم (فطرت خدا آشنا - درس ۲ دهم) و حضورش را درک می‌کنیم. (به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی)

ب- به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم) و به موجودات مدد می‌رساند. (ولایت معنوی: درس ۴ یازدهم - ربوبیت الهی)

ج- با وجود این شناخت اولیه (خداشناسی فطری)، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند (شناخت عقلی) و راه‌های گوناگونی را برای (درک وجود (و هستی او؛ نه چستی و چگونگی و ماهیت) او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

د- یکی از این راه‌ها (برای درک عمیق‌تر وجود خدا و شناخت صفات و افعال او)، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه به شرح زیر است:

الف- اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.

ب- در اشیای پیرامون نیز که بیندیشیم، آنها را همین‌گونه می‌بینیم؛ (یعنی مستقل و قائم به ذات خود نیستند)

ج- حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست. (شبهات انسان با سایر پدیده‌ها)

الف- پدیده‌ها، که وجودشان از خودشان نیست، (انتم الفقراء) خودش پدیده نباشد، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که بلکه وجودش از خودش باشد؛ (هو الغنی)

ب- همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد. (مقدمه دوم و مفهوم بیت زیر)

خداشناسی فطری
و دعوت قرآن
به معرفت عمیق‌تر:

مقدمه اول:

حج عبدالرحمان
جامی این معنا را
در ردی بیت چنین
بیان می‌کند:

مقدمه دوم در اثبات: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

موضوع

«ذات نیافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش (بخش» در مصرع اول به معنای بهره و سهم است و در مصرع دوم به معنای عطا کردن)، خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب‌دهی»

نگاه ویژه

این ابیات، بیانگر کدام مقدمه و چه مفهومی در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است؟

معنی
ابیات

مقدمه دوم:

۱- ذاتی که از هستی و وجود، بخش و سهم و بهره‌ای نیافته است، چگونه می‌تواند هستی بخش باشد، یعنی به دیگران هستی عطا کند؟
۲- ابری که خشک و فاقد آب است، از آن، انتظار آبرسانی نمی‌رود»

پیام

ابیات

۱- این دو بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.
۲- مفهوم ابیات: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.»

نکته طلایی

هر دو بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات مفهوم آیه شریفه: «انتم الفقراء إلى الله» می‌باشند.

د- آری در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. (وجودش از خودش باشد).

ه- در این صورت، چنین چیزی (که خودش ذاتاً موجود است) دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ (هو الغنی)

همواره بوده است و همواره خواهد بود. (سؤال: در چه صورت، یک موجود پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد؟)

الف- ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که (و سرچشمه هستی باشد. (الله نور السموات و الارض)

نتیجه

ب- این وجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

دو مقدمه بالا:

مقدمه اول: ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.
مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

شما حتماً نام **مسجد گوهرشاد** را که در جوار حرم مطهر **امام رضا** است، شنیده‌اید. شاید بارها آن را دیده و در آن نماز خوانده‌اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره **تیموریان** است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان **باقی** است (بدون نیاز به سازندگان آن)، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، **خبری نیست** .

سؤال: (آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟ (نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساخته شدن است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد).

اگر اندکی دقت کنیم، درمی‌یابیم که یک **تفاوت بنیادین** میان این دو رابطه وجود دارد. (بنا تنها ناظم اجرا است ولی خداوند هم خالق اجرا و هم ناظم آنهاست).

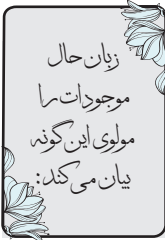
الف- مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی تشکیل شده (مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و ... که هیچ کدام از آن‌ها را بنا به وجود نیاورده است)
ب- هر یک از این مصالح نیز **خواصی** دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه **چسبندگی** گچ را ایجاد می‌کند و نه **سختی** و **استحکام** سنگ را؛
ج- به عبارت دیگر بنا نه **اجزای** ساختمان را پدید آورده و نه **خواص** آن اجزا را.
د- کار بنا فقط **جابه‌جا کردن** مواد و **چینی** آنها است. (بنا ناظم اجرا است نه خالق اجرا و خواص آنها)

نیازمندی مسجد به بنا:

تحلیل دو رابطه:

رابطه جهان با خدا:

الف- اما خداوند، **خالق** سنگ و گچ و چوب، و **خواص** آنها و **حتی**   **خالق** خود بنا است. (الله خالق کل شیء - توحید در خالقیت - علت ب و ج)
ب- بر این اساس
۱- **وجود** بنا و نیز **وجود مصالح و خواص آنها** ، همه وابسته به خداست (نیازمندی در پیدایش)
۲- و خداوند هر لحظه اراده کند، آنها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. (نیازمندی در بقا)
ج- به همین جهت،
جهان **همواره** و در هر «آن» به خداوند نیازمند است (نیازمندی در بقا - توحید در ربوبیت)
و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. (ثبات دائمی نیازمندی جهان به خداوند در بقا = مصداق آیه: «کل یوم هو فی شأن»)
د- به عنوان مثال
می‌توان گفت که **رابطه خداوند با جهان** ، تا حدی شبیه **رابطه مولد برق با جریان برق** است؛ (نیازمندی در پیدایش و بقا)
همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.
بنابراین، مسجد با ساخته شدن، از بنا بی‌نیاز می‌شود، (نیازمندی ساخته‌های بشری به سازنده خود، فقط در مرحله ساخته شدن و نظام یافتن است).
نتیجه: چنین نیستند و پس از پیدایش نیز **همچنان** ، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا- علت) اما موجودات، از این‌رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند. (معلول)

موضوع رابطه جهان با خالق

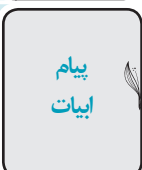
- ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
  - ما که باشیم ای تو ما را جان جان
  - ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما
  - ما همه شیران ولی شیر علم
- ما چو کوهییم و صدا در ما ز توست (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا - البته بیشتر بیانگر نیازمندی در بقا = «کل یوم هو فی شأن»)
تا که ما باشیم با تو در میان (نفی شرک ربوبی = توحید در ربوبیت)
تو وجود مطلق، فانی نما (مصراع اول بیانگر مفهوم آیه: «اتم الفقراء الی الله» - مصرع دوم: «الله هو الغنی الحمید»)
حمله‌مان از باد باشد دم به دم (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا - البته بیشتر بیانگر نیازمندی در بقا = «کل یوم هو فی شأن»)

نگاه ویژه

هر یک از ابیات بالا، بیانگر چه حقیقتی در خصوص نیازمندی انسان و جهان به خداوند است؟

- ما همچون نی هستیم که تو در ما می‌دمی و صدا ایجاد می‌کنی، مانند کوه هستیم که صدای تو را بازتاب می‌دهیم.
- ای که جان جانی، ما که هستیم که در برابر تو عرض اندام کنیم و در ایجاد افعال با تو مشارکت داشته باشیم؟
- ما از این جهت که وجود حقیقی نداریم، عدم به شمار می‌رویم. پس ما نیست هست نماییم و حال آنکه ای خداوند، تو وجود مطلق و هست نیست نما هستی.
- ما انسان‌ها همچون شیر پرچم هستیم که در اثر وزش باد به حرکت درمی‌آید. نه شیر، واقعی است و نه حرکتش از خودش است»

- این ابیات، بیانگر این است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا)
- جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. (نیازمندی در بقا)
- مفهوم **کامل تر** این ابیات این است که جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پیدایش و وجود یافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حیات» به خداوند نیازمندند.
- رابطه جهان با خدا، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

این ابیات از نظر مفهومی با آیات شریفه: «اتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، «یسألُه مَنْ فی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلُّ یَوْمٍ هُوَ فی شَأْنٍ» و «الله نور السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»، تناسب داشته و نیازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله **وجود یافتن** و **بقا** معرفی می‌کنند.

تدبر در قرآن

در آیات زیر تدبر کنید و به سوالات پاسخ دهید.

موضوع آیه: نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خدا و غنای ذاتی خداوند	پیام‌های تکمیلی آیه:
<p>۱- مخاطبان عبارت: «أنتم الفقراء إلى الله»، همه انسان‌ها ولی مصدق نیازمندان به خدا، تمامی پدیده‌ها می‌باشند.</p> <p>۲- پیام عبارت شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله» این است که تمامی پدیده‌ها از جمله انسان، هم در وجود و هستی خود و هم در بقا و ادامه حیات خود به خداوند نیازمند هستند.</p> <p>۳- با استناد به عبارت: «و الله هو الغنی الحمید»، تنها وجود بی‌نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست.</p> <p>۴- علت نیازمندی (فقر ذاتی) تمامی مخلوقات به خداوند (اتم الفقراء إلى الله)، در پدیده بودن آن‌هاست، به عبارت دیگر چون هیچ یک از موجودات پیرامون ما در هستی خود مستقل و قائم به ذات نیستند، لذا به وجودی مستقل و قائم به ذات نیازمندند. (ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش)</p> <p>۵- از آنجا که موجودات در هستی خود مطلقاً به خدا متکی‌اند (أنتم الفقراء إلى الله)، تا آنگاه که وجودشان دوام دارد، به خدا وابسته‌اند و به او تکیه دارند. (نیازمندی در بقا و هم مفهوم با آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»)</p> <p>۶- علت بی‌نیاز بودن (غنای ذاتی) خداوند (هو الغنی) در این است که پدیده نیست و وجودش از خودش (مستقل و قائم به ذات) است.</p> <p>۷- علت اینکه تنها خداوند می‌تواند نیاز مخلوقات را برطرف کند، غنی و بی‌نیاز بودن ذات مقدس خداوند است.</p> <p>تناسب معنایی (۱): این آیه و دو بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش ...»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.</p> <p>تناسب معنایی (۲): «غنی» بودن خداوند در این آیه و عبارت قرآنی: «و لم یولد: زاده نشده است.»، بیانگر این مفهوم است که خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است، چراکه مولود، معلول است و نمی‌تواند خدا باشد.</p>	<p>«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»</p> <p>ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداوند است که (تنها) بی‌نیاز ستوده است.»</p> <p>(فاطر، ۱۵)</p>
<p>۱- درخواست دائمی مخلوقات از خدا (یسأله من فی السماوات و الأرض)، بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا و البته بیشتر بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در مرحله بقا است.</p> <p>۲- تعبیر «یسأله» که فعل مضارع است بیانگر آن است که سؤال و تقاضای مخلوقات از خداوند به صورت دائمی است و موجودات همواره با زبان حال محتاج اویند.</p> <p>۳- درخواست مخلوقات (یسأله من فی السماوات و الأرض) از خداوند، به زبان نیست، بلکه با نیازمندی به خالق خود در تمامی جهات است.</p> <p>۴- منظور از «یوم» در آیه، «روز» نیست، بلکه مطلق زمان است، زیرا خداوند، فراتر از زمان است.</p> <p>۵- این مفهوم: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر آن است که کارهای خداوند تقلیدی نیست، بلکه بدیع و نوآورانه است.</p> <p>۶- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. (ربوبیت الهی)</p> <p>ارتباط: عبارت قرآنی: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس ۲ دوازدهم)</p> <p>تناسب معنایی (۱): این آیه و آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند اشاره دارند.</p> <p>تناسب معنایی (۲): این آیه و آیه: «الله الصمد»، بیانگر این مفهوم است که تنها خداوند است که سزاوار قصد کردن و برطرف کردن نیاز مخلوقات است و توجه تمام موجودات، خواسته یا ناخواسته به سوی خداست. (درس ۲ دوازدهم)</p> <p>تناسب معنایی (۳): عبارت قرآنی: «کل یوم هو فی شأن»، با آیاتی که بیانگر توحید در ربوبیت باشند، تناسب معنایی دارد.</p>	<p>«يَسْأَلُهُ مِنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُل يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»</p> <p>«پیوسته از او درخواست می‌کند هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، او همواره دست اندرکار امری است»</p> <p>(رحمان، ۲۹)</p>

۱- فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ هم در هستی خود که بالاترین داشته اوست و هم در سایر داشته‌ها که برآمده از نعمت وجود است.

۳- چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟ نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند؛ او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین، او هر لحظه دست اندرکار امری است.

آگاهی، سرچشمه بندگی

الف- انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند (فقیر الی الله)، بی‌توجه‌اند؛ اما انسان‌های آگاه ۱- دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند ۲- و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

ب- هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) ۱- نیاز به او را بیشتر احساس ۲- و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول)

افزایش خودشناسی (علت) ← درک بیشتر فقر و نیاز (معلول مستقیم خودشناسی و علت بندگی) ← افزایش بندگی (معلول غیر مستقیم اولی و معلول مستقیم دومی)

ج- برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که ۱- برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد ۲- و او را به حال خود واگذار نکند: (توفیق الهی - درس ۶)

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا: خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار»

تأثیر آگاهی
بر زندگی
افراد:

پیامبر

اکرم (ص)

آگاهی (به نیازمندی خود در پیدایش و بقا)، سرچشمهٔ بندگی

موضوع

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَىٰ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
خدا یا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار»

درخواست رسول اکرم (ص) در این حدیث، ثمره چیست؟

نگاه ویژه

پیام حدیث

تأثیر آگاهی بر زندگی افراد:

ارتباط

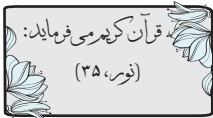
نکته طلایی

۱- افزایش معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا ← احساس بیشتر فقر و نیاز به او ← ابراز بیشتر عجز و بندگی خود.
۲- این درخواست عاجزانهٔ پیامبر (ص) که «برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش (توفیق‌الهی) راز او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند»، نتیجهٔ افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطهٔ ایشان با خدا بوده ← که باعث احساس بیشتر فقر به او ← و ابراز بیشتر بندگی خود به درگاه او شده است.
این دعا، بیانگر توحید عملی و همچنین بیانگر «راز و نیاز با خدا و کمک خواستن از او»، از راه‌های تقویت اخلاص است. (درس ۳ و ۴ دوازدهم)

بیان این سخن که: «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي ...»، نتیجهٔ آگاهی انسان به نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند و درک مفهوم این آیات: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ...» است که همگی بیانگر نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا می‌باشند.

نور هستی

الف- قرآن کریم، رابطهٔ میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای (نور السماوات و الأرض) بیان می‌کند که (در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم؛

قرآن کریم می‌فرماید:

(نور، ۲۵)

رابطهٔ میان خداوند و جهان هستی

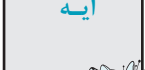
موضوع

«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...»
خداوند نور آسمان‌ها و زمین است ...»

این آیه، رابطهٔ میان خداوند و جهان خلقت را چگونه ترسیم کرده است؟

نگاه ویژه

پیام آیه

بیان رابطهٔ میان خداوند و جهان خلقت:

۱- قرآن کریم، رابطهٔ میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. (نور بودن خداوند به معنای هستی بخشی اوست).
۲- بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.
۳- از آن‌جا که تمامی موجودات وجودشان را از خدا می‌گیرند، (علت) در واقع، هر موجودی در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (مفهوم این آیه و سه بیت زیر و حدیث امام علی (ع) از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند»

ارتباط

تناسب معنایی

مفهوم این آیه (الله نور السماوات و الأرض)، بیانگر توحید در خالقیت و مفهوم قضای الهی است. (درس ۲ و ۵ دوازدهم)

۱) این آیه و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفادید ...» و دو بیت: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم ...» و حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله ...»، بیانگر این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.
۲) از این آیه، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحلهٔ وجود یافتن (هستی) و بقا برداشت می‌گردد و از این منظر با مفهوم آیات شریفه: «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» تناسب دارد.

الف- ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که (از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند)

ب- پس، نور بودن خداوند به چه معناست؟ نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود.

ج- نورهای معمولی (منشأ مادی دارند) هم این خاصیت را دارند که خودش آشکارند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.

۱- «وجود» خود را از او می‌گیرند،

۲- به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصهٔ هستی می‌گذارند

۳- و وجودشان به وجود او وابسته است.

بیانگر وجود خالق

ه- به همین جهت (جملهٔ قبلی علت است)، هر چیزی در این جهان، و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. (معلول برای جملهٔ قبل - مفهوم آیه بالا و سه بیت و حدیث ذیل)

۱- تجلی خداوند (مفهوم ابیات و حدیث صفحهٔ بعد)

۲- و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی (نه حقیقت و ذات خدا) است.

۱- خدا را مشاهده می‌کنند (معرفتی عمیق و والا)

۲- و علم و قدرت او را می‌بینند. (توحید در ربوبیت - درس ۲ دوازدهم)

مفهوم خداوند نور هستی و نتیجهٔ آن:

در هر چیزی خدا را دیدن

موضوع

«دلی کز معرفت نور و صفا دید (علت) به هر چیزی که دید اول خدا دید (معلول)»

نگاه ویژه

در این بیت، بستر اصلی برای با هر چیزی خدا را دیدن، چه چیزی معرفی شده است؟

پیام بیت

۱- هر موجودی در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.
۲- شاعر در این بیت، با اشاره به این کلام امیر مؤمنان: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، می‌گوید برای این که انسان به چنین دیدی (به هر چیزی که دید اول خدا دید) برسد، لازم است تلاش و مجاهده نفسانی کند و به پاکی و صفای قلب برسد. (دلی کز معرفت نور و صفا دید)

ارتباط

(۱) او سرشت ما را با خود آشنا کرد و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد. از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم)
(۲) اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» برای رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)

در هر چیزی خدا را دیدن

موضوع

«به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم»

نگاه ویژه

این دو بیتی باباطاهر، بیان شاعرانه‌ای از کدام سخن امام علی (ع) است؟

پیام ابیات

۱- هر موجودی در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (علت) از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. (معلول)
۲- در این ابیات، باباطاهر سخن امیرالمؤمنین را توضیح می‌دهد که: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

تناسب معنایی

این دو بیتی باباطاهر و بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید» و حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» و آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، به مفهوم «خداوند نور هستی است»، اشاره دارند.

ارتباط

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» به منظور رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)

مفهوم خداوند نور هستی و نتیجه آن:

تفکر در احادیث

موضوع حدیث: جهان، تجلّی بخش خداوند است.

پیام‌های تکمیلی حدیث:

۱- خداوند سرشت ما را با خود آشنا کرد (فطرت خداشنا) و گرایش به خود را در وجود ما قرار داد (فطرت خداگرا). از این رو، هر کس در خود می‌نگرد و یا به تماشای جهان می‌نشیند، خدا را می‌یابد و محبتش را در دل احساس می‌کند. (درس ۲ دهم)
۲- مطابق این حدیث، جهان **جلوه حق** است و هر موجودی، در حدّ خودش تجلّی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (مفهوم آیه: «الله نور السموات و الارض»)
۳- تعبیر «رایت الله قبله» اشاره به این نکته دارد که آن حضرت با نگاه دقیق خود وقتی به اشیای پیرامون خود می‌نگرند درمی‌یابند که همه این اشیای پدیده‌هایی هستند که قبلاً نبوده‌اند پس حتماً علتی آنها را به وجود آورده است، پس پی به خالق آن می‌برند.
۴- در این حدیث، تعبیر «معه» اشاره به این مفهوم دارد که آن حضرت وقتی می‌نگرند که این شیء که سرتاسر نیاز و فقیر است، در حال حاضر وجود دارد، پس در می‌یابد که بقای آن مرهون خداست.
۵- در این فرمایش امام علی (ع)، تعبیر «بعده»، اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در **فنا**ی شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند.
تناسب معنایی: این روایت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید»، دو بیتی: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» و «به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم» تناسب دارد.
ارتباط: این حدیث، بیانگر «افزایش معرفت به خداوند» از راه‌های رسیدن به «حقیقت‌بندی و اخلاص» است. (درس ۴ دوازدهم)
نکته طلایی: این حدیث، مصداق «افضل العبادة» (تفکر دائمی در خداوند و قدرت او) می‌باشد.

امیرالمؤمنین علی (ع) می‌فرماید:

«ما رایت شیئا الا و رایت الله

قبله

و بعده

و معه»

«هیچ چیزی را ندیدم

مگر این که خداوند را قبل و بعد و

با آن دیدم.»

مقصود امیرالمؤمنین از اینکه می‌فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چه می‌باشد؟ یعنی اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

معرفتی عمیق و والا:

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند (مفهوم حدیث و ابیات قبل)،
۱- معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید،
۲- اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.
به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد
اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت)
و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند

اکنون ممکن است برای شما این سؤال پیش آید که آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

در پاسخ می‌گوییم: موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند: دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند به ماهیت و ذات (یا چیستی) آنها دست یابد. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را ندارد، زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند. دسته دوم موضوعاتی که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (شناخت ذات و حقیقت و ماهیت و چگونگی خداوند محال است.) بنابراین، با اینکه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم. (پی بردن به هستی و وجود خداوند و همچنین شناخت صفات او از طریق تفکر در آیات الهی ممکن است.) از همین رو پیامبر اکرم (ص) فرموده است:

پیامبر اکرم (ص)

در ورای هر چیزی خدا را دیدن

موضوع

«تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ»
در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

نگاه ویژه علت منع شدن از تفکر در ذات مقدس خداوند و دعوت به تفکر در آیات الهی، در این حدیث چیست؟

نگاه ویژه

۱- چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. (لا تفكروا فی ذات الله)
۲- ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. بر این اساس، در این حدیث، رسول اکرم (ص) ما را به تفکر در هر یک از مخلوقات خداوند (تفكروا فی كل شیء) دعوت کرده‌اند.

پیام حدیث

نکته طلایی

بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید...» و دو بیتی بابا طاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» و این حدیث امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، و هر عبارتی که ما را به دقت و تأمل در جهان هستی دعوت کند، یاریگر ما در شناخت صفات (نه ذات) خداوند هستند.

اندیشه و تحقیق

با وجود شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت‌ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.
۱- وجود جهان از خداست اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و او فقط اجزای ساعت را تنظیم می‌کند.
۲- دوام و بقای ساعت، وابسته به ساعت‌ساز نیست اما بقای جهان وابسته به خداوند است.

خلاصه کامل درس ۱

- ← تفکر و اندیشه
- ← مراحل شکوفایی اندیشه: «جوانه زدن در ذهن»، «ریشه دواندن در دل و قلب» و «ظاهر شدن برگ و بار آن به صورت اعمال»
- ← ثمرات اندیشه: «پرطراوت و زیبا ساختن بهار جوانی»، «شکوفه کننده استعدادها» و «نوید بخش امید به آینده‌ای زیباتر» و «توانایی برترین عبادت‌ها بودن»
- ← دو ویژگی برترین عبادت‌ها از دیدگاه پیامبر اکرم (ص): ۱- «ادمان التّفکر: تفکر مداوم و پیوسته» ۲- «فی الله و فی قدرته: در صفات خداوند و قدرت او»
- ← شناخت فطری و عمیق تر خدا
- ← شناخت اولیه ما از خدا: ۱- خدایابی و درک حضور او به صورت فطری ۲- علم روشن داشتن به «هدایت و پشتیبانی جهان توسط خالق حکیم و مدد رسانی به موجودات»
- ← روش قرآن کریم برای شناخت خداوند: «دعوت به معرفت عمیق تر درباره خدا» و «نشان دادن راه‌های گوناگون برای درک وجود خدا و شناخت صفات و عمیق تر خدا»
- ← افعال او: از جمله «تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده»

<p>← مقدمه اول: انسان و اشیای پیرامونش، پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نیست.</p> <p>← مفهوم: نیازمندی پدیده‌ها (که وجودشان از خودشان نیست) برای موجود شدن به پدیدآورنده‌ای که «پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.»</p> <p>← مثال: نیازمند بودن چیزی که شیرین نیست به «چیزی که خودش شیرین است» برای شیرین شدن.</p> <p>← آیات: «ذات نایافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش» و «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آبدهی»</p> <p>← استثنا: بی‌نیاز بودن یک موجود در وجود خود به دیگری، تنها در صورتی است که ذاتاً موجود باشد.</p> <p>← ویژگی موجود بالذات: «پدیده نیست»، «بی‌نیاز از پدیدآورنده است» و «همواره بوده است و همواره خواهد بود.»</p> <p>← نتیجه: نیازمندی ما و همه پدیده‌ها، در پدید آمدن به «آفریننده‌ای که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.» این وجود برتر و متعالی خداست.</p> <p>← مسجد گوهرشاد: «از شاهکارهای هنر ایرانی دوره تیموریان»، «در جوار حرم مطهر امام رضا(ع)»، «همچنان باقی بدون ارتباط با سازندگان آن»</p> <p>← رابطه بنا با مسجد: «به وجود نیاوردن مصالح و اجزای ساختمان مسجد و خواص آن اجزا» و کار او تنها «جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها»</p> <p>← رابطه جهان با خدا: خلق مصالح و خواص آنها و حتی خلق خود بنا توسط خداوند، براین اساس: ۱- وابسته بودن وجود بنا و وجود مصالح و خواص آنها به خدا (نیازمندی در پیدایش) ۲- از بین رفتن ساختمان در هر لحظه به اراده الهی (نیازمندی در بقا) ۳- براین اساس، همواره و در هر «آن» نیازمندی جهان به خدا و هیچ‌گاه قطع و یا کم نشدن این نیاز (نیازمندی در بقا).</p> <p>← مثال برای رابطه خداوند با جهان: تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق (قطع شدن مولد = قطع شدن جریان برق و خاموش شدن لامپ‌ها)</p> <p>← نتیجه این مقایسه: الف- «بی‌نیاز شدن مسجد از بنا یا ساخته شدن (بی‌نیازی در بقا به بنا)» اما «نیازمند بودن موجودات به خدا، پس از پیدایش همانند لحظه نخست خلق شدن (نیازمندی در پیدایش و بقا)» ب- از این رو، عرض نیاز دائمی مخلوقات به پیشگاه الهی در آیات: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ...»</p> <p>← بیت: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا بیشتر نیازمندی در بقا = «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ»)</p> <p>← بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، (نفی شرک ربوبی = توحید در ربوبیت)</p> <p>← بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، (مصرع اول بیانگر مفهوم آیه: «انتم الفقراء الی الله» - مصرع دوم: «و الله هو الغنی الحمید»)</p> <p>← بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»، (بیانگر نیازمندی در پیدایش و بقا بیشتر نیازمندی در بقا = «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ»)</p> <p>← آیه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله (نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا) و الله هو الغنی الحمید»</p> <p>← آیه: «یسأله من فی السماوات و الارض (نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا) کل یوم هو فی شأن (ربوبیت الهی)»</p> <p>← ویژگی انسان‌های ناآگاه: بی‌توجه بودن به نیاز دائمی انسان به خداوند (انتم الفقراء الی الله)</p> <p>← ویژگی انسان‌های آگاه: «احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا» و «خود را نیازمند عنایات پیوسته او (کل یوم هو فی شأن) دانستن»</p> <p>← نتیجه افزایش معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش با خدا: «احساس بیشتر نیاز به او» و «براز بیشتر ناتوانی و بندگی خود»</p> <p>← بیان یک رابطه: افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی</p> <p>← درخواست عاجزانه پیامبر(ص) از خدا: نگرفتن لطف و رحمت خاصش از او برای یک لحظه و واگذار نکردن او به حال خود (اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفه عین أبدا)</p> <p>← بیان رابطه میان خدا و جهان هستی در قرآن: با کلمه: «الله نور السماوات و الارض» که در نظر اول شگفت‌انگیز اما پی بردن به معنای آن پس از تفکر دقیق است.</p> <p>← ویژگی نورهای معمولی: «آشکار بودن خودشان» و سبب «آشکار شدن اشیای دیگر»</p> <p>← معنای نور هستی بودن خدا: «تمام موجودات، وجود خود را از خدا گرفتن»، «به سبب او پیدا و آشکار شدن و پا به عرصه هستی گذاشتن» و «وجودشان به وجود او وابسته بودن»</p> <p>← نتیجه نور هستی بودن خدا: ۱- هر چیزی در جهان، «بیانگر وجود خالق بودن و آیه‌ای از آیات الهی محسوب شدن» ۲- هر موجودی، در حد خودش «تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی بودن»</p> <p>← نتیجه نگرستن در جهان با دقت و اندیشه: ۱- «در هر چیزی، خدا را مشاهده کردن و علم و قدرت او را دیدن» ۲- مفهوم بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۳- دو بیتی باباطاهر: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم ...»</p> <p>← تفکر در حدیث امام علی(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله (موجودات قبلا نبوده‌اند، پس خالق دارند) و بعده (نیازمندی به خدا در بقا) و معه (در فنای شیء خدا را مشاهده می‌کنند).»</p> <p>← با هر چیزی خدا را دیدن: «معرفتی عمیق و والا»، «در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید»، اما «هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاک و صفای قلب دارند.»</p> <p>← راه رسیدن به معرفت برتر: «قدم پیش گذاشتن» و «با عزم و تصمیم قوی حرکت کردن» و «با یاری خداوند لذت این معرفت را چشیدن»</p> <p>← ۱- امور محدود: «ممکن است روزی شناسایی شوند» و «ذهن ما توان و گنجایش فهم چستی و ذات و ماهیت چنین موضوعاتی را دارد.»</p> <p>← ۲- امور نامحدود: به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.</p> <p>← ۳- خداوند: چون حقیقتی نامحدود دارد، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.</p> <p>← براساس سخن پیامبر اکرم(ص): «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در مخلوقات برای پی بردن به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان و شناخت صفات اوست، نه برای درک ذات و چستی و ماهیت او.</p>	<p>نیازمندی</p> <p>جهان به خدا در پیدایش</p> <p>نیازمندی جهان به خدا در بقا</p> <p>آگاهی</p> <p>سرچشمه</p> <p>بندگی</p> <p>نور هستی</p> <p>درک چستی و چگونگی</p>
---	--

سوالات تألیفی / خط به خط و مفهومی /

- ۱- برگ و بار اندیشه آدمی به چه صورت ظاهر می گردد و بذر آن در چه جایگاهی جوانه می زند و سپس در کجا ریشه می دواند؟
- ۱) اعمال - روح - قلب   ۲) ایمان و باور - ذهن - قلب   ۳) اعمال - ذهن - قلب   ۴) ایمان و باور - قلب - روح
- ۲- چه چیزی بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می سازد و به کارگرفتن آن در زندگی، نوید بخش چیست؟
- ۱) اندیشه - پاکی و صفای قلب   ۲) عبادت - شناخت استعدادها   ۳) عبادت - معرفت به حقیقت خداوند   ۴) اندیشه - امید به آینده ای زیباتر
- ۳- در روایات اسلامی، از چه چیزی به «برترین عبادت» تعبیر شده است؟
- ۱) یاد دائمی اسماء و صفات خدا و تفکر در قدرت او   ۲) اندیشیدن مستمر درباره خداوند و قدرت او
- ۳) تفکر دائمی در آیات و نشانه های الهی و حکمت او   ۴) اندیشیدن مستمر درباره ذات و حقیقت خداوند و قدرت او
- ۴- چند مورد از عبارتهای زیر در بیان تأثیرات شگفت انگیز نیروی خرد و اندیشه، صحیح است؟
- الف- برترین عبادتهاست.
ب- برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می شود.
ج- استعدادها را شکوفا می سازد.
د- در دل و قلب ریشه می دواند.
ه- تنها در ذات و ماهیت خداوند نهی شده است.
- ۱) ۳   ۲) ۱   ۳) ۴   ۴) ۲
- ۵- رسول گرامی اسلام (ص) در خصوص «ادمانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، چه تعبیری به کار برده و در بیانات دیگر خود، آن را مقید به چه شرطی کرده اند؟
- ۱) «اکبر العبادة» - «لا تفكروا فی ذات الله»   ۲) «اکبر العبادة» - «لا تفكروا فی اسماء الله»
- ۳) «افضل العبادة» - «لا تفكروا فی اسماء الله»   ۴) «افضل العبادة» - «لا تفكروا فی ذات الله»
- ۶- مطابق سخن نبی اکرم (ص)، کدام یک می تواند مصداق برترین عبادت باشد؟
- ۱) «یسأله من فی السموات و الأرض»   ۲) «تفكروا فی كل شیء»   ۳) «لا تکلنی إلی نفسی»   ۴) «تفكروا فی ذات الله»
- ۷- طرح سؤالاتی از قبیل: «موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، در چه صورت برای انسان مطرح می شوند؟
- ۱) توانایی ها و استعداد های فطری و خدادادی خود را به طور کامل بشناسد.   ۲) دغدغهای در زندگی روزمره نداشته باشد و سعادت و رفاه خود را یافته باشد.
- ۳) لذت های بی ارزش مادی و ظاهری نتوانسته باشد او را به خود سرگرم سازد.   ۴) به دور از هیجانات و هیاهوهای زندگی، درباره این جهان پر از جنب و جوش تفکر نماید.
- ۸- براساس تعالیم اسلامی، درک کدام حقایق برای آدمی، به صورت فطری و روشن صورت می گیرد؟
- ۱) شناخت صفات و افعال خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق   ۲) درک حضور خداوند - نیازمندی جهان در پیدایش خود، به آفریننده و خالق
- ۳) درک حضور خداوند - مدد رسانی خداوند حکیم به مخلوقات   ۴) شناخت صفات و افعال خداوند - هدایت و پشتیبانی جهان توسط خالق حکیم
- ۹- از دیدگاه اسلام، درک حضور خداوند، برای چه کسانی ممکن است و از چه طریقی محقق می شود؟
- ۱) هر عاقل و خردمندی - اندیشیدن   ۲) هر انسانی - فطرت   ۳) هر عاقل و خردمندی - فطرت   ۴) هر انسانی - اندیشیدن
- ۱۰- درک کدام معرفت و شناخت از خداوند، برای افراد نوع بشر به روشنی صورت می پذیرد؟
- ۱) آفریننده های حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می کند و به موجودات و مخلوقات مدد می رساند.
- ۲) آفریننده های که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به ما هستی داده است.
- ۳) آفریننده های حکیم جهان را هدایت و پشتیبانی می کند و به آن وسعت می دهد.
- ۴) آفریننده های که پدیده نیست و هستی در ذاتش است، جهان را آفریده و به مخلوقات مدد می رساند.
- ۱۱- شناخت اولیه انسان از خداوند به چه صورت است و با وجود آن، قرآن کریم ما را به چه شناختی از خداوند دعوت می کند؟
- ۱) فطری و آموختنی - شناخت صفات و ذات خدا   ۲) درونی و غیراکتسابی - شناخت صفات و ذات خدا
- ۳) درونی و غیراکتسابی - معرفت عمیق تر   ۴) فطری و آموختنی - معرفت عمیق تر
- ۱۲- چند مورد از عبارتهای زیر، در خصوص راههای شناخت خداوند نادرست است؟
- الف - هر یک از ما با تمام وجود، خدا را می یابیم و حضورش را درک می کنیم.
ب- قرآن کریم برای درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او، راه مشخصی را به ما نشان می دهد.
ج- قرآن کریم با وجود شناخت اولیه انسان از خدا، ما را به کسب معرفت عمیق تری از خداوند دعوت می کند.
د- درک نیازمندی جهان در هستی خود به خدا، یکی از راههای معرفت عمیق تر نسبت به اوست.
ه- به دلیل وجود شناخت اولیه هر انسانی از خداوند، قرآن کریم ما را به معرفت آسان تری از خدا دعوت می کند.
- ۱) ۳   ۲) ۱   ۳) ۴   ۴) ۲
- ۱۳- از دیدگاه قرآن کریم، تفکر درباره نیازمند بودن جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق، از راههای وصول به کدام هدف است؟
- ۱) درک وجود خدا و شناخت حقیقت و افعال او   ۲) دریافت درونی و فطری خدا و درک حضور او
- ۳) دریافت درونی و فطری خدا و معرفت عمیق تر به او   ۴) درک وجود خدا و شناخت صفات و افعال او

- ۱۴- در راستای تحقق معرفت عمیق تر به خداوند، اولین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش، کدام است؟**
- ۱) یک موجود در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که ذاتاً موجود باشد. ۲) انسان و سایر مخلوقات، پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۳) اشیای پیرامون ما برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که پدیده نباشد. ۴) انسان‌ها و سایر مخلوقات پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان است.
- ۱۵- از دیدگاه حکما، اشتراک آدمی و اشیای پیرامون او در ... آن‌هاست، چرا که ...**
- ۱) موجود بودن - در پدید آمدن به آفریننده‌ای نیازمندند که وجودش از خودش نباشد. ۲) پدیده بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود.
- ۳) موجود بودن - همواره بوده و همواره خواهند بود. ۴) پدیده بودن - وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۱۶- کدام گزینه، معرفت حقیقت وجودی «حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهکشان‌ها» می‌باشد؟**
- ۱) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها متکی به خودشان نیست. ۲) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل بیرونی است.
- ۳) پدیده‌هایی هستند که وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است. ۴) پیدایش و هستی یافتن آنها مستقل از هر عامل درونی و بیرونی است.
- ۱۷- دومین مقدمه در اثبات نیازمندی جهان و پدیده‌های آن به خدا در پیدایش، در کدام گزینه آمده است؟**
- ۱) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است، که خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۲) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
- ۳) یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری است، که خالق و پدیدآورنده آن ذاتاً موجود باشد.
- ۴) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای وجود یافتن دائمی نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
- ۱۸- دلیل نیازمند بودن دائمی پدیده‌ها به ... این است که ...**
- ۱) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - ذاتاً موجود هستند. ۲) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - وجودشان از خودشان است.
- ۳) پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد - وجودشان از خودشان نیست. ۴) آفریننده‌ای که ذاتاً موجود باشد - ذاتاً معدوم نیستند.
- ۱۹- تمثیل: «چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.» بیانگر کدام حقیقت در خصوص اشیای پیرامون ما می‌باشد؟**
- ۱) نیازمند به پدیده‌ای هستند که خودش ذاتاً موجود باشد. ۲) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و سرچشمه هستی باشد.
- ۳) فقر ذاتی به پدیدآورنده‌ای که مخلوق و بی‌نیاز از پدیدآورنده است. ۴) نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که هستی بخش باشد.
- ۲۰- در صورت تحقق این فرض که آدمی، ذاتاً موجود باشد، کدام نتیجه را در پی خواهد داشت؟**
- ۱) عدم اتکالی به خود و نیازمندی به دیگری در پیدایش ۲) وابستگی به هزاران موجود پیرامون خود در هستی یافتن
- ۳) عدم تساوی ذات و حقیقتش با موجود بودن و امکان نیست شدن ۴) خروج از شمول پدیده‌ها و تداوم همیشگی در وجود
- ۲۱- در اندیشه اسلامی، نیازمندی موجودات و پدیده‌های این جهان به پدیدآورنده‌ای که خودش پدیده نباشد، حاکی از چه حقیقتی است؟**
- ۱) «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش» ۲) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟ خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟»
- ۳) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» ۴) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲۲- پیام بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، ناظر بر کدام مقدمه در اثبات نیازمندی پدیده‌های این عالم به آفریننده است؟**
- ۱) پدیده‌ها که همواره بوده و خواهند بود، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد.
- ۲) حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کیهکشان‌ها، همه پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
- ۳) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.
- ۴) اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست و نیازمند به خالق هستیم که وجودش از خودش نباشد.
- ۲۳- بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، مؤید پیام کدام آیه شریفه یا حدیث، در خصوص دلیل نیازمندی مخلوقات این عالم به خالق و آفریننده است؟**
- ۱) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» ۲) «أتمم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» ۴) «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲۴- براساس بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بی‌نیاز بودن از دیگری در پدید آمدن و وجود یافتن، در چه صورت شامل انسان و پدیده‌های این جهان خواهد شد؟**
- ۱) ذاتاً پدیده و غنی از پدیدآورنده باشد. ۲) وجودش از دیگری باشد. ۳) وجودش از خودش نبوده و نیست. ۴) خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۲۵- دیدگاه خاص حکما در خصوص وجودی که خودش ذاتاً موجود باشد، در کدام گزینه آمده است؟**
- ۱) تداوم در هستی دارد و بی‌نیاز از پدیدآورنده است. ۲) در وجود و هستی خود نیازمند به دیگری است.
- ۳) نیازمند به خالق است که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. ۴) نیاز به پدیدآورنده‌ای دارد که همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- ۲۶- براساس آموزش‌های اسلامی، لفظ «پدیده بودن»، به چند مورد از عبارتهای زیر به درستی تعلق می‌گیرد؟**
- الف- وجودش از خودش نبوده و نیستی در آن راه داشته باشد.
- ب- خودش همواره هست و نیاز به پدیدآورنده دارد.
- ج- وجودش از خودش بوده و سپس پدید آمده باشد.
- د- ذاتاً وجود داشته باشد و نیستی در آن راه نداشته باشد.
- ه- وجودش از دیگری بوده و جاودانگی در هستی دارد.

۲۷- حصول این نتیجه که «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجه منطقی کدام یک از مقدمات زیر است؟

- ۱) وجود و هستی مان از خودمان نیست. - ذاتا وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.
- ۲) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد.
- ۳) برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستیم که وجودش از خودش باشد. - وجود و هستی مان از خودمان نیست.
- ۴) پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. - ذاتا وجود نداریم و نیستی در ما راه دارد.

۲۸- با استناد به آیات و روایات، هستی بخش به آدمی و مخلوقات این جهان، از کدام ویژگی برخوردار است؟

- ۱) خودش پدیده نبوده و وجودش از خودش نمی‌باشد.
- ۲) از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- ۳) خودش پدیده نبوده و سرچشمه هستی باشد.
- ۴) پدیدآورنده‌ای است که وجودش از خودش نیست.

۲۹- بنای مسجد گوهرشاد مربوط به چه دوره‌ای از تاریخ است و بیانگر چه حقیقتی در ارتباط با سازندگان آن است؟

- ۱) تیموریان - بقای آن تا به امروز بدون نیاز به سازندگان آن
- ۲) صفاریان - ساختن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن
- ۳) تیموریان - بقای آن تا به امروز بدون نیاز به سازندگان آن
- ۴) صفاریان - ساختن و بقای آن در ارتباط با معمار و بنا و کارگران سازنده آن

۳۰- در پاسخ به این سؤال که: «آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم ...

- ۱) نیازمندی مسجد به بنا فقط در بقاست ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.
- ۲) کار بنا فقط خاصیت دادن به اجزای ساختمان است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۳) کار بنا فقط خلق اجزا است ولی خداوند هم خالق اجزا و هم خواص دهنده به آنهاست.
- ۴) نیازمندی مسجد به بنا فقط در ساخته شدن و نظام یافتن است ولی نیازمندی جهان به خداوند در وجود و بقا است.

۳۱- در رابطه بین «مسجد با سازندگان آن» و «جهان با خداوند» چه تفاوت بنیادینی مشاهده می‌شود؟

- ۱) بنا فقط خالق اجزاست، نه پدیدآورنده خواص آنها، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۲) کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چپش آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.
- ۳) بنا خالق اجزا نیست، بلکه تعیین کننده خواص آنهاست، در صورتی که خداوند هم خالق و هم خواص دهنده به اجزای ساختمان است.
- ۴) کار بنا، جابه‌جا کردن مواد و تعیین خواص آنها است، ولی خداوند خالق اجزای ساختمان و خواص آنهاست.

۳۲- با توجه به آموزش‌های اسلامی، کدام یک درباره نقش بنا در ساخته شدن مسجد صحیح است؟

- ۱) بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.
- ۲) نیاز مسجد به بنا تا زمانی که پابرجاست، هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۳) وجود و هستی مسجد و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به بناست.
- ۴) هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد می‌کند.

۳۳- مطابق تعالیم اسلامی، کدام گزینه به تبیین نیازمندی جهان به خداوند پرداخته است؟

- ۱) جهان در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند است و این نیاز ابدی نیست.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه بنا با مسجد است.
- ۳) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۴) جهان فقط برای بقا و ادامه حیات به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

۳۴- با استناد به تعالیم اسلامی، نیازمندی «ساختمان به بنا» و «جهان به خداوند»، به ترتیب، مربوط به چه مراحل است؟

- ۱) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و هستی یافتن
- ۲) ساخته شدن و بقا - وجود و بقا
- ۳) ساخته شدن و بقا - وجود و هستی یافتن
- ۴) ساخته شدن و نظام یافتن - وجود و بقا

۳۵- رابطه جهان با خداوند، با کدام رابطه شباهت بیشتری دارد و این شباهت، ناظر بر چه حقیقتی است؟

- ۱) مولد برق با جریان برق - موجودات در پیدایش و هستی یافتن به خداوند نیازمند بوده و وجود خود را از او گرفته‌اند.
- ۲) مسجد با معمار و سازندگان آن - خداوند هر لحظه اراده کند، معمار و سازندگان از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد.
- ۳) مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۴) مسجد با معمار و سازندگان آن - مسجد بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است.

۳۶- این بیت مولوی: «ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، بیانگر چه مفهومی است؟

- ۱) موجودات پس از پیدایش نیز همواره مانند خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.
- ۲) رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه معمار با بنای مسجد است.
- ۳) جهان همواره به خداوند نیازمند است و این نیاز پس از پیدایش کم می‌شود.
- ۴) موجودات پس از هستی یافتن بدون ارتباط دائمی با خالق، به هستی خود ادامه می‌دهند.

۳۷- پیام بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، حاکی از شباهت کدام رابطه با رابط بین مخلوقات و خداوند است؟

- ۱) کتاب و نویسنده
- ۲) بنا با مسجد
- ۳) نور با منبع نور
- ۴) انسان و غذا

۳۸- چند مورد از عبارتهای قرآنی و احادیث زیر با مفهوم بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، تناسب دارد؟

الف- «أفضل العبادة اذمان التّفکر فی الله و فی قدرته»

ب- «أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»

ج- «الله نور السماوات و الأرض»

د- «یسألّه من فی السماوات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»

ه- «اللهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»

۳۹- پیام قابل استنباط از بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان را به خداوند مربوط به چه چیزی می‌داند و از این منظر، با کدام آیه شریفه یا حدیث تناسب دارد؟

- ۱ وجود و سامان یافتن - «الله نور السموات و الارض»
 ۲ وجود و سامان یافتن - «و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۳ هستی یافتن و بقا - «و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۴ هستی یافتن و بقا - «الله نور السموات و الارض»

۴۰- پیام بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهییم و صدا در ما ز توست»، با مفهوم کدام بیت زیر تناسب بیشتری دارد؟

- ۱ «چه کنم با که تو ان گفت که دوست / در کنار من و من مهجورم»
 ۲ «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»
 ۳ «نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر / نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست»
 ۴ «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

۴۱- در پاسخ به سؤال: «نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟»، از پیام کدام بیت مدد می‌گیریم؟

- ۱ «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم»
 ۲ «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»
 ۳ «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»
 ۴ «شده او پیش و دل‌ها جمله در پی / گرفته دست‌ها دامن وی»

۴۲- عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلى الله»، در توصیف چه موجوداتی است و بیانگر چه مفهومی می‌باشد؟

- ۱ ذاتا وجود داشته باشند. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.
 ۲ وجودشان از خودشان نباشد. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.
 ۳ ذاتا وجود داشته باشند. - نیازمندی ذاتی مخلوقات در پیدایش و بقا به خالق که وجودش از خودش است.
 ۴ وجودشان از خودشان نباشد. - فقر ذاتی پدیده‌ها به مخلوقی که پدیده نیست و سرچشمه هستی است.

۴۳- مفهوم عبارت شریفه: «و الله هو الغنی الحمید»، ناظر بر کدام حقیقت است؟

- ۱ وابستگی وجود انسان و سایر مخلوقات به مخلوقی بی‌انتهای
 ۲ استقلال و بی‌نیاز بودن خداوند از دیگری در هستی خویش
 ۳ نیازمندی مخلوقات به پدیده‌ای که وجودش از خودش باشد.
 ۴ غیر قابل شناخت بودن ذات و اسماء خداوند به دلیل نامحدود بودن حقیقتش

۴۴- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، هم‌آوایی دارد؟

- ۱ «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»
 ۲ «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۳ «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
 ۴ «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»

۴۵- چند مورد از ابیات زیر، مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» است؟

- الف- «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»
 ب- «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»
 ج- «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»
 د- «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهییم و صدا در ما ز توست»
 ه- «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»

- ۱ ۲ ۳ ۴

۴۶- بر اساس آیه شریفه: «یسأله من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، رابطه موجودات با خداوند از چه نوع بوده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱ ساختمان مسجد با سازندگان آن - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.
 ۲ نور با منبع آن - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.
 ۳ حیات انسان با آب - با وجود نیاز دائمی مخلوقات به خداوند، پس از هستی یافتن، نیاز کمتری به خالق خود دارند.
 ۴ مولد برق با جریان برق - موجودات پس از پیدایش، به خداوند نیازمند هستند.

۴۷- پیام آیه شریفه: «یسأله من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، بیانگر چه حقیقتی درباره مخلوقات است و تأییدی ضمنی بر پیام کدام فرمایش خداوند متعال در قرآن کریم است؟

- ۱ نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
 ۲ نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»
 ۳ نیازمندی به خداوند در وجود و تداوم - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
 ۴ نیازمندی به خداوند در وجود و نظام یافتن - «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»

۴۸- در پاسخ به سؤال: «چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟»، از پیام کدام آیه شریفه یا حدیث مدد می‌گیریم؟

- ۱ «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
 ۲ «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
 ۳ «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
 ۴ «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»

۴۹- پیام کدام بیت، از نظر مفهومی با آیه شریفه: «یسأله من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، هم‌آوایی بیشتری دارد؟

- ۱ «چه کنم با که تو ان گفت که دوست / در کنار من و من مهجورم»
 ۲ «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»
 ۳ «قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود»
 ۴ «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

۵۰- هرگاه سؤال شود که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟»، با استمداد از آیات قرآن، کدام عبارت را در پاسخ به آن انتخاب می‌کنیم؟

- ۱ «و الله هو الغنی الحمید»
 ۲ «یسأله من فی السموات و الارض»
 ۳ «إذا لارتاب المبطلون»
 ۴ «و السماء بنیناها باید»

- ۵۱- این قسمت از آیه شریفه: «کلّ یوم هو فی شأن» بیانگر چه مفهومی است؟
- ۱) کار خداوند، خلق و نظام بخشیدن به مخلوقات است.
- ۲) جهان بدون ارتباط با خداوند، همچنان باقی است.
- ۳) خداوند در وجود خود به هیچ موجودی وابسته نیست.
- ۴) جهان با ساخته شدن از خداوند بی نیاز نمی شود.
- ۵۲- نیاز انسان به خداوند چگونه است و چه کسانی به آن بی توجه اند؟
- ۱) دائمی - انسان های ناآگاه
- ۲) دوره ای - افراد متظاهر
- ۳) دائمی - افراد متظاهر
- ۴) دوره ای - انسان های ناآگاه
- ۵۳- واکنش انسان های «ناآگاه» و «آگاه» در برخورد با نیازهای دائمی خود به خداوند، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟
- ۱) بی توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.
- ۲) کم توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می داند.
- ۳) بی توجهی - احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و اینکه خود را نیازمند عنایات پیوسته او می داند.
- ۴) کم توجهی - درخواست عاجزانه از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از آنان نگیرد و آنها را به حال خود واگذار نکند.
- ۵۴- چه کسانی خود را نیازمند عنایات پیوسته خدا می دانند و افزایش احساس نیاز به خداوند با چه چیزی رابطه مستقیم دارد؟
- ۱) افراد آگاه - پاکی و صفای قلب
- ۲) افراد آگاه - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا
- ۳) جوانان پاک اندیش - افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا
- ۴) جوانان پاک اندیش - پاکی و صفای قلب
- ۵۵- از دیدگاه اسلام، با افزایش معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا به ترتیب، چه نتایج حاصل خواهد شد؟
- ۱) مشاهده خداوند در همه چیز و دیدن علم و قدرت او
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و ابراز بیشتر عجز و بندگی خود
- ۳) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا و خود را نیازمند عنایات پیوسته او دانستن
- ۴) احساس نیاز بیشتر به خدا و ابراز بیشتر عجز و بندگی خود
- ۵۶- مطابق تعالیم اسلامی، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم افزایش خودشناسی برای آدمی، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟
- ۱) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود
- ۲) احساس دائمی سایه لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۴) درک بیشتر فقر و نیاز - ابراز بیشتر عجز و ناآگاهی خود
- ۵۷- در اندیشه اسلامی، «ابراز بیشتر عجز و بندگی» و «درک بیشتر فقر و نیاز»، به ترتیب، متناسب با افزایش چه چیزی معرفی شده است؟
- ۱) معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا - عبودیت و بندگی
- ۲) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - خودشناسی
- ۳) صفای قلب و احساس سایه لطف و رحمت خدا - عبودیت و بندگی
- ۴) معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا - خودشناسی
- ۵۸- افزایش عبودیت و بندگی، به ترتیب، نتیجه مستقیم و غیر مستقیم چه چیزی است و برای رسول گرامی اسلام (ص) عامل چه چیزی بوده است؟
- ۱) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.
- ۲) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۳) درک بیشتر فقر و نیاز، افزایش خودشناسی - درخواست عاجزانه از خدا که او را به حال خود واگذار نکند.
- ۴) افزایش خودشناسی، درک بیشتر فقر و نیاز - تفکر درباره خداوند و قدرتش که افضل عبادات است.
- ۵۹- افزایش عبودیت و بندگی انسان، ریشه در پذیرش آگاهانه پیام کدام یک از آیات یا احادیث زیر دارد؟
- ۱) «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «یا ایّها النّاس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۶۰- در تفکر اسلامی، درک بیشتر فقر و نیازمندی خود به خدا، نتیجه و عامل چه چیزی معرفی شده است؟
- ۱) افزایش خودشناسی - افزایش عبودیت و بندگی
- ۲) افزایش عبودیت و بندگی - پاکی و صفای قلب
- ۳) افزایش عبودیت و بندگی - افزایش خودشناسی
- ۴) افزایش خودشناسی - پاکی و صفای قلب
- ۶۱- مطابق احادیث و روایات اسلامی، کدام یک، ثمره درک نیازمندی به خدای بی نیاز است؟
- ۱) «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۶۲- این درخواست عاجزانه پیامبر گرامی ما، از خداوند که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند، مؤید چیست؟
- ۱) افزایش رابطه با خدا - احساس لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۲) افزایش خودشناسی - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) افزایش رابطه با خدا - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش عبودیت و بندگی
- ۴) افزایش خودشناسی - احساس لطف و رحمت خدا - افزایش عبودیت و بندگی
- ۶۳- این درخواست رسول گرامی اسلام (ص): «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»، نتیجه درک مفهوم کدام مورد است؟
- ۱) «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «یسأله من فی السّموات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»
- ۳) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۴) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۶۴- اعتراف به این حقیقت که: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، توجه ما را به درک پیام کدام حدیث زیر ضروری می سازد؟
- ۱) «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «ما رایب شیئا الا و رایب الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۴) «اللّهم لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا»

۶۵- تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند، به چه حقیقتی اشاره دارد و مفهوم آن چیست؟

- ۱) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند است.
- ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۳) نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
- ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.

۶۶- دیدگاه شگفت‌انگیز قرآن کریم در خصوص ارتباط خداوند با جهان هستی، با کدام تعبیر بیان شده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱) نور هستی - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۲) «فقرء الی الله - «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»
  - ۳) «فقرء الی الله - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» ۴) نور هستی - «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»
- ۶۷- خداوند در قرآن کریم خودش را ... معرفی می‌کند، چرا که ...**

- ۱) «نور السّموات و الأرض» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ‌گاه قطع نمی‌شود. ۲) «الله هو الغنی الحمید» - تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند.
- ۳) «نور السّموات و الأرض» - تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند. ۴) «الله هو الغنی الحمید» - نیاز جهان به خدا، کم ولی هیچ‌گاه قطع نمی‌شود.

۶۸- پیام آیه شریفه: «الله نور السّموات و الأرض»، به بیان کدام یک از حقایق و اسرار عالم پرداخته است و معنای آن چیست؟

- ۱) رابطه میان خداوند و جهان هستی - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.
  - ۲) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
  - ۳) رابطه میان خداوند و جهان هستی - پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست.
  - ۴) نیازمندی جهان در پیدایش و ثمره درک آن - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند است.
- ۶۹- این مفهوم که: «تمام موجودات، وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند»، پیام کدام آیه شریفه بوده و نتیجه توجه به آن، در کدام کلام معصوم^(ع) آمده است؟**

- ۱) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» ۲) «الله نور السّموات و الأرض» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
- ۳) «یا ایها النّاس أنتم الفقراء الی الله» - «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته» ۴) «الله نور السّموات و الأرض» - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»

۷۰- کدام یک، از نظر مفهومی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱) «ذات نیافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»
  - ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
  - ۳) «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
  - ۴) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم»
- ۷۱- براساس معارف اسلامی، نتیجه توجه و عمل به این سفارش رسول اکرم (ص): «تفکروا فی کل شیء»، چیست و کدام عبارت ناظر بر آن است؟**

- ۱) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲) پاکی و صفای قلب - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»
- ۳) پاکی و صفای قلب - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۴) مشاهده علم و قدرت خداوند در همه چیز - «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین أبدا»

۷۲- وابستگی وجودی تمامی مخلوقات به خداوند، مفهوم کدام عبارت قرآنی بوده و علتی بر فهم کدام موضوع است؟

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۲) «الله نور السّموات و الأرض» - هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۳) «و الله هو الغنی الحمید» - با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.
- ۴) «الله نور السّموات و الأرض» - با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

۷۳- این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام کدام روایت بوده و علت این امر چیست؟

- ۱) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «الله نور السّموات و الأرض» ۲) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «یسأله من فی السّموات و الأرض»
- ۳) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» - «یسأله من فی السّموات و الأرض» ۴) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «الله نور السّموات و الأرض»

۷۴- در بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به کدام مفهوم اشاره شده است؟

- ۱) با هر چیزی خدا را دیدن، هدفی امکان‌پذیر و قابل دسترس است.
- ۲) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی
- ۳) یک موجود فقط در صورتی نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتاً موجود باشد.
- ۴) هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.

۷۵- ابیات زیر، ما را به درک کدام حقیقت سوق می‌دهند و از نظر مفهومی با کدام آیه مطابقت دارند؟

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم	به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت	نشان از قامت رعنا تو بینم
- ۱) هر چیزی نمایش‌دهنده خالق خود است. - «الله نور السّموات و الأرض»
  - ۲) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «الله نور السّموات و الأرض»
  - ۳) هر چیزی نمایش‌دهنده خالق خود است. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»
  - ۴) با هر چیزی می‌توان به حقیقت خدا پی برد. - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

۷۶- با توجه به معارف اسلامی، «با هر چیزی خدا را دیدن»، چگونه معرفتی است؟

- ۱) معرفتی عمیق و والاست که از همان ابتدا آسان به نظر می‌آید.
- ۲) معرفتی عمیق و والاست به خصوص برای جوان که تمایلات نفسانی ضعیفی دارد.
- ۳) با وجود مشکل به نظر رسیدن، برای جوان که فاقد گناهان کبیره است، از همان ابتدا آسان و ساده به نظر می‌رسد.
- ۴) با وجود مشکل به نظر رسیدن، به خصوص برای جوان که پاکی و صفای قلب دارد، هدفی قابل دسترس است.

۷۷- در اندیشه اسلامی، از چه چیزی، به عنوان معرفتی عمیق و والا یاد شده و کدام بیت ناظر بر آن است؟

- ۱) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۲) با هر چیزی خدا را دیدن - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
- ۳) در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبنگ سربلندی بر آسمان توان زد»
- ۴) با هر چیزی خدا را دیدن - «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبنگ سربلندی بر آسمان توان زد»

۷۸- در معارف اسلامی، دستیابی به این معرفت که: «ما رایت شینا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، ... و هدفی قابل دسترس به خصوص برای ... معرفی شده است، زیرا ...

- ۱) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - پاکی و صفای قلب دارند.
- ۲) معرفتی قلبی و والا - افراد خردمند - ایمان و تقوا دارند.
- ۳) معرفتی عمیق و والا - افراد جوان - گرایش نیرومند به پرستش دارند.
- ۴) معرفتی قلبی و والا - افراد خردمند - گرایش نیرومند به حقیقت‌جویی دارند.

۷۹- در چه صورت، لذت «با هر چیزی خدا را دیدن»، نصیب ما خواهد شد؟

- ۱) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت هستی و چیستی خودش را به ما خواهد چشاند.
- ۲) اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.
- ۳) اگر لحظه‌ای از یاد خدا غافل نشویم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت معرفت ذات خودش را به ما خواهد چشاند.
- ۴) اگر با عزم و تصمیم برای شناخت حقیقت خدا به راه افتیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت این معرفت را به ما خواهد چشاند.

۸۰- موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم، چند دسته‌اند و امکان شناسایی کهکشان‌های بسیار بسیار دور، جزء کدام یک از آنهاست؟

- ۱) موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند - دسته دوم
- ۲) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند - دسته اول
- ۳) موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند و موضوعاتی که نامحدودند - دسته اول
- ۴) موضوعاتی که مادی هستند و موضوعاتی که معنوی‌اند - دسته دوم

۸۱- فهم چیستی و ذات «ستارگان» و «کهکشان‌های بسیار بسیار دور»، برای انسان به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.
- ۲) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند - ناممکن است، زیرا امور نامحدودی هستند و لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.
- ۳) ممکن است، زیرا اموری محدود هستند - ممکن است، زیرا امور محدودی هستند و ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد.
- ۴) ممکن است، زیرا اموری فناپذیرند - ممکن است، زیرا امور فناپذیری هستند و به دلیل فناپذیری بودن ذهن خود می‌توانیم ذات این امور را تصور کنیم.

۸۲- براساس آموزش‌های اسلامی، ذهن ما توان و گنجایش فهم چه موضوعاتی را دارد؟

- ۱) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا در آیات قرآن از ماهیت آنها سخن گفته شده است.
- ۲) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه آن‌ها امور محدودی هستند.
- ۳) فناپذیر مانند گیاهان و حیوانات زیرا همه آنها در تیرس احاطه انسان هستند.
- ۴) محدود مانند کهکشان‌ها زیرا ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند.

۸۳- از نظر عالمان و دانشمندان لازمه شناخت هر چیزی ... است، و بر این اساس ...

- ۱) احاطه و دسترسی به آن - ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.
- ۲) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ما به دلیل نامحدود بودن ذهن خود می‌توانیم ذات بسیاری از امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.
- ۳) محدود بودن و تکرارپذیری آن - ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت کهکشان‌های بسیار بسیار دور احاطه پیدا کند و ذات آنها را شناسایی نماید.
- ۴) احاطه و دسترسی به آن - ذهن ما می‌تواند به حقیقت خداوند احاطه پیدا کند و حقیقت و صفات او را شناسایی نماید.

۸۴- بر اساس معارف اسلامی، درک «هستی»، «حقیقت و ماهیت»، «اسماء و صفات» خداوند، به ترتیب، برای انسان چگونه است؟

- ۱) ممکن - ناممکن - ناممکن
- ۲) ناممکن - ناممکن - ناممکن
- ۳) ممکن - ناممکن - ممکن
- ۴) ناممکن - ناممکن - ممکن

۸۵- ناتوانی ذهن آدمی در عدم احاطه بر امور نامحدود، عامل ناتوانی در شناخت کدام یک از موضوعات زیر است؟

- ۱) هستی و ماهیت خدا
- ۲) چیستی و ماهیت خدا
- ۳) اسماء و صفات الهی
- ۴) حقیقت و صفات خدا

۸۶- در روایات اسلامی، تفکر در چه چیزی نهی شده است؟

- ۱) وجود و هستی خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور نامحدود دسترسی پیدا کند.
- ۲) ذات مقدس خدا، زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ذهن ما نمی‌تواند به امور محدود دسترسی پیدا کند.
- ۳) وجود و هستی خدا، زیرا هستی خداوند مطلق است و ذهن ما نمی‌تواند به آن احاطه پیدا کند و وجود و هستی او را شناسایی نماید.
- ۴) ذات مقدس خدا، زیرا حقیقتی بدون محدودیت دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۸۷- از دقت در این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «تفکروا فی کل شیء...»، کدام حقیقت مفهوم می‌گردد؟

- ۱) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
- ۲) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از اسماء و صفات الهی
- ۳) تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی
- ۴) تفکر در ماهیت و حقیقت خداوند به منظور دستیابی به شناخت مطلق از اسماء و صفات الهی

۸۸- از دقت در این توصیه نبی اکرم (ص): «لا تفکروا فی ذات الله»، چه مفهومی دریافت می‌گردد؟

- ۱) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او
- ۲) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
- ۳) غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند، به دلیل نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی
- ۴) ناتوانی ذهن آدمی در شناخت هستی خداوند، به دلیل عدم احاطه و دسترسی به چیستی او

۸۹- از دقت در روایت: «أفضل العبادۃ ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، سفارش دین اسلام به ... و علیت آن، یعنی ... مفهوم می‌گردد.

- ۱) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
- ۲) عدم تفکر در حقیقت خداوند - در دایره شناخت ما قرار گرفتن حقیقت خداوند از طریق تفکر در اسماء و صفات الهی، تا حدودی امکان‌پذیر است.
- ۳) تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی - امکان‌پذیر بودن شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش
- ۴) عدم تفکر در حقیقت خداوند - امکان‌پذیر بودن شناخت ماهیت و چگونگی خداوند، از راه شناخت مخلوقاتش

سؤالات ترکیبی جدید

۹۰- پاسخ هریک از سؤالات زیر، در کدام گزینه، به صورت، صحیح، صحیح و نادرست آمده است؟

- چرا خداوند هر لحظه دست‌اندرکار امری است؟

- دایره نیازمندی هر یک از مخلوقات به خداوند، تا چه اندازه گسترش دارد؟

- درخواست دائمی مخلوقات از خداوند ریشه در چه چیزی دارد؟

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید» - «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
- ۲) «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله» - «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»
- ۳) «و الله هو الغنی الحمید» - «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»
- ۴) «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله» - «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله»

۹۱- علت هریک از موارد زیر، به ترتیب، کدام است؟

- «رأیت الله قبله و بعده و معه»

- «تفکروا فی کل شیء»

- «یسأله من فی السماوات و الأرض»

- ۱) «الله نور السماوات و الأرض» - «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «أنتم الفقراء إلى الله» - «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «الله نور السماوات و الأرض» - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» - «أنتم الفقراء إلى الله»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله» - «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» - «أنتم الفقراء إلى الله»

۹۲- چند مورد از ابیات زیر، با مفهوم آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کلّ یوم هو فی شأن»، تناسب ندارد؟

الف- «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم»

ب- «به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم»

ج- «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم»

د- «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»

ه- «ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟ / یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟»

- ۱) ۲) ۳) ۴)

۹۳- به ترتیب، هر یک از ابیات زیر، با مفهوم کدام آیه تناسب دارد؟

- «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»

- «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ / یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟»

- «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»

- ۱) «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «قل إن صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله ربّ العالمین» - «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» - «فعدن الله ثواب الدنیا و الآخرة» - «الله نور السماوات و الأرض»
- ۳) «یسأله من فی السماوات و الأرض» - «فعدن الله ثواب الدنیا و الآخرة» - «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» - «قل إن صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله ربّ العالمین» - «الله نور السماوات و الأرض»

۹۴- عبارتهای زیر، به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارد؟

- آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.
- نیازمند بودن چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن به چیزی که خودش شیرین باشد.
- وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست.

- ۱) خداوند نور هستی است. - نیاز ذاتی پدیده‌ها به سرچشمه هستی - نیازمندی هر موجودی به سازنده در پیدایش
  - ۲) فطرت خداشنای انسان - نیازمندی ذاتی پدیده‌ها به خدا در بقا - نیازمندی هر موجودی به خدا در پیدایش
  - ۳) فطرت خداشنای انسان - نیازمندی ذاتی پدیده‌ها به خدا در بقا - نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا
  - ۴) خداوند نور هستی است. - نیاز ذاتی پدیده‌ها به سرچشمه هستی - نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا
- ۹۵- پاسخ چند مورد از سوالات زیر، در آیه شریفه: «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، آمده است؟

الف- افزایش عبودیت و بندگی انسان ریشه در درک چه واقعیتی دارد؟

ب- در چه صورت، یک موجود پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد؟

ج- چرا هر چیزی در جهان، آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود؟

د- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

ه- علت منع شدن از تفکر در ذات مقدس خداوند چیست؟

- ۱) ۳
- ۲) ۲
- ۳) ۴
- ۴) ۱

۹۶- در صورت تشبیه رابطه خداوند با جهان به هریک از موارد زیر، به ترتیب، چه واقعیتی حاصل خواهد شد؟

- ساعت و ساعت‌ساز

- نور آسمان‌ها و زمین

- مولد برق با جریان برق

- ۱) استقلال مخلوقات از خالق در تداوم حیات - در نگاه نخست به معنای آن پی می‌بریم. - نیازمندی پدیده‌ها به خداوند پس از پیدایش قطع و یا کم نمی‌شود.
- ۲) فقر دائمی مخلوقات به خالق در پیدایش و استمرار حیات - در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. - فقر ذاتی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند
- ۳) استقلال مخلوقات از خالق در تداوم حیات - در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. - فقر ذاتی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند
- ۴) فقر دائمی مخلوقات به خالق در پیدایش و استمرار حیات - در نگاه نخست به معنای آن پی می‌بریم. - نیازمندی پدیده‌ها به خداوند پس از پیدایش قطع و یا کم نمی‌شود.

۹۷- چند مورد از عناوین زیر با عبارتهای مربوط به خود، مناسبت دارد؟

الف- پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نیست. ← «کل یوم هو فی شأن»

ب- هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. ← «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

ج- پدیده نیست و سرچشمه هستی است. ← «الله نور السماوات و الأرض»

د- دائما سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند. ← «اللهم لا تکلنی إلى نفسی طرفه عین أبدا»

ه- همواره بوده است و خواهد بود. ← «یسأله من فی السماوات و الأرض»

- ۱) ۳
- ۲) ۲
- ۳) ۴
- ۴) ۱

۹۸- چند مورد از عبارتهای زیر، پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» است؟

الف- «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟»

ب- «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»

ج- هر موجودی، در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

د- در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

ه- «ذات نایافته از هستی، بخشش / چون تواند که بود هستی بخش»

- ۱) ۳
- ۲) ۲
- ۳) ۴
- ۴) ۱

۹۹- هریک از مفاهیم زیر، به ترتیب، با کدام عبارت ارتباط دارد؟

- برترین هدف

- تنها خداوند خالق موت و حیات است.

- ناتوانی ابدی در درک آن

- ۱) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۲) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟» - «کل یوم هو فی شأن» - «و ما لهم بذلک من علم»
- ۳) «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» - «کل یوم هو فی شأن» - «و ما لهم بذلک من علم»
- ۴) «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟» - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» - «و لا تفکروا فی ذات الله»

سوالات برگزیده آزمون‌های آزمایشی

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۰- هر یک از عبارتهای زیر، متناسب با کدام عبارت، از نیازمندی جهان به خدا در بقا و پیدایش می‌باشد؟

الف) نفی وجود ذاتی پدیده‌ها

ب) ذات نیافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش

ج) «اللهم لا تكلني إلى نفسي طرفة عين أبدأ»

- ۱) مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - نیازمندی به خدا در بقا - «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله ...»
- ۲) مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - «ما رایت شیئا الا و رایت الله ...»
- ۳) مقدمه اول نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - ثمره درک عبارت «یسأله من فی السماوات و الأرض»
- ۴) مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - مقدمه دوم نیازمندی به خدا در پیدایش - ثمره درک عبارت «یسأله من فی السماوات و الأرض»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۱- کدام عبارت، موضوع شناخت ما از خداوند را به درستی به تصویر کشیده است؟

- ۱) شناخت اولیه خداوند، از مسیر ارسال تعالیم و رهنمودهای الهی گذر می‌کند.
- ۲) درک مدرسانی خداوند به مخلوقات و هدایت و پشتیبانی جهان، برای هر فردی به روشنی امکان‌پذیر نیست.
- ۳) قرآن کریم تنها یک راه نهادینه را برای شناخت صفات بی‌مانند خداوند به انسان ارائه می‌دهد.
- ۴) قرآن کریم به منظور دریافت صفات ناب الهی، انسان را به شناخت اولیه در این باره، محدود نمی‌سازد.

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۲- برخورداری از پاکی و صفای قلب و حرکت با عزم و تصمیم قوی، زمینه‌ساز چشیدن لذت کدام معرفت است؟

- ۱) «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»
- ۲) «قل أ غیر الله أبعی رباً و هو ربّ کلّ شیء...»
- ۳) «اللهم لا تکلني إلى نفسي طرفة عين أبدأ»
- ۴) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۳- کدام عبارت، مفهوم قابل برداشت از حدیث: «تفکروا فی کلّ شیءٍ و لا تفکروا فی ذات الله» است؟

- ۱) لازمه توانمندی ذهن انسان مبنی بر دستیابی به هستی امور، محدود بودن آنهاست.
- ۲) عدم درک چستی امور محدود، به دلیل محدود بودن ذهن انسان است.
- ۳) دیدن خداوند با هر چیز، هدفی دور از دسترس برای عموم افراد است.
- ۴) تجلی خداوند در هر یک از موجودات عالم، نشانگر صفات مختلف خداوند است.

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۴- چرا قرآن کریم رابطه خداوند و جهان هستی را با کلمه «نور» بیان می‌فرماید و کدام مرتبه از وحدانیت خداوند را به تصویر می‌کشد؟

- ۱) خداوند تجلی موجودات جهان است - ربوبیت
- ۲) خداوند تجلی موجودات جهان است - خالقیت
- ۳) خدا سبب پیدایی و آشکاری موجودات است - خالقیت
- ۴) خدا سبب پیدایی و آشکاری موجودات است - ربوبیت

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۵- رابطه خداوند با مخلوقات جهان و بر عکس، در کدام عبارتهای قرآنی به تصویر کشیده شده است؟

- ۱) «کلّ یوم هو فی شأن» - یسأله من فی السماوات و الأرض»
- ۲) «الله نور السماوات و الأرض» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «کلّ یوم هو فی شأن» - «الله نور السماوات و الأرض»
- ۴) «الله نور السماوات و الأرض» - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۶- خداوند، پیام «أنتم الفقراء إلى الله» را خطاب به کدام دسته از افراد بیان می‌دارد و ستوده بودن خود را به کدام علت معرفی می‌کند؟

- ۱) عموم مردم - بی‌نیازی ذاتی خداوند از دیگران
- ۲) مؤمنان - نیازمندی ذاتی مخلوقات به خداوند
- ۳) عموم مردم - بی‌نیازی ذاتی خداوند از دیگران
- ۴) عموم مردم - نیازمندی ذاتی مخلوقات به خداوند

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۷- هرگاه بخواهیم برای درک مفهوم بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، اقدام کنیم، چه چیزی امداد الهی در چشیدن لذت این معرفت عمیق را به همراه خواهد داشت؟

- ۱) «و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۲) حرکت با عزم و تصمیم قوی
- ۳) خدایابی فطری و درک حضورش
- ۴) «ادمان التفکر فی الله»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۸- استمرار فیض‌رسانی خداوند به مخلوقات عالم و علت این امر، به ترتیب، مفهوم قابل برداشت از کدام عبارتهای قرآنی زیر است؟

- ۱) «کلّ یوم هو فی شأن» - «أنتم الفقراء إلى الله»
- ۲) «کلّ یوم هو فی شأن» - «یسأله من فی السماوات و الأرض»
- ۳) «أنتم الفقراء إلى الله» - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۴) «أنتم الفقراء إلى الله» - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۰۹- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بر کدام بخش از استدلال‌ها برای نیازمندی جهان به خداوند و به اثبات چه موضوعی در این زمینه اشاره دارد و همچنین کدام آیه شریفه متناسب با این موضوع است؟

- ۱) مقدمه اول - پیدایش - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
- ۲) مقدمه دوم - بقا - «کلّ یوم هو فی شأن»
- ۳) مقدمه اول - پیدایش - «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله»
- ۴) مقدمه اول - بقا - «کلّ یوم هو فی شأن»

(آزمایشی ماز ۱۴۰۰)

۱۱۰- اگر بخواهیم به سه عبارت (معرفت نسبت به خدا)، (نیازمندی نسبت به خدا) و (ابراز بندگی نسبت به خدا) ویژگی‌های زیر را نسبت دهیم، کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- ۱) ثابت - ثابت - قابل افزایش
- ۲) ثابت - قابل افزایش - ثابت
- ۳) قابل افزایش - ثابت - قابل افزایش
- ۴) قابل افزایش - قابل افزایش - ثابت

سوالات سراسری

(خارج از کشور ریاضی ۱۴۰۰)

۱۱۱- با توجه به بیت زیر، چرا با نگاه دقیق و اندیشه در جهان هستی، می توان در هر چیزی خدا را مشاهده کرد؟

«دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید»

- ۱) جهان با تمامی موجوداتش همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است.
- ۲) تمام موجودات هستی وجود خویش را نیازمند عنایات پیوسته الهی می دانند.
- ۳) هر موجودی به اندازه ظرفیت خود تجلی خداوند و نشانگر صفات الهی است.
- ۴) ذهن انسان توان گنجایش فهم پیستی و ذات همه موجودات جهان هستی را دارد.

(خارج از کشور انسانی ۱۴۰۰)

۱۱۲- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کدام کلمه بیان می کند و معنای دقیق آن چیست؟

- ۱) خداوند نور هستی است - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
- ۲) خداوند رب العالمین است - تمام موجودات، وجود خود را از او می گیرند.
- ۳) خداوند نور هستی است - تصرف و سرپرستی مخلوقات، به دست خداوند است.
- ۴) خداوند رب العالمین است - تصرف و سرپرستی مخلوقات، به دست خداوند است.

(ریاضی ۱۴۰۰)

۱۱۳- کدام بیت را می توان به عنوان تمثیلی گویا از مفهوم مندرج در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ارائه نمود؟

- ۱) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
- ۲) خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب دهی
- ۳) نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست
- ۴) مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود

(انسانی ۱۴۰۰)

۱۱۴- «موجودات جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند هستند و این نیاز هیچ گاه قطع یا کم نمی شود». کدام بیت در تبیین این موضوع آمده است؟

- ۱) ما که باشیم ای تو ما را جان جان تا که ما باشیم با تو در میان
- ۲) نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر نهادم آینه ها در مقابل رخ دوست
- ۳) مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود
- ۴) جامه های خلق بدریدی ز خار پای درویشان بختی زار زار

(زبان ۱۴۰۰)

۱۱۵- بیت زیر، مفهوم کدام آیه شریفه را تبیین نموده است؟

«ما همه شیران ولی شیر علم حمله مان از باد باشد دم به دم»

- ۱) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»
- ۲) «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»
- ۳) «مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا»
- ۴) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

(خارج از کشور ریاضی ۹۹)

۱۱۶- کدام بیت، مفهوم عبارت: «ما رأيت شيئاً الا و رأيت الله قبله و بعده و معه» را بیان نموده و چرا امکان دسترسی به آن برای جوانان و نوجوانان بیشتر است؟

- ۱) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم - معرفت عمیق و والا
- ۲) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم - پاکی و صفای قلب
- ۳) به بینندگان آفریننده را نبینی مرنجان دو بیننده را - پاکی و صفای قلب
- ۴) به بینندگان آفریننده را نبینی مرنجان دو بیننده را - معرفت عمیق و والا

(تجربی ۹۹)

۱۱۷- پیام کدام آیه شریفه، حاکی از آن است که هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت و قدرت الهی است؟

- ۱) «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»
- ۲) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
- ۳) «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»
- ۴) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»

(تجربی ۹۹)

۱۱۸- مایه طراوت و زیبایی بهار جوانی و شکوفایی استعدادهای انسان، کدام است؟

- ۱) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته»
- ۲) «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار»
- ۳) «کلما زید فی ایمانه زید فی بلائه»
- ۴) «انتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»

(ریاضی ۹۹)

۱۱۹- از آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، کدام مفهوم، دریافت می شود؟

- ۱) هر چیزی در این جهان، نشانگر نور خالق و پروردگار جهان است و روشنی بخش آسمان و زمین می باشد.
- ۲) شناخت ذات خداوند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی قابل دسترسی است.
- ۳) هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.
- ۴) خداوند نور هستی است و تمام موجودات تنها در مرحله پیدایش وجود خود را از او می گیرند و به سبب او نورانی می شوند.

(هنر ۹۹)

۱۲۰- بیت زیر با کدام مورد، تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) «دوست نزدیک تر از من به من است وین عجب تر که من از وی دورم»
- ۲) «اللهم لا تکلنی نفسی طرفة عین ابداء»
- ۳) «ما رأيت شيئاً الا و رأيت الله قبله و بعده و معه»
- ۴) «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
- ۵) «أما المؤمن بمنزلة کفة المیزان کلما زید فی ایمانه زید فی بلائه»

- ۱۲۱- مفهوم نیازمندی مخلوقات به خداوند متعال در هر «آن»، در کدام بیت، بیان شده است؟
 ۱ «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۲ «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد»
 ۳ «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»
 ۴ «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب دهی»
 (خارج از کشور ۹۸)
- ۱۲۲- پیامبر اکرم (ص) کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟
 ۱ اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او
 ۲ بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر
 ۳ گرایش به خداوند و تمسک به او
 ۴ رسیدن به حضور قائم در حال پیروی از او
 (ریاضی ۹۸)
- ۱۲۳- اکنون که می‌دانیم «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم» شایسته است، چگونه دعا کنیم؟
 ۱ «إِنَّ صَلَاتِي وَنَسْكَي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»
 ۲ «رَبِّ ارْجِعْ عَلَيَّ أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»
 ۳ «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
 ۴ «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»
 (تجربی ۹۸)
- ۱۲۴- برترین عبادت کدام است و ثمره آن چگونه ظاهر می‌گردد؟
 ۱ «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
 ۲ «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار» - نیازمندی به خدا
 ۳ «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
 ۴ «من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار» - نیازمندی به خدا
 (زبان ۹۸)
- ۱۲۵- اگر سؤال شود: «آیا می‌توانیم به ذات خدا پی ببریم؟»، پاسخ ما کدام است و دلیل آن چیست؟
 ۱ منفی - احاطه جزء بر کل محال است.
 ۲ مثبت - در پشت پرده ظاهر و در وراء هر چیزی خداوند را می‌توان دید.
 ۳ مثبت - ذات و صفات خداوند یکی است.
 ۴ منفی - فقط با اندیشه و دستگاه بینایی نمی‌توان به صفات خدا پی برد.
 (اسانی ۹۸)
- ۱۲۶- این درخواست که «لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین ابداء»، ثمره فهم کدام مسئله است؟
 ۱ «أفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار»
 ۲ «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم»
 ۳ «دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید»
 ۴ «ما همه شیران ولی شیر علم حمله‌مان از باد باشد دم به دم»
 (ریاضی ۹۵)
- ۱۲۷- به کدام علت، پیامبر گرامی اسلام (ص) به «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» دستور داده‌اند؟
 ۱ لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ما هرگز به هستی و چیستی خدا دسترسی نداریم.
 ۲ تفکر در ذات خداوند موجب محدود شدن هستی خداوند می‌شود و ما فقط توان فهم چیستی خداوند را داریم.
 ۳ به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات خداوند را دریابیم و چگونگی وجودش را دریابیم.
 ۴ هستی و چیستی خداوند در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد و ما فقط توانایی فهم مخلوقات خداوند را داریم.
 (زبان ۹۵)
- ۱۲۸- از حدیث شریف: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به کدام پیام و مقصد پی می‌بریم؟
 ۱ وابسته بودن جهان در پیدایش
 ۲ فطرت خدا آشنا و خداگرا
 ۳ مشاهده کردن خداوند در همه حال
 ۴ پاکی و صفای قلب، وسیله رؤیت هستی
 (خارج از کشور ۹۴ با تغییر)
- ۱۲۹- از آیه شریفه: «یسألہ من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، کدام موضوعات مفهوم می‌گردد؟
 ۱ بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
 ۲ وابستگی مخلوقات به اراده الهی و نیازمندی مخلوقات به خالق در مرحله پیدایش
 ۳ بندگی و عبودیت در پیشگاه خداوند و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا
 ۴ وابستگی مخلوقات به اراده الهی و وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خدا
 (هنر ۹۴)
- ۱۳۰- با توجه به حدیث شریف: «لا تفکروا فی ذات الله...»، پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علت آن چیست؟
 ۱ چیستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۲ هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۳ چیستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
 ۴ هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
 (خارج از کشور ۹۲)
- ۱۳۱- پیام آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، این است که جهان، در .... نیازمند به خدا است و تمام موجودات .... اند.
 ۱ پیدایش و بقا - آیه‌ای از آیات الهی
 ۲ پیدایش و بقا - نوری از انوار وجود
 ۳ پیدایش و هستی - یافتن - آیه‌ای از آیات الهی
 ۴ پیدایش و هستی - یافتن - نوری از انوار وجود
 (تجربی ۹۲ با تغییر)
- ۱۳۲- با توجه به معارف باقی‌مانده از بنیان‌گذار مکتب توحیدی خاص اسلام، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، تفکر در ذات و نشانه‌های خداوند، به ترتیب .... و .... است و پیام آیه شریفه: «یسألہ من فی السموات و الارض و کل یوم هو فی شأن» .... است.
 ۱ ممنوع - مورد تشویق - توحید در ربوبیت
 ۲ ممنوع - مورد تشویق - توحید در خالقیت
 ۳ ممنوع - ممنوع - ممنوع - توحید در ربوبیت
 ۴ ممنوع - مورد تشویق - ممنوع - توحید در خالقیت
 (هنر ۹۲)
- ۱۳۳- با توجه به معارف اسلامی، شناخت «هستی» و «چیستی» خداوند، به ترتیب موصوف به .... و .... است.
 ۱ ممکن - ناممکن
 ۲ ناممکن - ممکن
 ۳ ممکن - ممکن
 ۴ ناممکن - ناممکن

۱۳۴- اگر گفته شود: «اعتقاد پیروان ادیان الهی بر آن است که: وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بر فهم پیام کدام آیه تأکید شده است و چه مرتبه‌ای از توحید، ترسیم شده است؟

(زبان ۹۲)

- ۱ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - ربوبیت
 ۲ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - اصل توحید
 ۳ «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - ربوبیت
 ۴ «یسأله من فی السماوات و الارض کل یوم هو فی شأن» - اصل توحید

۱۳۵

(خارج از کشور ۹۱)

- ۱ نیاز پدیده‌ها به پدیدآور در ایجاد و بقا - فقیر - غنی
 ۲ وابستگی کامل مخلوقات به خالق توانا - غنی - فقیر
 ۳ خالقیت خداوند بی‌نیاز و مخلوقیت پدیده‌ها - غنی - فقیر
 ۴ نیازمندی ذاتی پدیده‌ها و بی‌نیازی ذاتی پدیدآور - غنی - فقیر

(هنر ۹۱ با تغییر)

۱۳۶- اگر بگوییم: «هر موجودی در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت، و سایر صفات الهی است.»، پیام کدام جمله را ترسیم کرده‌ایم؟

۱ «و الله هو الغنی الحمید» ۲ «و الله ما فی السماوات و الأرض» ۳ «الله نور السماوات و الأرض» ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله»

(خارج از کشور ۹۰ با تغییر)

۱۳۷- «نیاز ذاتی پدیده‌ها در موجود شدن و بقا» و «نیازمندی دائمی جهان خلقت به تدبیر خداوند»، به ترتیب، از دقت در آیه ... و .... مفهوم می‌گردد.

- ۱ «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
 ۲ «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن» - «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید»
 ۳ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «الله نور السماوات و الارض مثل نوره کمشکاة فیها مصباح»
 ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» - «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»

(ریاضی ۹۰ با تغییر)

۱۳۸- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که .... و درک لذت این معرفت معلول .... است.

- ۱ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
 ۲ هیچ نقطه‌ی مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - قدم نهادن با عزم و تصمیم
 ۳ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری
 ۴ هیچ نقطه‌ی مبهم و ناشناخته‌ای برای انسان کاوشگر، باقی نگذارد. - غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری

۱۳۹- در صحنهٔ پرغوغای حیات، بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت وی، رابطهٔ ... برقرار است که بندی حقیقی، زایدۀ ... است و قطع رابطه بین نور و منبع نور ....

(هنر ۹۰ با تغییر)

- ۱ عکس - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
 ۲ عکس - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.
 ۳ مستقیم - فقر و نیازمندی - ناممکن است.
 ۴ مستقیم - غنا و بی‌نیازی - به فنای نور می‌انجامد.

۱۴۰- لذت معرفت عمیق و والا، آن‌گاه به کام انسان چشمانده می‌شود که .... با .... گره بخورد تا توفیق الهی نصیب گردد و موانع راه به لطف و حمایت او، بی‌اثر شود.

(خارج از کشور ۸۹ با تغییر)

- ۱ پاک‌ی و صفای قلب - عزم و تصمیم
 ۲ پاک‌ی و صفای قلب - توحید در خالقیت
 ۳ اخلاص در عمل و توحید عملی - عزم و تصمیم
 ۴ اخلاص در عمل و توحید عملی - توحید در خالقیت

(ریاضی ۸۹)

۱۴۱- معرفت عمیق و والا، معرفتی است که ... و بستر اصلی حرکت به سوی این هدف ... است.

- ۱ تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - پاک‌ی و صفای قلب
 ۲ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - پاک‌ی و صفای قلب
 ۳ انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. - اخلاص عبودیت و بندی برای خدا
 ۴ تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم. - اخلاص عبودیت و بندی برای خدا

(خارج از کشور ۸۷ با تغییر)

۱۴۲- این بیان امیرمؤمنان علی^(ع) که می‌فرماید: «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، با کدام عبارت تناسب معنایی ندارد؟

- ۱ «الله نور السماوات و الارض»
 ۲ «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»
 ۳ «أفضل العبادة ادمان التّفکر فی الله و فی قدرته»
 ۴ «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید»

(ریاضی ۸۷ با تغییر)

۱۴۳- کدام بیت، با حدیث شریف، «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، تناسب ندارد؟

- ۱ دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید به هرا بنگرم کوه و در و دشت
 ۲ خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آبدهی به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ دادن به این سبک سؤال که برای نخستین بار در کنکور ۹۹ طرح شده و بیشتر وقت گیر است، حتما باید از روش حذف گزینه‌های نادرست استفاده کنید. قسمت «الف» نادرست است، زیرا هر تفکری برترین عبادت نیست، تنها تفکری که مستمر و در صفات خدا و قدرتش باشد، برترین عبادت است. قسمت «ه» نادرست است، زیرا علاوه بر تفکر در ذات خداوند، تفکراتی که گناه‌آلود باشد، نیز نهی شده است.

گزینه ۴

الف- مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً؛ مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً؛ در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد. ب- رسول اکرم (ص) در خصوص تفکر درباره خداوند فرموده‌اند: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ: در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید».

روش مطالعه { برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، بهتر است متن عربی آیات و احادیث را با تکرار زیاد حفظ شوید. قسمت دوم گزینه (۳)، مطابق سخن پیامبر اسلام (ص)، نادرست است.

گزینه ۲

هرگاه سؤال شود که منظور از تفکر در «فی الله و فی قدرته» چه می‌باشد؟ با توجه به فرمایش رسول اکرم (ص) پاسخ می‌دهیم: «تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ: در همه چیز تفکر کنید؛ ولی در ذات خدا تفکر نکنید».

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، به معنای درخواست همه مخلوقات از خداوند و گزینه (۳)، به معنای واگذار نکردن رسول خدا (ص) به خودش از مصادیق تفکر در خدا و قدرت او نمی‌باشد. گزینه (۴)، به معنای تفکر در ذات و حقیقت خداوند، به دلیل ناتوانی انسان در شناخت آن، نهی شده است.

گزینه ۴

این سؤالات که: «به راستی این میلیاردها میلیارد کهکشان و ستاره و سیاره، با میلیاردها موجود متنوع از کجا آمده‌اند؟ و موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟»، زمانی مطرح می‌شوند که انسان در فضایی آرام نشسته باشد و به دور از هیجان و هیاهوی زندگی درباره این جهان پر جنب‌وجوش تفکر کرده باشد.

نکته { تفکر در وجود و هستی مخلوقات و نسبت دادن ویژگی‌های آنها به خداوند، مفهوم آیه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» می‌باشد.

گزینه ۳

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) و قسمت دوم گزینه (۲)، به صورت عقلی درک می‌شوند نه به صورت فطری.

گزینه ۲

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است، چراکه خداشناسی یکی از گرایش‌های فطری انسان است. امور فطری به صورت درونی و بدون نیاز به استدلال درک می‌شوند.

درس اول: هستی بخش

تعداد سؤالات تألیفی	تعداد سؤالات ترکیبی جدید	تعداد سؤالات آزمایشی
۸۹	۱۰	۱۱
تعداد سؤالات سراسری ۱۴۰۰	تعداد سؤالات سراسری ۹۹	تعداد سؤالات سراسری ۹۸
۵	۵	۳

گزینه ۳

اندیشه مانند بذری است که در **ذهن** جوانه می‌زند و در **دل و قلب** ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت **اعمال** ظاهر می‌گردد.

روش مطالعه { برای مطالعه مؤثر دین و زندگی و کسب درصد بالایی در این درس، توصیه می‌کنیم به روش زیر عمل کنید:

۱- ابتدا درس‌نامه هر درس را چند بار به صورت روزنامه‌وار مطالعه کنید تا با مفاهیم و محتوای کلی آن درس آشنا شوید.
۲- پس از درک مفهوم کلی هر درس، متن درس‌نامه را به صورت عمیق دوره کنید و جزئیات آن را به ذهن بسپارید.
۳- پس از یادگیری متن درس، آیات و روایات و اشعار آن را با توجه به مفهوم کلی درس و ارتباط با موضوع آن قسمت، به صورت دقیق‌تر بررسی نموده و پیام آنها را به خاطر بسپارید.

۴- ترجیحاً یک هفته بعد از مطالعه هر درس، به **تست‌های خط به خط و مفهومی** و همچنین **تست‌های ترکیبی جدید** پاسخ دهید. اگر می‌بینید که تعداد تست‌ها زیاد است، می‌توانید آنها را به صورت زوج یا فرد و یا با مضرب مشخصی پاسخ دهید.

۵- توصیه می‌شود قبل از شرکت در آزمون‌های آزمایشی، به **تست‌های آزمایشی و سراسری** پاسخ دهید.
۶- در دوره‌های پایانی خود، به تست‌های **چهار و پنج ستاره** پاسخ دهید.

گزینه ۴

اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌سازد و امید به آینده زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا در روایات اسلامی، تفکر در هر چیزی توصیه شده است، بجز تفکر در حقیقت یا چیستی و ذات خداوند که شناخت و معرفت به آن محال است. گزینه (۲) هم نادرست است، چراکه با توجه به قسمت دوم سؤال، انجام عبادت باعث رسیدن به کمال می‌شود نه شناخت استعداد.

گزینه ۲

مطابق این سخن پیامبر اسلام (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»، اندیشه و تفکر با داشتن دو ویژگی، افضل و برترین عبادت است: اولاً؛ مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً؛ در صفات و اسماء خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او).

تمرین تست‌زنی { برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها که صورت سؤال یا گزینه‌های نامفهومی دارند، بهتر است پس از حذف گزینه‌های نادرست، گزینه صحیح را انتخاب نمایید.

مطابق متن حدیث، گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است. گزینه (۴) نادرست است، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

گزینه ۱

از بین عبارتهای مذکور، سه عبارت «ب»، «ج» و «د» صحیح است و تأثیرات سنگت‌انگیز نیروی خرد و اندیشه را بیان می‌کند.

گزینه ۱۶ ☆☆☆☆☆

اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ دادن به این تست و انتخاب گزینه صحیح، بهتر است به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل شود. در گزینه‌های (۲) و (۴)، عبارت «مستقل از هر عامل بیرونی است.» یعنی وجودش از خودش است، در مورد پدیده‌ها نادرست است. در گزینه (۳)، عبارت «وجود و هستی آنها وابسته به خودشان است.»، در مورد پدیده‌ها نادرست است.

گزینه ۱۷ ☆☆☆☆☆

مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، این است: «پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه (۱)، عبارت «ذاتاً موجود باشد» ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۳) نادرست است، زیرا دلیل نیازمند بودن به دیگری این است که وجودش از خودش نیست، نه اینکه شرط کنیم خالق آن ذاتاً موجود باشد (یعنی نیازمندی را باید در خودش جستجو کنیم نه در دیگری). در گزینه (۴)، کلمه «دائمی» نادرست است، زیرا هیچ یک از پدیده‌ها وجود دائمی ندارند.

گزینه ۱۸ ☆☆☆☆☆

با توجه به مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، تمامی پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، زیرا وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به این تست، که قسمت اول تمام گزینه‌های آن به یک مفهوم می‌باشند، باید با توجه به قسمت دوم گزینه‌ها پاسخ داد. گزینه (۱) نادرست است، زیرا هیچ پدیده‌ای ذاتاً موجود نیست و تنها خداوند این ویژگی را دارد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا تنها خداوند وجودش از خودش است. عبارتی که در قسمت دوم گزینه (۴) آمده است، علت نیازمندی پدیده‌ها به دیگری نمی‌باشد.

گزینه ۱۹ ☆☆☆☆☆

عبارت صورت سؤال، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. این مقدمه در دو پرسش قبل ذکر شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱) نادرست است، زیرا ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای (نه نیازمند به پدیده) هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. در گزینه‌های (۲) و (۳)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده و خالق (نه مخلوق) هستند که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

گزینه ۲۰ ☆☆☆☆☆

در صورت تحقق این فرض (محال) که «آدمی، ذاتاً موجود باشد یعنی وجودش از خودش باشد»، در این صورت، او دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌های مفهومی دارد، باید ابتدا گزینه‌های نادرست را یکی پس از دیگری حذف نمایید تا به پاسخ صحیح برسید. اگر انسان ذاتاً موجود باشد، دیگر پدیده نیست و ویژگی‌های سایر پدیده‌ها را نخواهد داشت. بر این اساس، سایر گزینه‌ها که ویژگی پدیده‌ها را بیان می‌کند؛ در مورد انسانی که ذاتاً موجود است؛ نادرست می‌باشد.

گزینه ۱۰ ☆☆☆☆☆

هر یک از ما به روشنی می‌دانیم که در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات و مخلوقات مدد می‌رساند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها عبارت‌های گزینه‌های (۲) و (۴) بخشی از استدلال عقلی «نیازمندی جهان در پیدایش به خداوند» است که به صورت عقلی درک می‌شود نه فطری. عبارت: «به آن وسعت می‌دهد»، در گزینه (۳)، یک نظریه علمی است و نیاز به اثبات دارد.

گزینه ۱۱ ☆☆☆☆☆

هر کدام از ما براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. این شناخت به صورت فطری و درونی و غیر اکتسابی است. با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است زیرا امور فطری، آموختنی و اکتسابی نیستند. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما نمی‌تواند به ذات خداوند احاطه پیدا کند و آن را شناسایی نماید.

گزینه ۱۲ ☆☆☆☆☆

از بین عبارت‌های مذکور، سه عبارت قسمت‌های «الف»، «ج» و «د»، در مورد راه‌های شناخت خداوند صحیح است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت: «ب»، نادرست است، زیرا قرآن کریم راه‌های گوناگونی را برای درک وجود و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. قسمت «ه» نادرست است، زیرا با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند.

گزینه ۱۳ ☆☆☆☆☆

تفکر درباره نیازمندبودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده و خالق، یکی از راه‌هایی است که قرآن کریم برای درک وجود (و هستی؛ نه چیستی و چگونگی و ماهیت) خداوند و نیز برای شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به این تست، که گزینه‌هایی مشابه هم دارد، فقط باید از طریق حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح برسید. در گزینه (۱)، شناخت حقیقت خدا نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، درک ذات و حقیقت خداوند برای انسان ممکن نیست. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا دریافت درونی و فطری خداوند نیازی به تفکر ندارد.

گزینه ۱۴ ☆☆☆☆☆

مقدمه اول در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش»، عبارت است از: «اگر به وجود خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که تأمل کنیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه‌های (۱) و (۳)، مربوط به مقدمه دوم می‌باشند و در گزینه (۴)، عبارت «پدیده‌ها وجودشان از خودشان است» نادرست است.

گزینه ۱۵ ☆☆☆☆☆

مرجع شود به پاسخ پرسش قبل.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد. (نه اینکه بگوییم آن پدیدآورنده وجودش از خودش نباشد؛ یعنی، به دیگری وابسته باشد). قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است، زیرا عبارت: «همواره بوده و همواره خواهد بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در قسمت «ب»، عبارت: «خودش همواره هست» و در قسمت «ج»، عبارت: «وجودش از خودش بوده» و در قسمت «د»، عبارت: «ذاتا وجود داشته باشد و نیستی در آن راه نداشته باشد.» و در قسمت «ه»، عبارت: «وجودش از خودش بوده»، از ویژگی‌های پدیده‌ها نمی‌باشد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۲۷
این نتیجه که «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد»، نتیجه منطقی مقدمه اول: «ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست و هستی مان از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.» و مقدمه دوم: «موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.» است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴)، بیانگر مقدمه دوم نیست. در گزینه (۳)، مقدمه اول و دوم به ترتیب نیامده است، بلکه ابتدا مقدمه دوم و سپس مقدمه اول آمده است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۲۸
نتیجه مقدمه اول و دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» این است که: «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن نیازمند آفریننده‌ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه‌های (۱) و (۴)، عبارت: «وجودش از خودش نمی‌باشد»، بیانگر ویژگی پدیده‌ها است. در گزینه (۲)، عبارت: «از ابتدای آفرینش جهان همواره بوده است»، در مورد خداوند نادرست است، زیرا وجود خداوند از خودش است و به همین دلیل همواره بوده و خواهد بود.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۲۹
بنای مسجد گوهرشاد مربوط به یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازممانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست.

روش مطالعه { تمام ۲۵ سؤال سراسری به صورت مفهومی طرح نمی‌شوند، و برای پاسخ دادن به سوالات حفظی باید عین عبارتهای کتاب را حفظ نمود.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۳۰
در پاسخ به این سؤال که: «یا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟»، باید بگوییم که بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است ولی نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد و با کمی دقت می‌فهمیم بنا تنها ناظم اجزاء است ولی خداوند هم خالق اجزاء و هم ناظم آن است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ دادن به این تست مفهومی باید به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل کنید تا به پاسخ صحیح دست یابید. گزینه (۱) نادرست است، زیرا این مسجد باشکوه بدون ارتباط با سازندگان آن همچنان باقی است. گزینه (۲) و (۳) نادرست است، زیرا کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است نه خاصیت دهنده و یا خالق اجزاء.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۳۱
مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل. در گزینه (۱)، خالق اجزاء و در گزینه‌های (۳) و (۴)، خواص دهنده یا تعیین خواص به اجزاء برای بنا نادرست است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۳۲
در ساختن مسجد، بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۲) نادرست است، زیرا مسجد در بقای خود بی‌نیاز از بنا می‌باشد. گزینه‌های (۳) و (۴) نادرست است، زیرا بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۲۱
بیت: «ذاتِ نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.»

توضیح بیش‌تر { گزینه (۲)، به برترین هدف انسان اشاره دارد. گزینه‌های (۳) و (۴) بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۲۲
بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه (۱)، عبارت: «همواره بوده است و همواره خواهد بود»، ویژگی خداوند است نه پدیده‌ها. گزینه (۲)، مربوط به مقدمه اول است نه دوم. در گزینه (۴)، عبارت «وجودش از خودش نباشد»، ویژگی پدیده‌ها است نه خداوند.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۲۳
بیت: «ذاتِ نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» آیه شریفه: «یا ایها الناس اتمم القرآن الی الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات در هستی و بقای خود به خداوند اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. گزینه (۴)، اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه را در زندگی بیان می‌کند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۲۴
بیت مورد سؤال، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است. بر اساس این مقدمه، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتا موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه (۱)، عبارت «ذاتا پدیده باشد.» و گزینه‌های (۲) و (۳)، از ویژگی‌های یک پدیده است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۲۵
یک موجود، فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست، که خودش ذاتا موجود باشد، یعنی وجودش از خودش باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { سایر گزینه‌ها ویژگی پدیده را بیان می‌کند که در پیدایش و بقا نیازمند پدیدآورنده می‌باشند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۲۶
تنها عبارت قسمت «الف»، ویژگی یک پدیده را بیان می‌کند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۳۸

بیت مورد سؤال، بیانگر این مفهوم است که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود. آیات شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنى الحميد»، «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و «الله نور السماوات و الأرض»، نیز نیازمندی جهان به خداوند را در دو مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند.

توضیح بیشتر ﴿ فرمایش پیامبر اسلام (ص) در قسمت «الف» اهمیت و جایگاه تفکر و اندیشه در زندگی را بیان می‌کند و اشاره‌ای به ارتباط جهان با خدا ندارد. فرمایش پیامبر اسلام (ص) در قسمت «ه»، به سرچشمه بندگی که آگاهی است، اشاره دارد و اشاره‌ای به ارتباط جهان با خدا ندارد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۳۹

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کند. یعنی موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۲) نادرست است، زیرا موجودات جهان علاوه بر وجود و پیدایش در بقا هم به خداوند نیازمندند. در گزینه (۳)، عبارت: «و لا تفكروا في ذات الله»، رابطه انسان و جهان با خداوند را بیان نمی‌کند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۴۰

هر دو بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند. و بیانگر این مفهوم هستند که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ گزینه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان اشاره دارد. گزینه (۲)، به وضوح این نیازمندی را بیان نمی‌کند. گزینه (۳)، به بی‌همتا بودن خداوند اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۴۱

بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، بیانگر این مفهوم است که جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ گزینه (۱)، به درک آینده خویش از نیازهای برتر انسان اشاره دارد. گزینه (۲)، به این حقیقت اشاره دارد که ما بر اساس فطرت خویش خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. گزینه (۴)، به هدایت معنوی پیامبر اسلام (ص) اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۴۲

عبارت قرآنی: «أنتم الفقراء إلى الله»، بیانگر این حقیقت است که تمامی پدیده‌ها در پیدایش و بقا به خداوند نیازمندند، زیرا وجود و هستی آنها از خودشان سرچشمه نمی‌گیرد و متکی به خود نیستند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ برای پاسخ به این سؤال، بهتر است به روش حذف گزینه‌های نادرست عمل کرد. قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، ویژگی خداوند را بیان می‌کند نه مخلوقات را. در گزینه (۴)، کلمه «مخلوق» نادرست است، زیرا مخلوقات برای پدید آمدن، نیازمند خالق هستند نه مخلوق.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۳۳

جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ براساس توضیح بالا، در گزینه (۱)، عبارت: «این نیاز دائمی و همیشگی نیست»، نادرست است. گزینه (۲)، نادرست است، زیرا مسجد با ساخته شدن، از بنا بی‌نیاز می‌شود، اما موجودات، چنین نیستند. گزینه (۴) نادرست است، زیرا جهان در پیدایش و بقا به خداوند نیازمند است نه فقط در بقا.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۳۴

نیازمندی «ساختمان به بنا»، فقط مربوط به مرحله «ساخته‌شدن و نظام یافتن» است. به عبارت دیگر کار بنا، فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است ولی نیازمندی جهان به خداوند در دو مرحله «پیدایش و بقا» می‌باشد. یعنی موجودات، پس از پیدایش نیز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نیازمند هستند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است، زیرا ساختمان در مرحله بقا به سازنده خود نیازی ندارد. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا جهان هم در مرحله «وجود و هستی یافتن» و هم در مرحله «بقا» به خداوند نیازمند است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۳۵

رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ (نیازمندی در پیدایش و بقا) همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند. این رابطه، بیانگر این حقیقت است که موجودات، پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند و جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، چراکه جهان بر خلاف مسجد علاوه بر نیازمندی در پیدایش در بقا هم به خداوند نیازمند است. قسمت دوم گزینه (۱) ناقص است، چراکه موجودات، پس از پیدایش نیز، مانند لحظه نخست خلق شدن، همچنان به خداوند نیازمند هستند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۳۶

بیت: «ما چو نایبم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، به نیازمندی جهان و مخلوقاتش، هم در مرحله «پیدایش و وجود یافتن» و هم در مرحله «بقا و ادامه حیات» به خداوند اشاره دارد. این بیت، بیانگر این مفهوم است که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ گزینه (۲) نادرست است، زیرا رابطه خداوند با جهان مانند رابطه معمار با بنای مسجد نیست که فقط مربوط به مرحله ساخته‌شدن باشد. گزینه‌های (۳) و (۴) نادرست است، زیرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۳۷

پیام: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، بیانگر این حقیقت است که جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است. (نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا) به‌عنوان مثال می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها ﴿ سایر گزینه‌ها نمی‌توانند مقصود بالا را بیان کنند

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۴۹

ایه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شأن» و بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، بیانگر این مفهوم هستند که موجودات پس از پیدایش نیز، همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در پیدایش و بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

نکته طلایی نیازمندی جهان در پیدایش و بقا، به ترتیب، بیانگر توحید در خالقیت و ربوبیت می‌باشند. (درس بعد) گزینه (۱)، به فطرت خدا آشنای انسان، گزینه (۲)، به نیازمندی جهان به خدا در پیدایش خود و گزینه (۳)، به حکیمانه بودن نظام جهان اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۰

در پاسخ به این سوال که: «چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟»، با استمداد از آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شأن» می‌توان گفت که نیاز دائمی موجودات (یساله من فی السّموات) لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند، و خداوند هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌هاست و چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر کار امری است. (کل یوم هو فی شأن)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند، گزینه (۳) به موضوع امری بودن پیامبر اسلام (ص) و گزینه (۴)، به اعجاز علمی قرآن کریم اشاره دارد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۵۱

این قسمت از آیه شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها این قسمت آیه، بیانگر نیازمندی جهان در مرحله بقا است، بر این اساس، گزینه (۱) نادرست است. گزینه (۲) از نظر مفهومی نادرست است. گزینه (۳)، مفهوم این قسمت آیه نمی‌باشد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۵۲

با توجه به تعالیم اسلامی، نیازمندی مخلوقات به خداوند به صورت دائمی می‌باشد و انسان‌های ناآگاه نسبت به این نیاز دائمی انسان به خدا بی‌توجه‌اند.

نکته طلایی نیاز دائمی انسان به خداوند، مفهوم آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شأن» است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۵۳

انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند. اما انسان‌های آگاه، دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

روش مطالعه برای یادگیری بهتر و تسلط کامل بر مطالب حفظی، بهتر است نکات مشابه را در برگه‌هایی نوشته و یا مطالب حفظی هر درس را یادداشت نموده و به صورت پیوسته در اوقات فراغت خود مطالعه نمایید.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۴

انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.

نکته طلایی مقدار «احساس عجز» و «ابراز بندگی» انسان، رابطه مستقیمی با آگاهی او (خودشناسی) دارد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۵۵

هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول)

روش تشخیص علت از معلول هر اتفاقی که رخ می‌دهد، معلول است. علت که وجود دهنده به معلول است، همیشه تقدم وجودی بر معلول دارد. یعنی قبل از به وجود آمدن معلول، علت وجود داشته است. پس در یک رابطه علیّ و معلولی بین دو چیز، هر کدام تقدم وجودی داشته باشد (قبل از آن اتفاق وجود داشته است)، علت می‌باشد. مانند رابطه بین سرما و یخ بستن آب که اول سرما بوده (تقدم وجودی داشته) و سپس یخ بستن آب شکل گرفته است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۴۳

عبارت شریفه: «و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این مفهوم است که تنها وجود بی‌نیاز خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست و در ذات خود غنی و بی‌نیاز است.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ دادن به سوالاتی که صورت سؤال نامفهوم دارند، ابتدا باید به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت تا به پاسخ صحیح رسید. در گزینه (۱)، کلمه «مخلوقی» و در گزینه (۲)، کلمه «پدیدهای» نادرست است و به جای آنها کلمات «خالق و پدیدآورنده» صحیح است. گزینه (۴) نادرست است، زیرا ذات خداوند غیر قابل شناخت است ولی اسماء خداوند و صفات او را می‌توان شناخت.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۴۴

بیت: «ذات نایافته از هستی‌بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» (أنتم الفقراء إلى الله) است. بر اساس این مقدمه: «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» آیه شریفه: «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها گزینه‌های (۱) و (۲)، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. گزینه (۳)، به هدفمندی جهان اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۴۵

آیه شریفه: «یا أيها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. در حالی که بیت «یکی خط است ز اول تا به آخر / بر او خلق جهان گشته مسافر»، به موضوع ختم نبوت اشاره دارد.

نکته طلایی بیت: «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش»، تنها به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش خود اشاره دارد. ابیات: «ما چو نایم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست» و «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان و جهان به خداوند را مربوط به مرحله پیدایش و بقا معرفی می‌کنند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۴۶

آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شأن»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. بر این اساس، می‌توان گفت که رابطه خداوند با موجودات، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است و همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مسجد به بنا فقط مربوط به مرحله ساخته شدن است ولی نیازمندی موجودات به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشد. در قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳)، عبارت «نیاز کمتری» نادرست است، زیرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۴۷

آیه شریفه: «یساله من فی السّموات و الأرض کل یوم هو فی شأن»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. و آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، نیز به همین مفهوم اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا مخلوقات علاوه بر وجود و نظام یافتن، در بقا و تداوم هم به خداوند نیازمند هستند. آیه گزینه (۲)، به توحید در ولایت (درس بعد) اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۴۸

در پاسخ به این سؤال که چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ باید بگوییم به دلیل نیازمندی مخلوقات به خداوند در تمامی جهات به خدا (أنتم الفقراء إلى الله)، پیوسته از او درخواست دارند.

نکته طلایی عبارت: «کل یوم هو فی شأن»، به ربوبیت الهی اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۶۳

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. آیات شریفه: «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو نایبم و نوا در ماز توست...» به نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا اشاره دارند.

نکته طلایی { گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. گزینه (۳)، به فطرت خدا آشنای انسان اشاره دارد. گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و دانش را شناسایی نماید.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۶۴

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، به نیازمندی انسان به خدا در پیدایش و بقا اشاره دارد. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذارد.

نکته طلایی { این حدیث: «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي...»، نتیجه آگاهی انسان به نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند و درک مفهوم آیات: «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» و ابیات: «ما چو نایبم و نوا در ماز توست...» می‌باشد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۵

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. از آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»، مفهوم نیازمندی جهان و تمامی مخلوقات به خداوند در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا برداشت می‌گردد

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد (نه فقط در پیدایش). قسمت دوم گزینه (۳)، مفهوم تعبیر قرآنی «نور هستی» برای خداوند نمی‌باشد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۶

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم. قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بیت مورد سؤال، بیانگر این است که هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیحات بالا قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۴)، مفهوم آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» نمی‌باشد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۶۷

خداوند در آیه شریفه: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.

تمرین تست‌زنی { برای پاسخ دادن به این تست، باید به شیوه حذف گزینه‌های نادرست عمل نمود. اگر قسمت اول تمام گزینه‌ها را درست بگیریم، قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم عبارت قرآنی: «اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» نمی‌باشد. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا نیازمندی مخلوقات به خداوند کم یا قطع نمی‌شود

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۵۶

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذارد.

توضیح { افزایش بندگی، نتیجه مستقیم «درک بیشتر فقر و نیاز» و نتیجه غیر مستقیم «افزایش خودشناسی» است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۷

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۵۸

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، (علت) نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. (معلول) افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذارد.

نکته طلایی { «درک بیشتر فقر و نیاز»، نتیجه مستقیم افزایش خودشناسی و «افزایش بندگی»، نتیجه غیر مستقیم آن است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۵۹

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی آیه شریفه «یا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»، به نیازمندی انسان به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد. درک فقر و نیازمندی ذاتی انسان به خداوند در پیدایش و بقا، نتیجه خودشناسی است که به افزایش بندگی انسان می‌انجامد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. در گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند گزینه (۴)، درخواست پیامبر اسلام (ص) از خداوند است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۰

مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۶۱

این درخواست عاجزانه پیامبر اسلام (ص) که: «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا: خدایا مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار»، نتیجه افزایش معرفت به خود (خودشناسی) و رابطه ایشان با خداوند بوده (علت) که باعث شده ۱- فقر و نیاز به او را بیشتر احساس نمایند ۲- و عبودیت و بندگی خود را به درگاه او بیشتر ابراز نمایند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱)، بیانگر اهمیت تفکر در زندگی از دیدگاه اسلام است. گزینه (۲)، بیانگر این مفهوم است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. در گزینه (۳)، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند، چراکه خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و دانش را شناسایی نماید.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۶۲

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

نکته طلایی { این حدیث: «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»، ریشه در معرفت و آگاهی انسان دارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۷۴

بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید». به این مفهوم اشاره دارد، که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

تمرین تست‌زنی برای پاسخ به این تست، باید از روش حذف گزینه‌های نادرست بهره گرفت. گزینه‌های (۲) و (۴)، مفهوم این حدیث پیامبر اسلام (ص): «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» می‌باشند. گزینه (۳)، بیانگر مفهوم مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۷۵

مفهوم ابیات مورد سؤال این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. و این ابیات و آیه شریفه: «الله نور السموات و الأرض»، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نادرست است چرا که خداوند حقیقی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به این حقیقت احاطه پیدا کند و ذات و چیستی خدا را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۳)، نادرست است، زیرا در صورت سؤال، مطابقت با آیه خواسته شده نه حدیث.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۷۶

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۷۷

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** در قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت «در کنار هر پدیده‌ای خدا را دیدن» نادرست است، زیرا در پشت هر ظاهر و ورای هر چیزی خدا را دیدن، معرفتی عمیق و والا است. قسمت دوم گزینه (۴)، بیانگر سبک زندگی توحیدی یک انسان موحد است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۷۸

دستیابی به این معرفت: «ما رایت شبثا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به این معنا که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که ممکن است در نگاه نخست مشکل به نظر آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا معرفتی عمیق و والا مورد نظر است نه معرفتی قلبی و این معرفت فقط مخصوص خردمندان نیست، بلکه جوانان و نوجوانان با پاکی و صفای قلب نیز می‌توانند به این معرفت برسند.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۷۹

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اما اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.

نکته طلایی با هر چیزی خدا را دیدن، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس بعد)

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۶۸

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با عبارت شریفه: «نور السموات و الأرض» بیان می‌کند. خداوند، نور هستی است، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه وجود می‌گذارند. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا مطابق آیه مورد سؤال، نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا می‌باشد نه فقط در پیدایش. در قسمت دوم گزینه (۳)، عبارت: «پدیده بودن تمام موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست»، مفهوم آیه شریفه: «الله نور السموات و الأرض» نمی‌باشد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۶۹

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السموات و الأرض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است و این سخن امام علی (ع) «ما رایت شبثا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به همین مفهوم اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت دوم سایر گزینه‌ها مفهوم قسمت اول آن نمی‌باشند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۷۰

مفهوم گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) این است که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ولی بیت گزینه (۱)، بیانگر مقدمه دوم در اثبات «نیازمندی جهان به خدا در پیدایش» است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۷۱

هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به همین مفهوم اشاره دارد. **دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها** با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳)، نتیجه توجه و عمل به این سفارش: «تفکروا فی کل شیء»، نمی‌باشد. و قسمت دوم گزینه (۴)، به موضوع «آگاهی سرچشمه بندگی» اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۷۲

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السموات و الأرض» خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. بر اساس همین آیه، اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است. در واقع، هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها در گزینه‌های (۱) و (۳)، عبارت قرآنی: «هو الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این است که خداوند در ذات خود غنی و بی‌نیاز است. قسمت دوم گزینه (۴)، معلول و نتیجه فهم آیه شریفه: «الله نور السموات و الأرض» نمی‌باشد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆ ۷۳

این مفهوم که هر موجودی، در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر صفات الهی است، پیام این سخن امام علی (ع): «ما رایت شبثا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» است. چون خداوند «نور السموات و الارض» است، در هر چیزی مشاهده می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) بیانگر این مفهوم است که چون خداوند حقیقی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. قسمت دوم گزینه (۲)، بیانگر درخواست دائمی مخلوقات از خدا و نیازمندی آنان به خداوند در پیدایش و بقا است.

احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { در گزینه‌های (۲) و (۳)، نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی گزینه (۴) نادرست است، زیرا نامحدود بودن آیات و نشانه‌های الهی علت غیر قابل شناخت بودن حقیقت نامحدود خداوند نیست.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۸۹

رسول گرامی اسلام (ص) در روایت: «أفضل العبادة ايمان التّفكّر في الله و في قدرته»، به تفکر در نعمت‌ها و نشانه‌های الهی سفارش کرده است، چراکه با تفکر در مخلوقات الهی، می‌توانیم به وجود و هستی خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { برای پاسخ سریع و مطمئن دادن به این نوع تست‌ها حتماً از روش حذف گزینه‌های نادرست استفاده شود. قسمت دوم سایر گزینه‌ها به دلیل غیر قابل شناخت بودن حقیقت و ذات خداوند نادرست است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۹۰

الف- در پاسخ به اولین سؤال: «چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟»، باید بگوییم که «نیاز دائمی موجودات (أنتم الفقراء إلى الله)، لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند؛ او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد، بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین، او هر لحظه دست اندرکار امری است.»

ب- در پاسخ به سؤال دوم، باید بگوییم که نیازمندی هر یک از مخلوقات به خداوند، هم در هستی خود که بالاترین داشته اوست و هم در سایر داشته‌ها که برآمده از نعمت وجود است، می‌باشد. ایه شریفه: «الله نور السّموات و الأرض»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد.

ج- در پاسخ به سؤال سوم باید بگوییم که «موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند، زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند. (أنتم الفقراء إلى الله)» در ضمن یادمان باشد که در صورت سؤال، در این قسمت پاسخ نادرست از ما خواسته شده است.

تمرین تست‌زنی { برای پاسخ دادن به سؤالات ترکیبی، سعی شود در مرحله اول صورت سؤال با دقت تمام خوانده شود و منظور طراح سؤال درک شود و سپس از طریق حذف گزینه‌های نادرست، به پاسخ صحیح دست پیدا کنید. مثلاً باید دقت شود که برای قسمت سوم باید پاسخ نادرست را انتخاب نمایید. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) و قسمت دوم گزینه (۴) نادرست است.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۹۱

الف- خداوند، نور هستی است (الله نور السّموات و الأرض). به همین جهت (جمله قبلی علت است)، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. در واقع، هر موجودی، در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. (رایت الله قبله و بعده و معه)

ب- ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم. بر این اساس، در این حدیث، رسول اکرم (ص) ما را به تفکر در هریک از مخلوقات خداوند (تفکروا فی کل شیء) دعوت کرده‌اند. ج- در پاسخ به این سؤال که چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند (یسألن من فی السّموات و الأرض)؟ باید بگوییم زیرا در تمامی جهات به خداوند نیازمندند (أنتم الفقراء إلى الله).

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به اینکه این نوع سؤالات وقت‌گیر هستند، برای پاسخ دادن به سؤالات ترکیبی جدید، حتماً از روش حذف گزینه استفاده کنید. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۱)، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند است و به مفهوم در کنار هر چیزی خدا را دیدن اشاره ندارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۸۰

موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند دسته اول موضوعاتی که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند و دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. امکان شناسایی کهکشان‌های بسیار دور، جزء دسته اول می‌باشد زیرا کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آنها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه این‌ها اموری محدود هستند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۸۱

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۸۲

مراجعه شود به پاسخ دو پرسش قبل.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۸۳

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید ولی می‌توان صفات و اسماء او را شناخت.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۸۴

بر اساس معارف اسلامی، ما می‌توانیم هستی، صفات و اسماء خداوند را بشناسیم اما نمی‌توانیم ذات، چیستی، حقیقت و ماهیت او را دریابیم زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیحات بالا و با استفاده از روش حذف گزینه، گزینه (۳) صحیح است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۸۵

مراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۸۶

در حدیث: «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند نهی شده است، چرا که خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳) نادرست است، زیرا وجود و هستی خدا را می‌شود شناسایی کرد ولی ذات و حقیقت او را هرگز نمی‌توان شناسایی کرد. قسمت دوم گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذهن ما می‌تواند ذات امور محدود را تصور کند.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۸۷

در این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «تفکروا فی کل شیء...»، به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی به منظور رسیدن به شناختی نسبی از صفات الهی توصیه شده است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. در گزینه (۳)، شناخت مطلق نادرست است بلکه به دست آوردن شناخت نسبی صفات الهی صحیح است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۸۸

چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او

و بقا است. این تشبیه، در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز می‌نماید اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم. ج- تشبیه رابطه خداوند با جهان به «مولد برق با جریان برق»، بیانگر نیازمندی جهان به خداوند، در دو مرحله پیدایش و بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) و قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۹۷

عبارت‌هایی که در سه قسمت (ب)، (ج) و (د) بیان شده است، با هم مطابقت دارند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت‌هایی که در دو قسمت (الف) و (ه) بیان شده است، با هم مطابقت ندارند. این دو عبارت، مفهوم آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۹۸

دو عبارت قسمت‌های (ب) و (ج)، مفهوم آیه مذکور می‌باشند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت‌هایی که در سه قسمت (ب)، (د) و (ه) بیان شده است، مفهوم این آیه نمی‌باشند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۹۹

الف- این مصراع: «ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟»، به برترین هدف انسان که همان نزدیکی و تقرب به خداوند است، اشاره دارد. ب- در این فرمایش امام علی (ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، تعبیر «بعده»، اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فناء شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند. ج- چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و دانش را شناسایی نماید. بر این اساس، رسول اکرم (ص) ما را از تفکر در ذات و چیستی خداوند منع کرده‌اند. (لا تفکروا فی ذات الله)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۳)، به تجلی خداوند در همه مخلوقات اشاره دارد. قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳)، به نیازمندی جهان به خداوند در بقا اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۰۰

الف- «نفی ذاتی پدیده‌ها»، یعنی «وجود پدیده‌ها از خودشان نیست» و این مفهوم، بیانگر مقدمه اول در اثبات نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش است.

ب- بیت مورد سؤال، بیانگر مقدمه دوم است، یعنی «ایات: پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد.» ج- این درخواست رسول اکرم (ص) که: «خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زنی به خودم وامگذار»، ثمره درک نیازمندی خود در پیدایش و بقا به خداوند (یسأله من فی السماوات و الأرض) است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است، زیرا بیت مذکور به نیازمندی در پیدایش اشاره دارد نه بقا.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۰۱

هر کدام از ما، براساس فطرت خویش (درونی و نامؤخه)، خدا را می‌بایم و حضورش را درک می‌کنیم. با وجود این شناخت اولیه (خداشناسی فطری)، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند. (شناخت عقلی)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { گزینه (۱) نادرست است، زیرا شناخت اولیه انسان از خداوند به صورت فطری است نه از طریق ارسال تعالیم الهی. گزینه (۲) نادرست است، زیرا هر یک از ما به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند. گزینه (۳) نادرست است، زیرا قرآن کریم، راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۹۲

آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض کل یوم هو فی شأن»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا و البته بیشتر بیانگر نیازمندی آنان به خداوند در مرحله بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { بیت قسمت «الف»، به فطرت خداگرای انسان اشاره دارد. بیت قسمت «ب»، به موضوع در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. بیت قسمت «ج»، به برترین هدف انسان که همان نزدیکی و تقرب به خداوند است، اشاره دارد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۹۳

الف- بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره دارد. آیه شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض» به این مفهوم اشاره دارد. ب- بیت: «ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ / یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟» و آیه شریفه: «من کان یرید ثواب الدنیا فقد الله ثواب الدنیا و الآخرة»، بیانگر این حقیقت است که با انتخاب خداوند به عنوان برترین هدف انسان، به برخورداری از بهره‌های مادی زندگی آخرتی آباد اشاره دارد. ج- بیت: «ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما»، به مفهوم آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» اشاره دارد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت اول تمام گزینه‌ها صحیح است. آیه قسمت دوم گزینه‌های (۱) و (۴)، مفهوم دومین بیت نمی‌باشد. مصراع دوم سومین بیت، مفهوم آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» نمی‌باشد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۹۴

الف- این عبارت: «آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند»، به موضوع «خداوند، نور هستی است» اشاره دارد. ب- این عبارت که: «نیازمند بودن چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن به چیزی که خودش شیرین باشد»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش است. ج- این عبارت: «وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست»، بیانگر نیازمندی جهان به خدا در پیدایش و بقا است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به توضیح بالا، قسمت دوم گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. قسمت سوم گزینه (۱)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره ندارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۹۵

آیه شریفه: «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر این حقیقت است که تمامی پدیده‌ها از جمله انسان، در وجود و هستی خود و هم در بقا و ادامه حیات خود به خداوند نیازمند هستند. با توجه به مفهوم این آیه، پاسخ سؤالات (الف) این است: «افزایش عبودیت و بندگی انسان، ریشه در افزایش خودشناسی و درک بیشتر فقر و نیاز انسان به خدا در پیدایش و بقا و درک مفهوم آیه مورد سؤال را دارد». پاسخ سؤال (ب) این است: «با توجه به این آیه، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتا موجود باشد (و الله هو الغنی الحمید) و پاسخ سؤال (د) این است: «نیاز انسان به خداوند شامل پیدایش و بقا می‌باشد.»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { پاسخ سؤال (ج)، در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» آمده است. پاسخ سؤال (ه)، این است که خداوند نامحدود است و به احاطه انسان در نمی‌آید.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۹۶

الف- در صورت تشبیه رابطه خداوند با جهان به رابطه ساعت و ساعت‌ساز، نیازمندی جهان به خداوند، فقط در مرحله پیدایش است و مخلوقات در تداوم حیات مستقل و بی‌نیاز از خالق هستند. این تشبیه نادرست است، زیرا جهان در دو مرحله پیدایش و بقا به خداوند نیازمند است. ب- تشبیه رابطه خداوند با جهان به «نور آسمان‌ها و زمین»، بیانگر نیازمندی جهان به خداوند، در دو مرحله پیدایش

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۰۸

الف- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خداوند پیوسته بر جهان نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
ب- عبارت شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خالق خود در تمامی جهات است. تعبیر «یسأله» که فعل مضارع است بیانگر آن است که سؤال و تقاضای مخلوقات از خداوند به صورت دائمی است و موجودات همواره با زبان حال محتاج اویند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: قسمت اول گزینه‌های (۳) و (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند اشاره دارد. قسمت دوم گزینه (۱)، به علت فیض رسانی مخلوقات به خداوند اشاره ندارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۰۹

الف- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است. ب- این بیت، بیانگر مقدمه دوم در اثبات مفهوم آیه شریفه: «انتم الفقراء إلی الله» می‌باشد.

توضیح: این عبارت‌ها، بیانگر نیازمندی موجودات به خداوند در بقا است: (۱) «یا ایها الناس انتم الفقراء إلی الله...» (۲) «یسأله من فی السماوات...» (۳) «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست...» (۴) «ما همه شیران ولی شیر علم...»

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۱۰

معرفت انسان نسبت به خداوند قابلیت افزایش دارد. نیاز به خداوند ثابت است و قابلیت افزایش ندارد، اما احساس نیاز به خداوند قابلیت افزایش دارد و وابسته به افزایش معرفت انسان نسبت به خداست. هم‌چنین ابراز بندگی نسبت به خداوند نیز قابلیت افزایش دارد.

رابطه علی و معلولی: ۱- افزایش خودشناسی (علت) درک بیشتر فقر و نیاز ۲- درک بیشتر فقر و نیاز (علت) افزایش عبودیت و بندگی ۳- وجود فطرت در انسان (علت) درک حضور خداوند ۴- نگرستن با تأمل در جهان (علت) دیدن خداوند در هر چیزی.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۱۱

پیام بیت مورد سؤال این است که هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

تحلیل تست ۱۴۰۰: این تست، یک تست مفهومی و متوسط است. برای پاسخ دادن به آن، باید با به یادآوردن متن درس، به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت. گزینه‌های (۱) و (۲) نادرست است، زیرا با توجه به توضیح بالا، این دو گزینه، علت خدا را در هر چیزی دیدن نمی‌باشد. گزینه (۴) از نظر علمی نادرست است، زیرا ذهن انسان تنها به چپستی و چگونگی امور محدود پی می‌برد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۱۲

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. (نور بودن خداوند به معنای هستی بخشی اوست.)

تحلیل تست ۱۴۰۰: این تست، یک تست کاملاً حفظی از این درس است. با حفظ بودن متن درس، به آسانی می‌توان به این نوع سؤال پاسخ داد. با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است. قسمت دوم گزینه (۳)، بیانگر توحید در ولایت است.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۰۲

الف- این سخن امام علی^(ع): «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، به در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. ب- اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت) به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و غنای ذاتی خداوند در وجود اشاره دارد. گزینه (۲)، به ربوبیت الهی و تدبیر جهان توسط خداوند اشاره دارد. گزینه (۳)، به «آگاهی، سرچشمه بندگی» اشاره دارد.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۰۳

مفهوم حدیث: «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، این است که ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات و اسماء او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱)، در مورد پی بردن به چپستی و چگونگی مخلوقات صحیح است، نه در مورد هستی آنها، چراکه پی بردن به هستی مخلوقات نیاز به احاطه ندارد. گزینه (۲) از نظر علمی نادرست است، زیرا پی بردن به چپستی و چگونگی امور محدود برای انسان امکان‌پذیر است. گزینه (۳) از نظر علمی نادرست است، زیرا در هر چیزی خدا را دیدن، هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۰۴

الف- خداوند، نور هستی (نور السماوات و الأرض) است. یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. ب- هستی بخشی بودن خداوند، بیانگر توحید در خالقیست است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۲)، برعکس بیان شده است، چراکه هر موجودی، در حد خودش تجلی خداوند است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۰۵

الف- عبارت شریفه: «کل یوم هو فی شأن»، بیانگر این مفهوم است که خداوند پیوسته بر جهان نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
ب- عبارت شریفه: «یسأله من فی السماوات و الأرض»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خالق خود در تمامی جهات است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: قسمت دوم سایر گزینه‌ها، به رابطه مخلوقات با خداوند اشاره ندارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۰۶

الف- مخاطبان عبارت: «انتم الفقراء إلی الله»، همه انسان‌ها ولی مصداق نیازمندان به خدا، تمامی پدیده‌ها می‌باشند. ب- مطابق عبارت شریفه: «والله هو الغنی الحمید»، حمید و ستوده بودن خداوند به دلیل غنی و بی‌نیاز بودن ذات مطلق خداوند است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها: با توجه به توضیح بالا، قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۳) نادرست است. و قسمت دوم گزینه (۴)، مفهوم عبارت قرآنی: «انتم الفقراء إلی الله» است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۰۷

الف- بیت: «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید»، به در هر چیزی خدا را دیدن اشاره دارد. ب- اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، (علت) به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند. (معلول)

توضیح: این مفهوم که «هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است»، بیانگر توحید در ربوبیت است. (درس بعد)

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۳

الف- بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است. یعنی «پدیده‌های جهان که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. ب- آیه شریفه: «أنتم الفقراء إلی الله»، نیز بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی از این درس و برای اولین بار طرح شده است. ابیات گزینه‌های (۱) و (۳)، به تجلی خداوند در هر چیزی اشاره دارند. گزینه (۴)، به غفلت انسان از خداوند با وجود پراکندگی نشانه‌های الهی در پیرامونش اشاره دارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۱۱۴

الف- بیت: «ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان»، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا اشاره دارد. ب- براساس این بیت، موجودات جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند هستند و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.»

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی از این درس است. برای پاسخ دادن به آن، باید با در نظر گرفتن سؤال باید به حذف گزینه‌های نادرست پرداخت. بیت گزینه (۲)، به تجلی خداوند در هر چیزی اشاره دارد. گزینه (۳)، به غفلت انسان از خداوند با وجود پراکندگی نشانه‌های الهی در پیرامونش اشاره دارد. بیت گزینه (۴)، به تأخیر در توبه اشاره دارد. (درس ۷ دوازدهم)

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۵

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌شان از باد باشد دم به دم» و آیه یا آنها الناس أنتم الفقراء إلی الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر نیازمندی جهان به خدا در دو مرحله پیدایش و بقا می‌باشند.

تحلیل تست ۱۴۰۰

این تست، یک تست مفهومی و نسبتاً دشوار از این درس است. آیه گزینه (۱)، به توحید در مالکیت و آیه گزینه (۳)، به تلاش برای دست‌یابی به عزت و کرامت نفس از طریق بندگی خداوند اشاره دارد. آیه گزینه (۴)، به توحید در ولایت اشاره دارد.

گزینه ۲ ☆☆☆☆ ۱۱۶

الف- بیت: «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم» و این سخن امام علی^(ع)، بیانگر این مفهوم است که هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو، آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند. ب- اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط سراسری است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط‌هایی که برای آیات و احادیث نوشته‌ایم دقت کرد و همچنین بین عبارتهای هر قسمت و موضوع آنها ارتباط برقرار کرد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۱۷

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط آیات و احادیث و عبارتهای یک موضوع دقت کرد. آیه گزینه (۱)، به یگانگی خدا و بی‌همتا بودن خداوند و آیه گزینه (۲)، به تدبیر جهان توسط خداوند و آیه گزینه (۴)، به رابطه بین توحید در ربوبیت و توحید عملی اشاره دارد.

گزینه ۱ ☆☆☆☆ ۱۱۸

مطابق فرمایش پیامبر اسلام^(ص) در حدیث: «أفضل العبادة اذمان التّفکر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد. استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌های زیباتر را نوید می‌بخشد.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن، باید به ارتباط مطالب و عبارتهایی که قبل و بعد از آیات، احادیث و ابیات می‌آید، دقت کافی کرد. حدیث گزینه (۲)، به سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او و حدیث گزینه (۳)، به سنت ابتلا و آزمایش و آیه گزینه (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۱۹

خداوند در آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض»، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است، پس هر موجودی، به اندازه خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست متوسط است که برای پاسخ دادن به آن باید به ارتباط آیات و احادیث و عبارتهای یک موضوع دقت کرد. گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست است، زیرا در این گزینه، نور آسمان و زمین بودن خداوند به معنای نور مادی و فیزیکی در نظر گرفته شده است در صورتی که خداوند نور هستی است. گزینه (۲) نادرست است، زیرا ذات خداوند، به دلیل نامحدود بودن برای انسان قابل شناخت نمی‌باشد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۲۰

بیت: «دوست نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر که من از وی دورم» و حدیث: «ما رایت شیئاً الا و رایت الله قبله و بعده و معه»، هر دو به سرشت خداگرایی انسان اشاره دارند.

تحلیل تست ۹۹

این تست، یک تست ترکیبی از درس ۲ دهم و این درس است. برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها باید به ارتباط مفهومی که برای آیات و احادیث و ابیات که بیان شده است توجه کرد.

گزینه ۳ ☆☆☆☆ ۱۲۱

بیت: «ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست»، به نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند اشاره دارد و بیانگر این حقیقت است که موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (نیازمندی در بقا) جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست سراسری، یک تست کاملاً مفهومی بوده که برای پاسخ دادن به آن، علاوه بر تسلط کامل بر متن درس، بر مفاهیم ابیات نیز باید مسلط بود. گزینه‌های (۱) و (۲)، به نیازمندی جهان به خداوند در بقا اشاره ندارند و امسال از کتاب حذف شده‌اند. بیت گزینه (۴)، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش اشاره دارد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۲۲

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادة ادمان التّفكّر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست حفظی از ترجمه حدیث است و برای پاسخ دادن به این سبک از سوالات سراسری، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین ترجمه آیه یا حدیث به آن پاسخ داد. (یعنی هر گزینه‌ای بجز عین عبارت آیه یا حدیث نادرست است.)

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۳

بیت: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، نیازمندی انسان در پیدایش و بقا را به ما گوشزد می‌کند. درک این نیازمندی، شناخت و معرفت ما را به خود (خودشناسی) و رابطه ما را با خداوند افزایش می‌دهد. و هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تكلنی إلى نفسی طرفة عین ابدأ»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست کاملاً مفهومی بوده و برای پاسخ دادن به آن، باید بر مفاهیم و هدف کلی درس تسلط داشت تا بتوان به توجه به آن، منظور طراح سؤال را دریافت و گزینه صحیح را انتخاب نمود. گزینه (۱)، به توحید عملی فردی اشاره دارد و دعا و نیایش نیست. گزینه (۲)، تقاضای بازگشت به دنیا در عالم برزخ و از سوی مشرکان است. گزینه (۴)، علت انتخاب انبیای الهی به مقام نبوت را علم الهی به عصمت آنان معرفی می‌کند.

گزینه ۲

☆☆☆☆☆ ۱۲۴

مطابق فرمایش پیامبر اسلام (ص) در حدیث: «أفضل العبادة ادمان التّفكّر فی الله و فی قدرته»، اندیشه و تفکر با داشتن این دو ویژگی: اولاً: مداوم و پیوسته باشد. ثانیاً: در صفات خداوند و قدرت او باشد (نه در ذات و چیستی او) افضل و برترین عبادت است. اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد. استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، یک تست حفظی از متن عربی حدیث یا آیه می‌باشد. برای پاسخ دادن به این نوع تست‌ها، ابتدا باید متن عربی آیات و احادیث را حفظ نمود سپس با در نظر گرفتن عین عبارت آیه یا حدیث به سؤال پاسخ داد.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۲۵

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است؛ در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس، احاطه جزء بر کل محال است.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

این تست، نسبتاً ساده بوده و ما را امیدوار می‌سازد که تمام سوالات کنکور به صورت مفهومی و دشوار طرح نمی‌شوند و می‌توان با مطالعه صحیح به درصد قابل قبولی در این درس دست یافت.

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۲۶

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود (آگاهی به این حقیقت که همواره و در هر آن به خداوند نیازمندند: «ما همه شیران ولی شیر علم / حمله مان از باد باشد دم به دم»، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تكلنی إلى نفسی طرفة عین ابدأ»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { این تست، مشابه تست ریاضی ۹۸، یک تست مفهومی و از نوع مطابقت آیات با مفهوم درس است. گزینه‌های (۱) و (۲) و (۳)، به موضوع «خداوند نور هستی است» اشاره دارند، ولی حدیث مورد سؤال به خودشناسی و نتیجه آن اشاره دارد.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۷

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. بر این اساس پیامبر اسلام (ص)، ما را به تفکر در صفات الهی تشویق می‌کند چرا که ما با تفکر در مخلوقات خداوند، می‌توانیم به وجود (و هستی) خدا به عنوان آفریدگار جهان پی ببریم و صفات او را بشناسیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

گزینه (۱) نادرست است، زیرا ما به هستی خداوند می‌توانیم پی ببریم. گزینه (۲) نادرست است، زیرا ما نمی‌توانیم به چیستی خدا پی ببریم. گزینه (۴) نادرست است، زیرا تنها چیستی است که در ذهن ما نمی‌گنجد (نه هستی و چیستی) خداوند.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۲۸

این فرمایش امام علی (ع) «ما رایت شیئا الا و رایت الله قبله و بعده و معه» به این حقیقت اشاره دارد که هر کدام از ما براساس فطرت خدا آشنا و خداگرا او را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

گزینه (۱)، مفهوم این حدیث نمی‌باشد. گزینه (۲) نادرست است، زیرا مشاهده کردن خداوند در آیات و نشانه‌های الهی مفهوم این حدیث است نه مشاهده کردن خداوند در همه حال. گزینه (۴) نادرست است، زیرا پاکی و صفای قلب وسیله رؤیت خداوند در ورای هر چیزی است.

گزینه ۴

☆☆☆☆☆ ۱۲۹

آیه شریفه: «یسألهم من فی السّموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، به نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارد، یعنی اینکه خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

گزینه ۳

☆☆☆☆☆ ۱۳۰

مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل. دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { قسمت دوم گزینه (۱) نادرست است زیرا شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند از طریق تفکر در آیات و نشانه‌های الهی امکان پذیر است. قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴) نادرست است، زیرا در چیستی خداوند نباید تفکر کرد نه در وجود و هستی او.

گزینه ۱

☆☆☆☆☆ ۱۳۱

پیام آیه شریفه: «الله نور السماوات و الارض»، این است که جهان و تمامی مخلوقات در دو مرحله وجود یافتن (هستی) و بقا به خداوند نیازمندند. این که خداوند در قرآن کریم، خودش را «نور آسمان‌ها و زمین» معرفی می‌کند، به این معناست که تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها

قسمت اول گزینه‌های (۲) و (۴)، نیازمندی مخلوقات به خداوند را به صورت ناقص بیان کرده است. قسمت دوم گزینه (۳) نادرست است، زیرا هر یک از مخلوقات «نوری از انوار الهی» هستند نه «نوری از انوار وجود»

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { با توجه به قسمت دوم سؤال، سایر گزینه‌ها نادرست است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۸

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید. اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی (با هر چیزی خدا را دیدن) را به ما خواهد چشاند.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { عبارت: «غیرمستقل دانستن پدیده‌ها در اثرگذاری»، در قسمت دوم گزینه‌های (۳) و (۴)، به معنای این است که اثرگذاری مخلوقات از خداوند نیست و تماما از خود آنان است که بیانگر شرک در ربوبیت است.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۳۹

بین افزایش خودشناسی و افزایش عبودیت انسان، یک رابطه مستقیم برقرار است، چرا که هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند. برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که: «اللهم لا تکنی الی نفسی طرفه عین ابداء» قطع رابطه بین نور و منبع نور ناممکن است.

نکته طلایی { کلماتی مانند «مولود، منتج و بازتاب»، تعبیر دیگری از معلول و کلماتی مانند «زاینده، متبوع و مولد»، تعبیر دیگری از علت می‌باشند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۴۰

مراجعه شود به پاسخ دومین پرسش قبل.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۴۱

مراجعه شود به پاسخ سومین پرسش قبل.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۴۲

فرمایش امام علی^(ع) بیانگر این حقیقت است که جهان جلوه حق است و هر موجودی، به اندازه خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، بیانگر نیازمندی مخلوقات به خداوند و بی نیاز بودن خداوند در پیدایش و بقا به دیگری می‌باشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { هر سه گزینه (۱) و (۲) و (۳)، به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی اشاره دارند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۴۳

بیت: «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت ابدهی»، بیانگر مقدمه دوم در اثبات نیازمندی جهان به خدا در پیدایش است و بیانگر نیازمندی پدیده‌ها به پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نباشد.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { آیات گزینه‌های (۱) و (۲) و (۴)، به مشاهده خداوند با هر چیزی اشاره دارند.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۲

با توجه به سخن پیامبر^(ص): «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله»، تفکر در ذات خداوند، به دلیل غیر قابل احاطه بودن آن ممنوع و تفکر در نشانه‌های الهی به منظور شناخت نسبی صفات خداوند، مورد تشویق است. با توجه به **یسألہ من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن**، این مفهوم که خداوند دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند بیانگر توحید در ربوبیت است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۳

بامراجعه شود به پاسخ پرسش قبل.

گزینه ۲ ☆☆☆☆☆ ۱۳۴

پیام عبارت شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»، این است که همه مخلوقات از جمله انسان، در وجود و هستی خود به خداوند نیازمند هستند و با استناد به عبارت شریفه «و الله هو الغنی الحمید»، تنها وجود بی نیاز (غنی) خداست. او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. اگر گفته شود: «وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بیانگر یگانگی خداوند و اصل توحید است. **نکته طلایی** { نیازمندی جهان به خداوند در مرحله پیدایش، بی‌اگر توحید در خالقیت و نیازمندی جهان به خداوند در مرحله بقا، بیانگر توحید در ربوبیت است.

گزینه ۱ ☆☆☆☆☆ ۱۳۵

این تشبیه: «رابطه ما و دیگر موجودات، مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن است»، بیانگر این مفهوم است که نیازمندی مخلوقات به خداوند، منحصر به مرحله پیدایش نیست، بلکه برای بقا نیز به او نیازمندند. در قرآن کریم خداوند غنی خوانده شده انسان و سایر مخلوقات فقیر و این نسبت هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند. **توضیح** { آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، رابطه ما و دیگر موجودات با خداوند را مانند رابطه پرتوهای نور با منبع آن معرفی می‌کند.

گزینه ۳ ☆☆☆☆☆ ۱۳۶

در آیه شریفه: «الله نور السموات و الارض»، خداوند، خودش را نور آسمان‌ها و زمین معرفی می‌کند. نور، آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود. نور بودن خداوند بسیار برتر و بالاتر است. او نور هستی است. یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است. به همین جهت هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

دلیل نادرستی سایر گزینه‌ها { آیه گزینه (۱)، به غنای ذاتی خداوند و آیه گزینه (۲)، به توحید در مالکیت و گزینه (۴)، به نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا اشاره دارند.

گزینه ۴ ☆☆☆☆☆ ۱۳۷

نیازمندی موجودات به خداوند در دو مرحله «پیدایش و بقا»، مفهوم آیه شریفه: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید» است. از دقت در آیه شریفه: «یسألہ من فی السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»، مفهوم می‌گردد که خدا دنیا را آفریده است و آن را به حال خود رها نساخته است، بلکه پیوسته بر آن نظارت دارد و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند که بیانگر توحید در ربوبیت است.

درس دوم

یگانگی بی همتا

موضوع: راه رسیدن به عزت واقعی (مناجات امام علی^(ع))

«خدای من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم و (دستیابی به عزت معلول بندگی است. - درس ۱۱ یازدهم)
این افتخار بس که تو پروردگار منی،
تو همان گونه‌ای که من دوست دارم،
خدای من! پس مرا همان گونه قرار ده که تو دوست داری.»

نگاه ویژه: عزت و افتخار و امام علی^(ع) در این مناجات در چه چیزهایی معرفی شده است؟ و درخواست آن حضرت چیست؟

پیام دعا	<p>۱- عزت به معنای شکست‌ناپذیری در برابر گناه است. و از راه‌های رسیدن به عزت و سربلندی، «تلاش برای بندگی خدا» است.</p> <p>۲- مطابق این مناجات مولای متقیان، بزرگ‌ترین افتخار برای انسان، پذیرش ربوبیت الهی است.</p> <p>۳- از آنجا که خداوند، سرچشمه تمامی کمالات و زیبایی‌هاست، بنابراین، محبوب هر انسانی است. (تو همان گونه‌ای که من دوست دارم)</p> <p>۴- بزرگ‌ترین توفیق برای انسان، محبوب خدا شدن از راه اطاعت و بندگی او می‌باشد. (مفهوم آیه شریفه: «ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله...» (درس ۹ دهم))</p>
ارتباط	<p>۱) دومین راه برای تقویت عزت نفس، «توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او» است. (درس ۱۱ یازدهم)</p> <p>۲) سطر اول این مناجات، تأکیدی بر مفهوم آیه شریفه: «من کان یرید العزة فله العزة جمیعاً» می‌باشد که راه رسیدن به عزت را بندگی خدا می‌داند. (درس ۱۱ یازدهم)</p>
تناسب معنایی	<p>آیه شریفه: «وَ اَنْ اَعْبُدُوْنِیْ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ»، مبین نهایت عزت است و «پذیرش توحید در ربوبیت»، بالاترین افتخار است. (تجربی ۹۸)</p>

توحید و یکتاپرستی:

- ۱- مهم‌ترین اعتقاد دینی، «توحید و یکتاپرستی» است. (= رابطه اصل توحید با اصول دین)
- ۲- اسلام، دین توحید و قرآن، کتاب توحید است.
- ۳- در اسلام، بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.
- ۴- توحید، سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است. (در قرآن کریم، بعد از یکتاپرستی، درباره هیچ موضوعی به اندازه معاد سخن گفته نشده است. - درس ۴ دهم)
- ۵- خداوند در قرآن کریم، اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است. (چگونگی تحقق توحید عملی - درس ۳)
- ۶- توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد. (= رابطه اصل توحید با فروع دین)

۱- حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدام‌اند؟
 ۲- مرز میان توحید و شرک چیست؟
 ۳- آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟

توحید و برخی مراتب آن

بی‌همتاست (نکته طلایی: آیاتی از قرآن که بیانگر یگانگی خداوند باشند، بیانگر تمام مراتب توحید می‌باشند)
 توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا (و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. (قل هو الله احد - و لم یکن له کفوا احد - و هو الواحد القهار))

رسول خدا^(ص)، از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و به خدای یگانه ایمان آورند.
 ۱- تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود
 ۲- دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد
 ۳- و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد.
 بنابراین، جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» فقط یک شعار نیست بلکه پایبندی به آن، همه زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد.
 آثار گفتن جمله «لا اله الا الله» و پایبندی به آن:
 توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد که به برخی از آنها می‌پردازیم:

خلاصه مراتب توحید:

- ۱- توحید در خالقیت: خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است. (آیه شریفه: «الله خالق کل شیء...»)
- ۲- توحید در مالکیت: از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است؛ پس تنها مالک آن نیز هست. (آیه: «هو الله ما فی السموات و ما فی الارض»)
- ۳- توحید در ولایت: از آنجا که خداوند تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. (آیه: «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا»)
- ۴- توحید در ربوبیت: از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد. (آیه: «قل ا غیر الله ابغی رباً و هو رب کل شیء...»)

۱- خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، (الله نور السماوات و الأرض - درس ۱ دوازدهم)
 ۲- موجودات همه مخلوق او هستند (الله خالق کل شیء)
 ۳- و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد. (ام جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم قل الله خالق کل شیء)

موضوع: توحید در خالقیت **ب- زمر، ۶۲**

«اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ...» خدا آفریننده هر چیزی است ...

نگاه ویژه: خالقیت خداوند با چه عبارت‌هایی به کار می‌رود؟

پیام آیه: ۱- عبارت قرآنی: «الله خالق کل شیء»، بیانگر «توحید در خالقیت» است، یعنی خداوند، تنها مبدأ، خالق و هستی‌بخش جهان است.
 ۲- مفهوم این آیه این است که خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

تکته: توحید در خالقیت، علت توحید در مالکیت است.

تناسب معنایی: آیه شریفه: «الله نور السماوات و الأرض» که به معنای هستی بخش بودن خداوند است، بیانگر توحید در خالقیت است.

مفاهیم کلیدی: توحید در خالقیت: تنها «خالق، هستی بخش، آفریدگار و مبدأ جهان»، «موجودات همه مخلوق او هستند»، «بی همتا بودن در کار آفرینش» و «نور السماوات و الأرض» (تکته طلایی: کلمات و مفاهیم توحید در خالقیت، بیانگر قضای الهی هستند. - درس ۵ دوازدهم)

توحید در خالقیت:

الف- از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است؛ (علت) زیرا هر کس که چیزی را پدید می‌آورد (خالق - علت)، مالک آن است (معلول).

موضوع: توحید در مالکیت **ب- آل عمران، ۱۰۹**

«وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» آنچه در آسمان‌ها و هر آنچه در زمین است، از آن خدا است.

نگاه ویژه: توحید مطرح شده در این آیه، معلول کدام مرتبه توحید است؟

پیام آیه: ۱- این آیه با توجه به کلمه: (لله)، بیانگر «توحید در مالکیت» است، یعنی چون خداوند تنها خالق جهان است؛ پس تنها مالک آن نیز هست.
 ۲- توحید در مالکیت (و لله)، معلول توحید در خالقیت (الله خالق کل شیء) است. (یعنی: از آنجا که خداوند، تنها خالق جهان است (علت)؛ پس تنها مالک آن نیز هست. (معلول))

تکته: مالکیت انسان بر اشیا به‌طور مستقیم متناسب به خود اوست و همین مالکیت «در سطحی بالاتر» و «به صورت طولی» از آن خداست، یعنی مالکیت انسان بر اشیا «در طول» مالکیت خداوند است. (درس ۵ چهارم)

مفاهیم کلیدی: توحید در مالکیت: «مالک»، «صاحب»، «لله» و «از آن خدا»

توحید در مالکیت:

الف- هر کس مالک چیزی باشد (علت)، اما دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

موضوع: توحید در ولایت **ب- کف، ۲۶**

«... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» آنها هیچ ولی (سرپرستی) جز او ندارند و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی‌سازد.

نگاه ویژه: دیدگاه قرآن کریم در مورد ولایت و حکومت الهی چه می‌باشد؟ (پیام ۴)

پیام آیه: ۱- این آیه، با توجه به دو کلمه «ولی: سرپرستی» و «حکمه: حکومت و فرمانروایی»، به «توحید در ولایت» اشاره دارد. یعنی از آنجا که خداوند، تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به اذن و اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند.
 ۲- ولایت خداوند بر جهان هستی، معلول مالکیت حقیقی و اصلی او بر جهان است. (از آنجا که خداوند تنها مالک جهان است (علت)؛ تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست).
 ۳- در این آیه، خداوند ولایت و سرپرستی جهان را در انحصار خود قرار داده (مالک) و هیچ کس را در حکومت و فرمانروایی خود شریک نمی‌گیرد. (ولا یشرک)
 ۴- با توجه به عبارت شریفه: «و لا یشرک فی حکمه احدا»، اگر خداوند به کسی اذن و ولایت دهد، چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.
 ۵- اگر خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است.

مفاهیم کلیدی: توحید در ولایت: «ولی»، «سرپرست»، «تصرف»، «تغییر»، «امر و نهی»، «حکم»، «حاکم و فرمانروا» و «حکومت»

توحید در ولایت:

ج- از آنجا که خداوند، تنها مالک جهان است (توحید در مالکیت - علت)، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند. (توحید در ولایت - معلول)

د- اگر خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را (واسطه ولایت خود (به صورت غیر مستقیم و طولی) و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. (مفهوم آیات اطاعت) (به طور مثال در آیه ولایت: «انما ولیکم الله و رسوله و ... - درس ۵ یازدهم))

مالک و صاحب اختیاری است (علت)

الف- ربّ به معنای که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. (معلول - «و هو ربّ کلّ شیء»)

تدبیر کرده

ب- هرکس که خالق و مالک و ولیّ چیزی باشد (علت)، می تواند آن را و پرورش دهد. (معلول - یعنی تدبیر و ربوبیت چیزی حق طبیعی کسی است که خالق، مالک و ولیّ آن باشد.)

تنها ربّ هستی نیز می باشد. (معلول - یعنی ربوبیت الهی بر خاسته از خالقیت، مالکیت و ولایت الهی است.)

ج- از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولیّ جهان است (علت)، اوست که جهان را اداره می کند (ربوبیت الهی - «رَبِّ الْعَالَمِينَ»)

و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می نماید و به پیش می برد. (ربوبیت - حکمت)

بدان معنا نیست که موجودات، به خصوص انسان، نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند؛ (توحید در ربوبیت، سلب آثار اشیا یا انسان هان نیست.)

د- البته توحید در ربوبیت، باغبانی که زحمت می کشد و به پرورش درختان اقدام می کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. (رابطه عرضی - درس ۵ دوازدهم) بلکه، توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند. (رابطه طولی - درس ۵ دوازدهم)

مقایسه می کند

وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته اند، می بیند که این کشت حاصل دسترنج خودش است. (به صورت مستقیم)

هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست (رابطه طولی - توحید در ربوبیت)

می بیند که و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. (ربوبیت الهی - رابطه طولی)

اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می کند،

زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست (ربوبیت الهی - رابطه طولی)

در نتیجه، در می یابد که و باید شکرگزار او باشد. (توحید عملی - درس بعد)

ه- کشاورز

موضوع: توحید در ربوبیت

و- انعام، ۱۶۴

توحید در ربوبیت:

«قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبِّي»
و هو ربّ کلّ شیء...
بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلمیم
در حالی که او پروردگار همه چیز است؟...

نگاه ویژه: هر یک از عبارتهای این آیه، بیانگر چه مرتبه‌ای از توحید است؟ و معلول کدام یک از مراتب توحید است؟

- این آیه، با توجه به دو کلمه «رَبًّا» و «رَبًّا»، به توحید در ربوبیت اشاره دارد.
- رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولیّ جهان است (علت)، تنها ربّ هستی نیز می باشد (معلول)؛ اوست که جهان را اداره می کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می نماید و به پیش می برد. (حکیمانه بودن خلقت)
- توحید در ربوبیت، معلول توحید در خالقیت و مالکیت و ولایت است. (یعنی از آنجا که خداوند، تنها خالق، مالک و ولیّ جهان است (علت)، تنها ربّ هستی نیز می باشد. (معلول))
- بر اساس این آیه، به جز از خدای متعال، از هیچ پروردگار دیگری نباید یاری طلبید (قل اَعْبُدُوا اللَّهَ اَعْبُدُوا رَبِّي)؛ چراکه به تعبیر قرآن کریم در این آیه، تنها خداوند «و هو ربّ کلّ شیء»؛ پروردگار همه چیز است.
- توحید در ربوبیت، به معنای ردّ قدرت تدبیر موجودات و به خصوص انسان نیست، بلکه در این مرتبه توحید، ما تدبیر باغبان را به صورت مستقیم پذیرفته ایم و باغبان و تدبیرش را در سطحی بالاتر و به صورت طولی به خداوند و به تدبیر الهی نسبت می دهیم. (درس ۵ دوازدهم)
- وقتی کشاورز رابطه خود را با خدا بررسی می کند، می بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و در نتیجه، درمی یابد که زارع حقیقی خداست، (و هو ربّ کلّ شیء) و باید شکرگزار او باشد. (توحید عملی)

پیام آیه

- این آیه و عبارتهای شریفه: «کلّ یوم هو فی شأن» و «قل من ربّ السماوات و الأرض قل الله»، به توحید در ربوبیت اشاره دارند.
- این آیه و آیه شریفه: «و ما خلقنا السماوات و الأرض و ما بینهما لاعین ما خلقناهما الا بالحق» و عبارتهای قرآنی: «إِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ»، «فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا»، به توحید در ربوبیت اشاره دارند. (دوم درس ۱ و ۲)

تناسب معنایی

- توحید در ربوبیت: ۱- «ربّ، اداره، پرورش، تدبیر»، ۲- «مدیر و مدبّر»، ۳- «پروردگار»، ۴- «نگهبان»، ۵- «هر نوع هدایتی توسط خداوند» ۶- «دخالت در امور جهان»، ۷- «نسبت دادن کار زارع، باغبان و پزشک در سطحی بالاتر و به صورت طولی به خداوند» ۸- «برآوردن حاجات انسان توسط انبیا و اولیای الهی»، ۹- «حلّ مشکلات و شفای بیماری توسط انبیا و اولیای الهی»

مفاهیم کلیدی

شرک و مراتب آن

شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هرکس که معتقد باشد خداوند شریک دارد، مشرک به حساب می آید. شرک نیز مانند توحید درجاتی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آنها می پردازیم:

شُرک در خالقیت:

الف- اگر کسی معتقد باشد که (این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است. (عبارت شریفه: «جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه الخلق عليهم»)

ب- چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟ (دلیل مردود بودن وجود چندین خالق برای جهان چیست؟)

شُرک در مالکیت:

اعتقاد به اینکه (و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. (= نقطة مقابل آیه شریفه: «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»)

اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود. (پاسخ قطعی خداوند به این مشرکان: «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»)

شُرک در ولایت:

اعتقاد به اینکه (و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند. نکته تکمیلی: اگر ولایت دیگران را در کنار ولایت خدا بدانیم و یا اذن ولایت خداوند به دیگر مخلوقات را به معنای واگذاری ولایت به آنان بدانیم، شرک در ولایت است.

اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است. (مستقل از خدا = شرک)

شُرک در ربوبیت:

اعتقاد به اینکه (و در کنار او (رابطه عرضی - درس ۵ دوازدهم)، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند.

برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند (در کنار خدا = شرک)

تذکره در قرآن

الف) با توجه به اهمیت سوره توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبیر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

آیه:	پیام‌های تکمیلی آیه:
۱- آیه شریفه: «قل هو الله احد»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت) است.	
۲- پیام‌های عبارت: «الله الصمد»، عبارتند از: اولاً: خداوند از هر جهت کامل و بی‌نیاز است. (هو الغنی) ثانیاً: تنها خداوند است که سزاوار قصد کردن و برطرف کردن نیاز مخلوقات است. (هم مفهوم با عبارت: «کل یوم هو فی شأن» ثالثاً: توجه تمام موجودات، خواسته یا ناخواسته به سوی خداست. (هم مفهوم با عبارت: «تسألوه من فی السموات و الأرض» - ریاضی ۹۸)	«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱)
۳- عبارت شریفه: «لم یلد: نزاده»، بیانگر این است که رابطه خداوند با موجودات، رابطه آفرینش است نه زایش، او موجودات را می‌آفریند، یعنی از نیستی به هستی می‌آورد نه آنکه خود بزاید.	بگو او خدایی است یکتا الله الصمد (۲)
۴- عبارت شریفه: «و لم یولد: زاده نشده است»، بیانگر این است که خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است، چراکه مولود، معلول است و نمی‌تواند خدا باشد.	خدا بی‌نیاز است لم یلد و لم یولد (۳)
۵- آیه شریفه: «و لم یکن له کفو احد»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت) است و هرگونه هم‌طراری سایر مخلوقات با خداوند، چه در ذات و چه در افعال نفی می‌شود. به عبارت دیگر، خداوند هیچ هم‌تا و شبیهی ندارد.	نزاده و زاده نشده است و لم یکن له کفو احد (۴)
۶- از مجموع این سه تعبیر که در آیات: «لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد»، آمده است، برداشت می‌شود که خداوند پدیده نیست و نیازی به پدیدآورنده ندارد بلکه او تنها پدیدآورنده‌ای است که تمام جهان، هستی خود را از او می‌گیرند. (هم مفهوم با آیه شریفه: «یا ایها الناس اتمموا الفراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»)	و هیچ کس هم‌تای او نیست.
نکته طلایی: براساس توضیحات بالا، آیه: «الله الصمد»، با عبارت قرآنی: «هو الغنی» و آیه: «تسألوه من فی السموات و الأرض کل یوم هو فی شأن» تناسب دارد. و عبارت: «و لم یولد» با عبارت: «هو الغنی» تناسب دارد.	
۱- خداوند از پیامبر اسلام (ص) می‌خواهد تا در احتجاج با مشرکان از آنان بپرسد: «من رب السموات و الأرض» و از آنجا که مشرکان، معاند و لجباز بودند و حاضر به اعتراف به ربوبیت الهی نبودند، آن‌گاه خداوند به پیامبر (ص) دستور می‌دهد تا در پاسخ به سؤالی که از آنان پرسیده بود بگوید: «الله [یعنی خداوند پروردگار آسمان‌ها و زمین است.]»	قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟ قُلِ اللَّهُ
۲- عبارت شریفه: «من رب السموات و الأرض قل الله»، با توجه به کلمه «رب»، بیانگر توحید در ربوبیت است.	بگو خدا است،

ب) بعد از ترجمه آیه ۱۶ سوره رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

<p>۳- در دومین گام برای باطل کردن شرک مشرکان به صورت روشن‌تر، خداوند به پیامبر فرمان می‌دهد تا از مشرکان بپرسد: «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»</p> <p>۴- عبارت قرآنی: «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»، بیانگر شرک در ولایت است. (توضیح بیشتر در پایین صفحه آمده است.)</p> <p>۵- دلیل مردود بودن پذیرش ولایت غیر خدا (طاغوت)، عبارت: «لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا» می‌باشد، به عبارت دیگر، شرط انتخاب ولی این است که حداقل باید اختیار جلب نفع و دفع ضرر خودش را داشته باشد. ع- در سومین مرحله، خداوند به پیامبر خود دستور می‌دهد تا برای مشرکان و کسانی که ولایت غیر خدا را پذیرفته‌اند دو مثال بزند؛ مثال اول: همان‌طور که نابینا و بینا یکسان نیستند، مشرکانی که با بی‌بصیرتی ولایت کسانی را پذیرفته‌اند که اختیار سود و زیان خودشان را ندارند با مؤمنانی که با بصیرت، خدایی را می‌پرستند که اختیار هر سود و زینتی را دارد، هرگز برابر نیستند! (هل یستوی الأعمی و البصیر) مثال دوم: همان‌طور که تاریکی و نور با هم برابر نیستند، هیچ عاقلی، کافر را که در تاریکی و ظلمات است با مؤمن که در نور و روشنائی است، برابر نمی‌داند. (ام هل تستوی الظلمات و النور)</p> <p>۷- بر اساس عبارت قرآنی: «هل یستوی الأعمی و البصیر»، شرک به خدا، راه را برای پذیرفتن حقیقت می‌بندد و ایمان به خدا، راه رسیدن به حقیقت را به انسان نشان می‌دهد.</p> <p>۸- بر اساس عبارت قرآنی: «أم هل تستوی الظلمات و النور»، پذیرش ولایت غیر خدا، عامل ورود به ظلمات و تاریکی‌ها و پذیرش ولایت الهی، عامل قرار گرفتن در مسیر حقیقت و روشنائی است.</p> <p>۹- در چهارمین مرحله، خداوند روش دیگری را برای باطل کردن عقیده مشرکان بیان می‌کند: «أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم: آنهايي که برای خداوند شریک‌هایی قرار می‌دهند، آیا انتخاب آنان به خاطر این است که این شریک‌ها، همانند خداوند دست به خلقت زده‌اند و این خلقت‌ها به آنها مشتبه شده و تصور کرده‌اند که این شریک‌ها هم مانند خداوند شایسته عبادت‌اند؟» در صورتی که حتی مشرکان چنین عقیده‌ای درباره بت‌ها ندارند و لذا بلافاصله خداوند می‌فرماید که: «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار: بگو خدا آفریننده هر چیزی است و او یکتای مقتدر است.»</p> <p>۱۰- عبارت قرآنی: «أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم»، بیانگر شرک در خالقیت است.</p> <p>۱۱- عبارت قرآنی: «قل الله خالق کل شیء»، بیانگر «توحید در خالقیت» است، یعنی خداوند، تنها خالق و هستی‌بخش جهان است. و عبارت قرآنی: «هو الواحد القهار»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت) است.</p> <p>۱۲- از این آیه مفهوم می‌گردد که آن کس که خالق است، رب و مدبّر هم هست، و به همین دلیل مالک سود و زیان او هم هست و تنها او شایسته عبودیت می‌باشد. (خالقیت و ربوبیت با معبودیت مرتبط است.)</p>	<p>قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ بگو آیا غیر از او سرپرستانی گرفته‌اید که لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا [حتی] اختیار سود و زیان خود ندارند «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَ الْبَصِيرُ بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَ النُّورُ آیا تاریکی‌ها و روشنائی برابرند؟ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ یا آن‌ها شریک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ که [آن شریکان هم] مثل خداوند، آفرینشی داشته‌اند و در نتیجه این دو آفرینش بر آنان مشتبه شده است [و از این‌رو شریکان را نیز مستحق عبادت دیده‌اند!] قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ بگو خدا آفریننده هر چیزی است، وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ و او یکتای مقتدر است.»</p>
---	--

۱- کسی را می‌توانیم به عنوان رب خود انتخاب کنیم که خالق جهان است. (قل الله)

۲- کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد نمی‌تواند ولی و سرپرست مردم باشد.

۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ اگر آنچه را که مشرکان شریک خدا قرار می‌دهند، همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند، در این صورت، جا داشت که انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر نیز معتقد شوند.
ج) مراتب توحید یا شرک را در آیات ذکر شده مشخص کنید.

<p>۱- آیه شریفه: «قل هو الله احد»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت) است.</p> <p>۲- آیه شریفه: «الله الصمد»، به یکی از صفات خدا پرداخته و اشاره‌ای به بحث مراتب توحید ندارد.</p> <p>۳- آیه شریفه: «لم یلد و لم یولد»، اشاره‌ای به مراتب توحید یا شرک ندارد.</p> <p>۴- آیه شریفه: «و لم یکن له کفوا احد»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت) است.</p>	<p>۱- عبارت شریفه: «قل من رب السموات و الأرض»، با توجه به کلمه «رب»، بیانگر توحید در ربوبیت است.</p> <p>۲- عبارت شریفه: «قل الله»، با توجه به جایگاه این عبارت در همین آیه، بیانگر توحید در ربوبیت می‌باشد.</p> <p>۳- عبارت قرآنی: «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»، بیانگر شرک در ولایت است.</p> <p>۴- عبارت قرآنی: «أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه فتشابه الخلق علیهم»، بیانگر شرک در خالقیت است.</p> <p>۵- عبارت قرآنی: «قل الله خالق کل شیء»، بیانگر «توحید در خالقیت» است، یعنی خداوند، تنها خالق و هستی‌بخش جهان است.</p> <p>۶- عبارت قرآنی: «هو الواحد القهار»، بیانگر همه مراتب توحید (خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت) است.</p> <p>نکته: تعبیر «اتخاذ ولی» در عبارت شریفه: «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»، به معنای انتخاب غیر خدا به عنوان ولی و سرپرست خود در زندگی، می‌تواند شرک عملی نیز در نظر گرفته شود. (درس ۳ دوازدهم)</p>
---	---

طرح چند سؤال

مرز توحید و شرک کجاست؟ (نوع نگرش انسان به وقایع)
 آیا اگر کسی پزشک را وسیلهٔ درمان و بهبود بیماری بداند، مشرک است؟
 آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند، گرفتار شرک شده است؟
 آیا اگر کسی **دعا** را وسیلهٔ جلب مغفرت الهی و **صدقه** را وسیلهٔ دفع بلا بداند، مشرک است؟
 و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معصومین^(ع) شرک به حساب می‌آید؟

در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم:

الف- خداوند **رابطه علیّت** را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. (آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است، آثار مخلوقات از خداست = توحید در ربوبیت)
 (نسبت دادن کارهای مخلوقات و اثرگذاری آنان بر یکدیگر به خداوند = توحید در ربوبیت)

ب- در امور **معنوی** نیز همین‌گونه است، (دعا سبب آموزش، صدقه موجب دفع بلا، و صلّه رحم موجب افزایش طول عمر است. (تأثیر امور معنوی = توحید در ربوبیت - ولایت معنوی است).

ج- همهٔ این روابط (توسّط خود خداوند طراحی شده (قدر یا تقدیر الهی - درس ۵ دوازدهم) و به اذن و ارادهٔ او صورت می‌گیرد. (فضای الهی - درس ۵ دوازدهم)

د- بنابراین، کسی که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، (۱- نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، ۲- بلکه به **قانون الهی** عمل کرده است.

الف- همان‌گونه که (درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید (در ربوبیت) منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید (در ربوبیت) ندارد؛ زیرا (پزشک به واسطهٔ استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی (به واسطهٔ اسباب غیرمادی (معنوی) و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.

ب- عقیده به توانایی پیامبر اکرم^(ص) و اولیای دین^(ع) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) (وقتی موجب شرک (در ربوبیت) است) که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم. (نوع نگرش انسان)

ج- اما اگر (این توانایی را صرفاً از خدا (اینخواست آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، (عین توحید (در ربوبیت) است. و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست (توحید در ربوبیت) که خداوند به آن بخشیده است.

د- این توانایی (تنها به **زمان حیات دنیوی** پیامبر اکرم^(ص) اختصاص ندارد (و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر رسول خدا^(ص) پس از رحلت (زنده است) و می‌تواند به انسان‌ها یاری برساند. (ولایت معنوی - توحید در ربوبیت)

ه- اکنون اگر ما از رسول خدا^(ص) چیزی درخواست کنیم، (۱- درخواست از جسم ایشان نیست، ۲- بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است. (توحید در ربوبیت)

سؤال: آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت‌مندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک‌آلود است؟

الف- هیچ گروهی از مسلمانان، (غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک‌آلود نمی‌دانند.

جریان تکفیری در سال‌های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است. (با تفکر غلطی که دربارهٔ توحید و شرک دارند، (علت) بیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی) هر مسلمانی را که مانند آنها نمی‌اندیشد، (۱- مشرک و کافر می‌خوانند ۲- و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. (معلول)

۱- توسل به پیامبران و معصومین شرک است.
 ۲- طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است
 ۳- و همچنین معتقدند این‌گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.

ج- متأسفانه این جریان (تکفیری‌ها) بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد.

اندیشه و تحقیق

باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما می‌گذارد؟ انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق، مالک و ولی جهان پذیرفته و باور دارد که او تنها پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و زندگی توحیدی برای خود تنظیم می‌کند.

سؤالات تألیفی / خط به خط و مفهومی /

- ۱۴۳- مولای متقیان علی^(ع) در مناجات خود با خداوند، نهایت عزت و افتخار خود را به ترتیب، در چه چیزی دانسته‌اند؟
- ۱) بندگی خداوند - معرفت کامل به اسماء و صفات الهی
 ۲) بندگی خداوند - ایمان به ربوبیت الهی
 ۳) ایمان به ربوبیت الهی - بندگی خداوند
 ۴) ایمان به ربوبیت الهی - معرفت کامل به اسماء و صفات الهی
- ۱۴۴- زیباترین تصویری که امام علی^(ع) از خداوند در بیان خود دارند، در کدام گزینه آمده است و بر این اساس، چه درخواستی را مطرح ساخته‌اند؟
- ۱) «تو همان گونه‌ای که من دوست دارم» - «مرا همان گونه قرار بده که تو دوست داری.»
 ۲) «تو همان گونه‌ای که من آرزو دارم» - «مرا همان گونه قرار بده که تو دوست داری.»
 ۳) «تو همان گونه‌ای که من آرزو دارم» - «مرا در مسیری قرار ده که تو خود فرموده‌ای.»
 ۴) «تو همان گونه‌ای که من دوست دارم» - «مرا در مسیری قرار ده که تو خود فرموده‌ای.»
- ۱۴۵- مطابق روایات، بندگی خداوند و ایمان به ربوبیت الهی، چه ثمراتی را برای امام علی^(ع) به همراه داشته است؟
- ۱) توفیق - افتخار
 ۲) عزت - توفیق
 ۳) توفیق - عزت
 ۴) عزت - افتخار
- ۱۴۶- در بینش زلال وحی، مهم‌ترین اعتقاد دینی چیست؟ و میزان اهمیت آن در دین مبین اسلام تا چه اندازه است؟
- ۱) توحید - مانند روحی در پیکره عقاید دینی حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد.
 ۲) نبوت - بدون اعتقاد به آن هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.
 ۳) توحید - بدون اعتقاد به آن هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.
 ۴) نبوت - مانند روحی در پیکره عقاید دینی حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد.
- ۱۴۷- کدام یک، بیانگر جایگاه اصل توحید در دعوت همه انبیای الهی و در قرآن کریم است؟
- ۱) سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است. - قرآن، کتاب توحید است.
 ۲) همگی پس از دعوت به معاد، ایمان به خدای یگانه را مطرح ساخته‌اند. - اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی بشری را بر مدار توحید قرار داده است.
 ۳) سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است. - اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی بشری را بر مدار توحید قرار داده است.
 ۴) همگی پس از دعوت به معاد، ایمان به خدای یگانه را مطرح ساخته‌اند. - قرآن، کتاب توحید است.
- ۱۴۸- چند مورد از عبارتهای زیر در خصوص اصل توحید و نگرش ناب آن صحیح است؟
- الف- در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.
 ب- به پیکره معارف و احکام دین حیات و معنا می‌بخشد.
 ج- اسلام، دین توحید و قرآن، کتاب توحید است.
 د- مهم‌ترین حکم و دستور دینی است.
 ه- قرآن کریم، اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی تازه مسلمانان را بر مدار توحید قرار داده است.
- ۲) ۱) ۳) ۴) ۳) ۴)
- ۱۴۹- قرآن کریم، کدام بخش از زندگی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده و ارتباط این اصل با احکام و معارف دینی چیست؟
- ۱) فضایل اخلاقی و فعالیت‌های اجتماعی - کالبدی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن زندگی و جان می‌دهد.
 ۲) اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی - همچون روحی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن حیات و معنا می‌بخشد.
 ۳) اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی - کالبدی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن حیات و معنا می‌بخشد.
 ۴) فضایل اخلاقی و فعالیت‌های اجتماعی - همچون روحی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن زندگی و جان می‌دهد.
- ۱۵۰- در تعالیم روح بخش اسلامی، «اصل توحید» و «احکام و معارف دینی»، به ترتیب، به چه چیزهایی تشبیه شده‌اند؟
- ۱) پیکر و کالبد - روح حیات بخش
 ۲) روح حیات بخش - پیکر و کالبد
 ۳) پیکر و کالبد - روح و پیکر
 ۴) روح حیات بخش - روح و پیکر
- ۱۵۱- توحید به چه معناست؟ و مفهوم آن در کدام آیه شریفه آمده است؟
- ۱) خدا بی‌همتا است و شریکی ندارد. - «و لا یشرک فی حکمه أحدا»
 ۲) اعتقاد به خدای یگانه - «و لم یکن له کفوا احد»
 ۳) اعتقاد به خدای یگانه - «و لا یشرک فی حکمه أحدا»
 ۴) خدا بی‌همتا است و شریکی ندارد. - «الله خالق کل شیء»
- ۱۵۲- رسالت رسول گرامی اسلام^(ص) با چه دعوتی آغاز شد؟ و کدام عبارت ناظر بر آن است؟
- ۱) ترک شرک و بت‌پرستی و ایمان به خدای یگانه - «ما لهم من دونه من ولی»
 ۲) ترک شرک و بت‌پرستی و ایمان به خدای یگانه - «لا اله الا الله»
 ۳) نفی حاکمیت طاغوت و پذیرش ولایت الهی - «لا اله الا الله»
 ۴) نفی حاکمیت طاغوت و پذیرش ولایت الهی - «ما لهم من دونه من ولی»
- ۱۵۳- در صدر اسلام، ترک بت‌پرستی و ایمان به خدای یگانه، چگونه میسر می‌شد و اولین نتیجه اجتماعی آن چه بود؟
- ۱) با گفتن جمله «لا اله الا الله» - تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شد.
 ۲) با بیان سوره توحید «قل هو الله أحد...» - از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ پرهیز می‌کرد.
 ۳) با گفتن جمله «لا اله الا الله» - همه روابط زندگی فرد تازه مسلمان تغییر می‌کرد.
 ۴) با بیان سوره توحید «قل هو الله أحد...» - دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت.

۱۵۴- بیان عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و التزام عملی به آن، هر کدام، چه نتیجه‌ای برای فرد تازه مسلمان به همراه داشت؟

- ۱) در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت. - دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت.
- ۲) تغییر همه ابعاد زندگی فرد تازه مسلمان - تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شد.
- ۳) در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت. - همه زندگی فرد تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌داد.
- ۴) تغییر همه ابعاد زندگی فرد تازه مسلمان - دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت.

۱۵۵- گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، کدام نتایج زیر را برای قائل آن به همراه داشت؟

- الف- همه زندگی فرد تازه مسلمان را تغییر می‌داد.
- ب- با تمام احکام حقوقی و وظایف شرعی خود آشنا می‌شد.
- ج- دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت.
- د- تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شد.

۱) الف و د   ۲) ج و د   ۳) ب و ج   ۴) الف و ب

۱۵۶- هر یک از عبارتهای: «تغییر همه ابعاد زندگی فرد تازه مسلمان» و «وجوب دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان»، به ترتیب، نتیجه چه چیزی بود؟

- ۱) التزام به عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» - التزام به عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»
- ۲) گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» - گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»
- ۳) گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» - گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»
- ۴) التزام به عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» - گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

۱۵۷- «یگانگی و بی‌همتایی خداوند»، که تمامی کائنات با تسبیح هر صبح و هر شام خود بدان اذعان دارند، مفهوم کدام آیه بوده و این یگانگی به چه صورت است؟

- ۱) «قل هو الله احد» - دارای یک مرتبه است.
- ۲) «قل الله خالق کل شیء» - دارای یک مرتبه است.
- ۳) «قل هو الله احد» - مراتبی دارد.
- ۴) «قل الله خالق کل شیء» - مراتبی دارد.

۱۵۸- مقصود از توحید در خالقیت چیست و کدام مفهوم حاکی از این مرتبه توحید است؟

- ۱) پرستش خدایی که تنها آفریدگار جهان است. - موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.
- ۲) تنها مبدأ و خالق جهان بودن خداوند - اعتقاد به خدای یگانه است که بی‌همتاست و شریکی ندارد.
- ۳) پرستش خدایی که تنها آفریدگار جهان است. - اعتقاد به خدای یگانه است که بی‌همتاست و شریکی ندارد.
- ۴) تنها مبدأ و خالق جهان بودن خداوند - موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

۱۵۹- چند مورد از مفاهیم زیر در خصوص یگانگی خداوند در خالقیت، نادرست است؟

- الف- خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است.
- ب- تنها خالق جهان است؛ پس تنها مالک آن نیز هست.
- ج- موجودات همه مخلوق او هستند.
- د- در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.
- ه- آنچه در آسمان‌ها و هر آنچه در زمین است، از آن خدا است.

۱) ۴   ۲) ۲   ۳) ۱   ۴) ۳

۱۶۰- این مفهوم که: «خداوند تنها مبدأ جهان است»، بیانگر کدام مرتبه توحید است و کدام آیه، این حقیقت را فریاد می‌کند؟

- ۱) موجودات همه مخلوق او هستند. - «قل هو الله احد»
- ۲) خداوند بی‌همتاست و شریکی ندارد. - «هو الواحد القهار»
- ۳) خداوند بی‌همتاست و شریکی ندارد. - «الله نور السماوات و الأرض»
- ۴) موجودات همه مخلوق او هستند. - «الله نور السماوات و الأرض»

۱۶۱- بر اساس نص صریح قرآن و دلایل عقلی که خداوند «خالق کل شیء» است، کدام حق تنها برای ایشان محفوظ است؟

- ۱) «قل أ غیر الله أبغی رباً»   ۲) «و لا یشرک فی حکمه أحدا»   ۳) «و لم یکن له کفوا احد»   ۴) «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض»

۱۶۲- مالکیت هر چیزی حق طبیعی چه کسی است و چه رابطه‌ای بین این دو وجود دارد؟

- ۱) ولی و سرپرست آن - علت، معلول   ۲) پدید آورنده آن - معلول، علت
- ۳) ولی و سرپرست آن - معلول، علت   ۴) پدید آورنده آن - علت، معلول

۱۶۳- پیام آیه شریفه: «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض»، ناظر بر کدام مرتبه توحید است و علت آن چیست؟

- ۱) ولایت و سرپرستی موجودات فقط از آن خداوند است، چون هر گونه تصرف در جهان، حق او و شایسته اوست.
- ۲) مالک اصلی و حقیقی جهان فقط خداوند است، چون موجودات همه مخلوق او هستند.
- ۳) ولایت و سرپرستی موجودات فقط از آن خداوند است، چون موجودات همه مخلوق او هستند.
- ۴) مالک اصلی و حقیقی جهان فقط خداوند است، چون هر گونه تصرف در جهان، حق او و شایسته اوست.

۱۶۴- عبارت شریفه: «و لا یشرک فی حکمه أحدا»، به کدام یک از مراتب توحید اشاره دارد و علت آن چیست؟

- ۱) مالکیت - ربوبیت   ۲) خالقیت - مالکیت   ۳) مالکیت - ولایت   ۴) ولایت - مالکیت

۱۶۵- مطابق نص صریح قرآن کریم، اختیار خداوند در این اقدام که: «و لا یشرک فی حکمه أحدا»، نشأت گرفته از چه چیزی است؟

- ۱) هر آن چه در آسمان‌ها و زمین است از آن اوست.
- ۲) تصرف در هر چیزی حق اوست.
- ۳) بی‌همتاست و شریکی ندارد.
- ۴) تنها رب و پروردگار هستی است.

- ۱۶۶-** بر اساس معارف اسلامی، داشتن حق تصرف و تغییر در چیزی، مفهوم کدام واژه بوده و حق طبیعی چه کسی است؟
- ۱) ربوبیت - خالق و مالک و ولی آن ۲) ولایت - مالک آن ۳) ربوبیت - مالک و ولی آن ۴) ولایت - خالق آن
- ۱۶۷-** دادن اجازه استفاده یا عدم استفاده از چیزی، در محدوده اختیار چه کسی است و این حق مطلق الهی، ریشه در مفهوم کدام آیه دارد؟
- ۱) خالق آن - «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض» ۲) مالک آن - «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض» ۳) مالک آن - «الله خالق کل شیء» ۴) خالق آن - «ما لهم من دونه من ولی»
- ۱۶۸-** با توجه این فرمایش قرآن کریم که: «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»، در انحصار بودن کدام حق برای خداوند متعال نتیجه می‌گردد؟
- ۱) جهان را به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد. ۲) موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد. ۳) علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. ۴) مخلوقات، جز به اذن و اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند.
- ۱۶۹-** این مفهوم که: «هر گونه تصرف در جهان حق خداوند و شایسته اوست»، از کدام آیه استنباط می‌شود؟
- ۱) «قل ا غیر الله ابغی ربنا» ۲) «هو الواحد القهار» ۳) «لا یملکون لأنفسهم نفعا و لا ضرا» ۴) «و لا یشرک فی حکمه أحدا»
- ۱۷۰-** از نگاه وحی، حق ولایت و سرپرستی خداوند بر جهان، ریشه در کدام مرتبه توحید دارد و این حق در مورد سایر مخلوقات بر چه اساس است؟
- ۱) ولایت - واگذار شده از سوی خدا ۲) مالکیت - به اذن الهی ۳) ولایت - به اذن الهی ۴) مالکیت - واگذار شده از سوی خدا
- ۱۷۱-** پیام عبارت شریفه: «ما لهم من دونه من ولی»، ناظر بر چه مفهومی است؟
- ۱) مخلوقات، فقط به اذن و اجازه خداوند می‌توانند در جهان تصرف کنند. ۲) مخلوقات، تنها در صورت واگذار شدن ولایت به آنان، حق تصرف در جهان را پیدا می‌کنند. ۳) از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. ۴) با واگذاری ولایت، خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.
- ۱۷۲-** مطابق آیات قرآن، خداوند چه چیزی را در انحصار خود قرار داده و در کدام مورد، هیچ کسی را شریک نمی‌گرداند؟
- ۱) ربوبیت - فرمانروایی ۲) ولایت - حکومت ۳) ربوبیت - خالقیت ۴) ولایت - ربوبیت
- ۱۷۳-** هر یک از عبارت‌های قرآنی: «و لا یشرک فی حکمه أحدا»، «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض» و «ما لهم من دونه من ولی»، به ترتیب معلول و نتیجه کدام یک از مراتب توحید می‌باشند؟
- ۱) مالکیت - خالقیت - ولایت ۲) ولایت - خالقیت - مالکیت ۳) مالکیت - خالقیت - مالکیت ۴) ولایت - خالقیت - خالقیت
- ۱۷۴-** کدام عبارت قرآنی، از نظر دلالت بر مراتب توحید با دیگر آیات متفاوت است؟
- ۱) «ما لهم من دونه من ولی» ۲) «کل یوم هو فی شأن» ۳) «انما ولیکم الله و رسوله» ۴) «و لا یشرک فی حکمه أحدا»
- ۱۷۵-** از منظر آیات و روایات، صدور اذن ولایت الهی برای سایر مخلوقات، به چه معناست؟
- ۱) بخشی از ولایت خود را به دیگری واگذار کرده است. ۲) مخلوقات، فقط به اذن و اجازه او می‌توانند در جهان تدبیر کنند. ۳) ولایت آن شخص در کنار ولایت الهی قرار دارد. ۴) خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.
- ۱۷۶-** خداوند در آیات قرآن از جمله در آیه ولایت، چه کسی را ولی انسان‌ها معرفی کرده است و مفهوم آن چیست؟
- ۱) پیامبر اکرم (ص) - ایشان در کنار ولایت الهی، حق فرمانروایی و تصرف در امور مردم را دارند. ۲) حضرت فاطمه (ص) - ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. ۳) پیامبر اکرم (ص) - ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. ۴) حضرت فاطمه (ص) - ایشان در کنار ولایت الهی، حق فرمانروایی و تصرف در امور مردم را دارند.
- ۱۷۷-** در اندیشه اسلامی، «ولایت مخلوقات»، چگونه تبیین شده است و «معرفی ولی انسان‌ها» توسط خداوند، به چه معناست؟
- ۱) در کنار ولایت خدا حق دارند در جهان تصرف کنند. - در کنار ولایت خود، حق تصرف در امور مردم را به ایشان داده است. ۲) فقط به اجازه او می‌توانند در جهان تصرف کنند. - ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. ۳) در کنار ولایت خدا حق دارند در جهان تصرف کنند. - آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است. ۴) فقط به اجازه او می‌توانند در جهان تصرف کنند. - در کنار ولایت خود، حق تصرف در امور مردم را به ایشان داده است.
- ۱۷۸-** در معارف اسلامی، «رب» به چه معناست و این حق، به طور طبیعی از آن چه کسی است؟
- ۱) مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به‌دست اوست. - مأذون از سوی خدا باشد. ۲) مدیر و سرپرستی است که تغییر و تصرف در مخلوق به‌دست اوست. - خالق و مالک و ولی آن باشد. ۳) مدیر و سرپرستی است که تغییر و تصرف در مخلوق به‌دست اوست. - مأذون از سوی خدا باشد. ۴) مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به‌دست اوست. - خالق و مالک و ولی آن باشد.
- ۱۷۹-** مطابق تعالیم اسلامی، هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد، از چه حقی برخوردار است و کدام آیه شریفه به این حق الهی بر جهان اشاره دارد؟
- ۱) ربوبیت و پرورش - «قل ا غیر الله ابغی ربنا» ۲) سرپرستی و تصرف - «و لا یشرک فی حکمه أحدا» ۳) تملک و تصرف - «کل یوم هو فی شأن» ۴) ربوبیت و پرورش - «الله نور السموات و الأرض»

۱۸۰- انحصار ربوبیت هستی به خداوند متعال، معلول کدام مرتبه یا مراتب توحید بوده و مفهوم آن چیست؟

- ۱) خالقیت، مالکیت و ولایت - اوست که در جهان تصرف می‌کند و آن را در مسیر رسیدن به مقصدی که برایش معین فرموده، سرپرستی می‌نماید.
- ۲) مالکیت و ولایت - جهان را به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد.
- ۳) خالقیت، مالکیت و ولایت - جهان را به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد.
- ۴) مالکیت و ولایت - اوست که در جهان تصرف می‌کند و آن را در مسیر رسیدن به مقصدی که برایش معین فرموده، سرپرستی می‌نماید.

۱۸۱- در تبیین مراتب توحید از نظر اسلام، کدام عبارت، مؤید مفهوم آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله» است؟

- ۱) اوست که تنها رب جهان است و در کنار سایر مخلوقات، جهان را به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید.
- ۲) اعتقاد به اینکه که خداوند بخشی از ربوبیت خود را به مخلوقات واگذار کرده است.
- ۳) از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد.
- ۴) خداوند رسول اکرم (ص) را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش به انسان‌ها قرار داده است.

۱۸۲- با پذیرش باور زلال و اصیل «توحید در ربوبیت»، کدام نتیجه، ذهن معتقدین آن را معطر می‌سازد؟

- ۱) موجودات و به‌خصوص انسان قدرت پرورش، تدبیر و مدیریت ندارند.
- ۲) باغبان با تدبیر خود به پرورش درختان اقدام می‌کند.
- ۳) هرگونه تصرف در جهان حق خداوند و شایسته اوست.
- ۴) انسان و قدرت تدبیرش همه از خودش است.

۱۸۳- کدام مورد، یک برداشت نادرست از «توحید در ربوبیت» است که با درک مفهوم واقعی آن، از بین می‌رود؟

- ۱) رشد درختان نتیجه تدبیر باغبان است.
- ۲) باغبان و تدبیرش، همه از آن خدا و تحت تدبیر اویند.
- ۳) در مقایسه باغبان با دیگران، این زراعت حاصل دسترنج خودش است.
- ۴) موجودات، به‌خصوص انسان، قدرت تدبیر ندارند.

۱۸۴- کدام مفهوم، ذهن ما را در پاسخ به این سؤال: «آیا پذیرش توحید در ربوبیت به معنای نفی تدبیر انسان و سایر مخلوقات است؟» یاری می‌کند؟

- ۱) انسان با تدبیر الهی به انجام کارهای خود اقدام می‌کند.
- ۲) موجودات و به‌خصوص انسان قدرت پرورش، تدبیر و مدیریت ندارند.
- ۳) انسان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر اوست.
- ۴) انسان، تدبیرکننده حقیقی و هدایت‌کننده اصلی در رسیدن به مقصد است.

۱۸۵- باغبانی که با زحمت و تدبیر خودش به پرورش درختانی اقدام می‌کند، در مقایسه خودش با کسانی که در کشت زمین دخالتی نداشته‌اند و همچنین مقایسه با خداوند، به ترتیب به چه نتیجه‌ای می‌رسد؟

- ۱) این زراعت نتیجه تدبیر خداست. - زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی درختان و گیاهان خداست.
- ۲) این زراعت حاصل دسترنج خودش است. - زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی درختان خودش است.
- ۳) این زراعت نتیجه تدبیر خداست. - زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی درختان خودش است.
- ۴) این زراعت حاصل دسترنج خودش است. - زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی درختان و گیاهان خداست.

۱۸۶- با استناد به آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله»، باغبان از بررسی رابطه خود با خداوند، به چه نتیجه‌ای دست می‌یابد؟

- ۱) کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده است رشد کرده و محصول داده است.
- ۲) زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او، خود اوست.
- ۳) هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خدا و در کنار خداست.
- ۴) این زراعت حاصل دسترنج مستقیم خداوند است.

۱۸۷- از توجه در آیه شریفه: «قل أ غیر الله أبعی رباً و هو رب کل شیء...»، کدام مرتبه توحید مفهوم می‌گردد و علت آن چیست؟

- ۱) ربوبیت - خداوند تنها ولی و سرپرست جهان است.
- ۲) ولایت - خداوند تنها مالک و فرمانروای جهان است.
- ۳) ربوبیت - خداوند تنها خالق و مالک جهان است.
- ۴) ولایت - خداوند تنها خالق و مالک جهان است.

۱۸۸- در پاسخ این سؤال که: «چرا نباید، به‌جز از خداوند، از هیچ پروردگار دیگری یاری طلبید؟»، از کدام عبارت قرآنی کمک می‌گیریم؟

- ۱) «و هو رب کل شیء»
- ۲) «ما لهم من دونه من ولی»
- ۳) «و لله ما فی السموات و...»
- ۴) «الله خالق کل شیء»

۱۸۹- این حقیقت که: «زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او خداست»، در ارتباط مفهومی با چند مورد از عبارت‌های قرآنی زیر است؟

الف- «قل أ غیر الله أبعی رباً»

ب- «کل یوم هو فی شأن»

ج- «قل من رب السموات و الأرض»

د- «قل هل یستوی الأعمی و البصیر»

ه- «أنتم الفقراء الی الله»

- ۱) ۲) ۳) ۴)

۱۹۰- یک کشاورز پس از بررسی رابطه خود با خداوند، کدام نتیجه و حقیقت را با تمام وجود احساس می‌کند؟

- ۱) «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»
- ۲) «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»
- ۳) «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»
- ۴) «قل أ غیر الله أبعی رباً و هو رب کل شیء...»

۱۹۱- شرک به چه معناست و چه کسی مشرک به حساب می‌آید؟

- ۱) شرک قرار دادن برای خدا - کسی که خدا را بندگی نکند.
- ۲) شرک قرار دادن برای خدا - هرکس که معتقد باشد خداوند شریک دارد.
- ۳) شرک به چندین خالق برای جهان - هرکس که معتقد باشد خداوند شریک دارد.
- ۴) اعتقاد به چندین خالق برای جهان - کسی که خدا را بندگی نکند.

۱۹۲- «شریک قرار دادن برای خدا»، نقطهٔ مقابل مفهوم کدام آیه بوده و به چه صورت است؟

- ۱ «قل هو الله احد» - دارای یک مرتبه است.
- ۲ «قل الله خالق كل شيء» - دارای یک مرتبه است.
- ۳ «قل هو الله احد» - مراتبی دارد.
- ۴ «قل الله خالق كل شيء» - مراتبی دارد.

۱۹۳- شرک در خالقیت به چه معناست و مفهوم کدام عبارت قرآنی است؟

- ۱ این تصور که چندین خدا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده و اداره می‌کنند. - «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه»
- ۲ اعتقاد به اینکه این جهان را چند خالق آفریده‌اند. - «قل أفتأخذتم من دونه أولياء لا يملكون لأنفسهم نفعا»
- ۳ این تصور که چندین خدا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده و اداره می‌کنند. - «قل أفتأخذتم من دونه أولياء لا يملكون لأنفسهم نفعا»
- ۴ اعتقاد به اینکه این جهان را چند خالق آفریده‌اند. - «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه»

۱۹۴- در پاسخ به این سؤال که: «چرا خداوند تنها خالق جهان است؟»، با انتخاب کدام پاسخ، راه پذیرش خدایان متعدد را مسدود کرده‌ایم؟

- ۱ در صورت وجود چندین خالق در کنار یکدیگر، هر یک از آنها باید کمالاتی داشته باشد که دیگری هم دارد، تا بتواند جهان را خلق کند.
- ۲ با تصور چندین خالق برای جهان، هر کدام از آن‌ها محدود و ناقص می‌شوند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند.
- ۳ با وجود چندین خالق در کنار یکدیگر، هر یک از آنها باید کمالاتی داشته باشد که دیگری ندارد، تا بتواند بدون نقص جهان را خلق کند.
- ۴ با تصور چندین خالق برای جهان، هر کدام از آن‌ها نامحدود و ناقص می‌شوند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند.

۱۹۵- با کدام اعتقاد خرافی و شرک آلود، ذات مقدس و بی‌انتهای خداوند را «ناقص و محدود» فرض نموده‌ایم و کدام آیه، منکر این عقیده است؟

- ۱ چند خدا با همکاری یکدیگر، این جهان را آفریده‌اند. - «و لا يشرك في حكمه احدا»
- ۲ در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حسابی جداگانه باز کنیم. - «و لا يشرك في حكمه احدا»
- ۳ چند خدا با همکاری یکدیگر، این جهان را آفریده‌اند. - «الله خالق كل شيء»
- ۴ در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حسابی جداگانه باز کنیم. - «الله خالق كل شيء»

۱۹۶- پیام آیهٔ شریفه: «الله خالق كل شيء»، منکر کدام صفت‌های سلبی برای خداوند است و زمینهٔ پیدایش این صفات چیست؟

- ۱ ناقص و محدود - خداوند تصرف در جهان را به برخی مخلوقات واگذار کرده است.
- ۲ ثابت و محدود - چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند.
- ۳ ناقص و محدود - چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند.
- ۴ ثابت و محدود - خداوند تصرف در جهان را به برخی مخلوقات واگذار کرده است.

۱۹۷- این تصور باطل که چندین مبدأ و خالق برای این جهان بیکران وجود دارد، چند مورد از نتایج زیر را به همراه ندارد؟

- الف- همگی آن‌ها عین یکدیگر هستند.
- ب- هر کدام از آن‌ها محدود و ناقص فرض می‌شوند، زیرا کمالات یکدیگر را ندارند.
- ج- هر یک به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیاز او را برطرف نماید.
- د- چنین خدایان ناقصی، نیازمند هستند.
- ه- هر یک از آنها به خالق ناقص و نیازمند احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.

- ۱ ۲ ۳ ۴

۱۹۸- علمای اسلامی، «عین هم شدن خدایان» را نتیجهٔ پذیرش کدام تصور باطل دانسته و دلیل متنفی دانستن این عقیده را چه چیزی ذکر کرده‌اند؟

- ۱ وجود چندین خالق برای جهان - زیرا در این صورت، با چندین خدا که کمالات متفاوتی دارند، روبرو می‌شویم.
- ۲ تدبیر جهان توسط چندین رب - زیرا در این صورت، این خدایان، کمالات یکدیگر را دارند و دیگر چندین خدا نیستند.
- ۳ تدبیر جهان توسط چندین رب - زیرا در این صورت، با چندین خدا که کمالات متفاوتی دارند، روبرو می‌شویم.
- ۴ وجود چندین خالق برای جهان - در این صورت، این خدایان، کمالات یکدیگر را دارند و دیگر چندین خدا نیستند.

۱۹۹- با پذیرش این عقیدهٔ شرک آلود که این جهان با همکاری چندین خدا آفریده شده است، باید اذعان کرد که ....

- ۱ هریک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری آن کمالات را ندارد.
- ۲ این خدایان، کامل بوده و بی‌نیاز از خدایی ناقص و نیازمند هستند.
- ۳ این خدایان عین یکدیگر می‌باشند.
- ۴ هریک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری هم آن کمالات را دارد.

۲۰۰- فرض ناقص و محدود جلوه کردن خداوند، نتیجهٔ پذیرش کدام عقیدهٔ شرک آلود برای جهان بوده و با پیام کدام آیهٔ شریفه در تناقض است؟ و دلیل غیر عقلی بودن آن چیست؟

- ۱ تصور چند مرتبی و سرپرست - «و لا يشرك في حكمه احدا» - کسی نمی‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.
- ۲ وجود چندین خالق - «الله خالق كل شيء» - هریک به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.
- ۳ تصور چند مرتبی و سرپرست - «و هو رب كل شيء» - هریک به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.
- ۴ وجود چندین خالق - «الله خالق كل شيء» - کسی نمی‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.

- ۲۰۱- شرک در مالکیت، نقطه مقابل مفهوم کدام آیه است و چه دیدگاهی، ما را به این شرک گرفتار می‌سازد؟**
- ۱ «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض» - اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند.
  - ۲ «و لا یشرک فی حکمه أحدا» - این تصور که مالکیت انسان بر اشیا به صورت مستقیم و مالکیت خداوند در سطحی بالاتر است.
  - ۳ «و لا یشرک فی حکمه أحدا» - اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند.
  - ۴ «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض» - این تصور که مالکیت انسان بر اشیا به صورت مستقیم و مالکیت خداوند در سطحی بالاتر است.
- ۲۰۲- مطابق تعالیم اسلامی، اگر کسی معتقد به شرک در ... باشد، معتقد به شرک در ... نیز خواهد بود، و آیه شریفه ... پاسخ خداوند به این گروه است.**
- ۱ ولایت - ربوبیت - «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً» ۲ خالقیت - مالکیت - «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»
  - ۲ ولایت - ربوبیت - «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار» ۴ خالقیت - مالکیت - «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً»
- ۲۰۳- در این اعتقاد: «علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند»، سخن از کدام مرتبه شرک است و مصداق عملی آن در کدام عبارت قرآنی آمده است؟**
- ۱ ربوبیت - «لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً» ۲ ربوبیت - «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء»
  - ۳ ولایت - «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء» ۴ ولایت - «لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً»
- ۲۰۴- کدام برداشت نادرست از آیه شریفه: «ما لهم من دونه من ولی»، به شرک در ولایت می‌انجامد؟**
- ۱ خداوند پیامبر اسلام (ص) را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است.
  - ۲ گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.
  - ۳ خداوند با دادن اذن ولایت، آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.
  - ۴ برخی افراد در کنار خداوند، حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند.
- ۲۰۵- از نظر اندیشمندان اسلامی، اگر انسان در ... تدبیر الهی، برای تدبیر خود یا سایر مخلوقات حسابی جداگانه باز کند، گرفتار ... شده است.**
- ۱ طول - شرک در ولایت ۲ کنار - شرک در ولایت ۳ طول - شرک در ربوبیت ۴ کنار - شرک در ربوبیت
- ۲۰۶- کدام عقیده و باور شرک آلود درباره مبدأ آفرینش، ما را از هستی بخش عالم دور ساخته و گرفتار «شرک در ربوبیت» می‌کند؟**
- ۱ در طول ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند.
  - ۲ کشاورز در مقایسه خود با دیگران، می‌بیند که این زراعت حاصل دسترنج خودش است.
  - ۳ گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.
  - ۴ رشد درختان نتیجه تدبیر باغبانی است که برای آن زحمت کشیده است.
- ۲۰۷- برای رهایی از این باور که: «علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند»، از مفهوم کدام آیه باید مدد گرفت؟**
- ۱ «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا» ۲ «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»
  - ۳ «قل أ غیر الله أبغی رباً و هو رب کل شیء...» ۴ «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء لا یملکون لأنفسهم نفعاً»
- ۲۰۸- چند مورد از اعتقادات زیر از مصداق شرک در ربوبیت است؟**
- الف- موجودات و به خصوص انسان قدرت تدبیر دارند.
  - ب- اعتقاد به اینکه در کنار خدا، دیگری هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند.
  - ج- در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند.
  - د- برای کسی، مستقل از خداوند قدرت تدبیر امور را قائل شود.
  - ه- در مقایسه خود با دیگران، کشت و زراعت را حاصل دسترنج خودش بداند.
- ۱ ۲ ۳ ۴
- ۲۰۹- هریک از عبارتهای قرآنی: «الله الصمد»، «و لم یکن له کفوا أحد» و «لم یلد» در سوره توحید، منکر کدام صفات و ویژگی‌ها برای خداوند می‌باشند؟**
- ۱ داشتن نقص - چند خالق بودن - مخلوق بودن
  - ۲ داشتن نقص - همانند داشتن - مخلوق نبودن
  - ۳ نیاز داشتن - همانند داشتن - زاینده مخلوقات
  - ۴ نیاز داشتن - چند خالق بودن - زاینده مخلوقات
- ۲۱۰- کدام یک از گزینه‌های زیر، مبین «همه مراتب توحید» است؟**
- ۱ «و لم یکن له کفوا احد» - «و لا یشرک فی حکمه أحدا» - «قل هو الله احد» ۲ «قل الله خالق کل شیء» - «قل هو الله احد» - «الله الصمد»
  - ۳ «و لم یکن له کفوا احد» - «قل الله خالق کل شیء» - «و هو الواحد القهار» ۴ «قل هو الله احد» - «و هو الواحد القهار» - «و لم یکن له کفوا احد»
- ۲۱۱- «قائم به ذات بودن خداوند در هستی خود» و «منتفی بودن هرگونه نقص و لوازم آن در ذات خداوند»، به ترتیب، مفهوم کدام عبارت قرآنی است؟**
- ۱ «لم یلد» - «الله الصمد» ۲ «و لم یولد» - «الله الصمد»
  - ۳ «لم یلد» - «و هو الواحد القهار» ۴ «و لم یولد» - «و هو الواحد القهار»
- ۲۱۲- در آیه ۱۶ از سوره شریفه رعد، خداوند در احتجاج (حجت و دلیل آوردن) با مشرکان، به ترتیب، از چه موضوعاتی سخن گفته است؟**
- ۱ ربوبیت - مالکیت - ولایت ۲ ولایت - ربوبیت - مالکیت
  - ۳ ربوبیت - ولایت - خالقیت ۴ ولایت - مالکیت - خالقیت
- ۲۱۳- اولین سؤالی که خداوند از مشرکان در آیه ۱۶ از سوره شریفه رعد می‌پرسد، ناظر بر کدام مرتبه توحید بوده و در کدام گزینه آمده است؟**
- ۱ ولایت - «قل أفتأخذتم من دونه أولیاء» ۲ ربوبیت - «قل أ غیر الله أبغی رباً و هو رب کل شیء»
  - ۳ ربوبیت - «قل من رب السماوات و الأرض» ۴ ولایت - «لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً»

۲۱۴- دومین پرسشی که خداوند در آیه ۱۶ از سوره رعد از مشرکان می پرسد، کدام است و چه استدلالی را در باطل شمردن آن به مشرکان متذکر می شود؟

- ۱) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه» - «قل أغير الله أبعی رباً و هو رب كل شیء...»
- ۲) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء» - «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۳) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه» - «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۴) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء» - «قل أ غیر الله ابعی رباً و هو رب كل شیء...»

۲۱۵- عبارت قرآنی: «قل الله»، تأییدی ضمنی بر کدام پرسش خداوند از مشرکان بوده و بیانگر چه حقیقتی است؟

- ۱) «قل من رب السموات و الأرض» - لجاجت و عناد مشرکان در اعتراف به ربوبیت الهی
- ۲) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً» - لجاجت و عناد مشرکان در اعتراف به ولایت الهی
- ۳) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً» - لجاجت و عناد مشرکان در اعتراف به خالقیت خداوند
- ۴) «قل من رب السموات و الأرض» - لجاجت و عناد مشرکان در اعتراف به خالقیت خداوند

۲۱۶- عبارت قرآنی: «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»، در خصوص چه کسانی به کار رفته است و معیاری برای انتخاب کدام یک محسوب می شود؟

- ۱) اربابان باطل - ولی
- ۲) اولیای غیر الهی - سرپرست
- ۳) اربابان باطل - حاکم
- ۴) اولیای غیر الهی - رب

۲۱۷- خداوند در آیات قرآن، با چه استدلالی پذیرش ولایت غیر الهی را مردود شمرد و گرفتارشدگان به آن را به چه چیزی تشبیه کرده است؟

- ۱) «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً» - جاهل
- ۲) «أ غیر الله ابعی رباً و هو رب كل شیء» - ناپینا
- ۳) «أ غیر الله ابعی رباً و هو رب كل شیء» - جاهل
- ۴) «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً» - ناپینا

۲۱۸- در عبارت شریفه: «هل یتسوی الأعمی و البصیر»، سخن از نابرابری چه کسانی در نزد خداوند است؟

- ۱) عالمان و جاهلان
- ۲) منافقان و باتقویان
- ۳) مشرکان و مؤمنان
- ۴) کافران و صابران

۲۱۹- با توجه عبارت شریفه: «هل یتسوی الأعمی و البصیر»، چه کسانی مصداق «أعمی» و «بصیر» می باشند؟

- ۱) کسانی که با بی بصیرتی اولیایی انتخاب کرده اند که مالک ضرر و زیان خویش نیستند. - کسانی که در مسیر بندگی خدا هستند.
- ۲) آنهایی که برای خداوند شریک هایی قرار می دهند، به این دلیل که آنها، همانند خداوند دست به خلقت زده اند. - کسانی که خداوند را پروردگار جهان می دانند.
- ۳) کسانی که با بی بصیرتی اولیایی انتخاب کرده اند که مالک ضرر و زیان خویش نیستند. - کسانی که خداوند را خالق جهان می دانند.
- ۴) آنهایی که برای خداوند شریک هایی قرار می دهند، به این دلیل که آنها، همانند خداوند دست به خلقت زده اند. - کسانی که در مسیر بندگی خدا هستند.

۲۲۰- خداوند در تبیین کدام عبارت قرآنی، خطاب به مشرکان فرموده است: «هل تستوی الظلمات و النور»؟

- ۱) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه الخلق علیهم»
- ۲) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۳) «قل أ غیر الله ابعی رباً و هو رب كل شیء»
- ۴) «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»

۲۲۱- مطابق آیات قرآن، مشتبه شدن امر، کافران را گرفتار چه شرکی ساخته است و پاسخ خداوند به این گروه از مشرکان چه می باشد؟

- ۱) ربوبیت - «قل الله»
- ۲) ربوبیت - «هل تستوی الظلمات و النور»
- ۳) خالقیت - «هل یتسوی الأعمی و البصیر»
- ۴) خالقیت - «هو الواحد القهار»

۲۲۲- به تعبیر قرآن، عبارت: «فتشابه الخلق علیهم»، عامل طرح کدام پرسش از مشرکان بوده و پاسخ صریح خداوند برای رفع این اشتباه کدام است؟

- ۱) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه» - «قل الله خالق كل شیء»
- ۲) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء» - «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۳) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه» - «لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۴) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء» - «قل الله خالق كل شیء»

۲۲۳- هرگاه سؤال شود: «چه کسی را می توانیم به عنوان رب خود انتخاب کنیم؟»، کدام آیه شریفه، مدرسان ما در پاسخ به این سؤال است؟

- ۱) «یسألهم من فی السموات و الأرض»
- ۲) «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»
- ۳) «قل الله»
- ۴) «قل هل یتسوی الأعمی و البصیر»

۲۲۴- با استناد به آیه شریفه ...، می توان گفت کسی که اختیار سود و زیان ... نمی تواند ...

- ۱) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه ...» - خود و دیگران را ندارد. - رب و پروردگار انسان باشد.
- ۲) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون ...» - خود را ندارد. - ولی و سرپرست انسان باشد.
- ۳) «أم جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه ...» - خود و دیگران را ندارد. - ولی و سرپرست انسان باشد.
- ۴) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون ...» - خود را ندارد. - رب و پروردگار انسان باشد.

۲۲۵- برای پاسخ به این سؤال که: «در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟»، از کدام عبارت قرآنی مدد می گیریم؟

- ۱) «قل أ فاتخذتم من دونه أولیاء لا یملكون لأنفسهم نفعا و لا ضراً»
- ۲) «قل أ غیر الله ابعی رباً و هو رب كل شیء...»
- ۳) «یسألهم من فی السموات و الأرض كل یوم هو فی شأن»
- ۴) «جعلوا لله شركاء خلقوا كخلقه فتشابه الخلق علیهم»

۲۲۶- از دقت در آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله»، کدام مرتبه توحید و علت آن مفهوم می گردد؟

- ۱) از آنجا که خداوند تنها مالک و ولی جهان است، تنها اوست که جهان را اداره می کند.
- ۲) از آنجا که خداوند تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست.
- ۳) از آنجا که خداوند تنها مالک جهان است، حق تصرف و تغییر در آن را نیز دارد.
- ۴) از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می باشد.

۲۲۷- در آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله قل أ فاتخذتم من دونه أولياء»، به ترتیب، از کدام مراتب توحید یا شرک سخن به میان آمده است؟

- ۱) ربوبیت - ربوبیت - ولایت
۲) ولایت - ربوبیت - ولایت
۳) ولایت - خالقیت - مالکیت
۴) ربوبیت - خالقیت - ولایت

۲۲۸- تعبیر قرآنی: «فتشابه الخلق علیهم»، زمینه پیدایش چه شرکی را فراهم می کند و هشدار خداوند در این زمینه چیست؟

- ۱) خالقیت - «قل أ فاتخذتم من دونه أولياء لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً»
۲) ربوبیت - «أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه»
۳) ربوبیت - «أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه»
۴) ربوبیت - «قل أ فاتخذتم من دونه أولياء لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً»

۲۲۹- مشتبّه شدن خلق برای برخی انسان ها به چه شرکی منجر می شود و دلیل نادرست بودن آن چیست؟

- ۱) خالقیت - هر یک از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی توانند کل جهان را خلق کنند.
۲) ربوبیت - هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری هم آن کمالات را دارد.
۳) خالقیت - هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری هم آن کمالات را دارد.
۴) ربوبیت - هر یک از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی توانند کل جهان را خلق کنند.

۲۳۰- خداوند روابط بین پدیده های عالم را بر چه اساس استوار ساخته است و دامنه این روابط به چه اموری کشیده شده است؟

- ۱) جبر و اختیار - طبیعی و غیر روحانی
۲) جبر و اختیار - طبیعی و غیر روحانی
۳) علت و معلول - مادی و معنوی
۴) علت و معلول - طبیعی و مادی

۲۳۱- تأثیر «شفا بخشی دارو» و «صدقه در دفع بلا»، به ترتیب، مربوط به چه اموری بوده و بیانگر کدام مرتبه توحید است؟

- ۱) مادی - معنوی - ولایت
۲) معنوی - معنوی - ربوبیت
۳) معنوی - معنوی - ولایت
۴) مادی - معنوی - ربوبیت

۲۳۲- در پاسخ به این سؤال که: «آیا اگر کسی پزشک را وسیله درمان و بهبود بیماری بدانند، مشرک است؟»، اندیشمندان اسلامی چه پاسخی داده اند؟

- ۱) مراجعه به عوامل مادی برای رفع مشکلات، بی توجهی به ربوبیت الهی در نظام عالم است.
۲) نه تنها پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.
۳) مراجعه به عوامل مادی برای رفع مشکلات، بی توجهی به ولایت الهی در نظام عالم است.
۴) نه تنها پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه مطابق امور معنوی عالم عمل کرده است.

۲۳۳- دیدگاه اسلام در خصوص استمداد از عوامل مادی در جهت برآوردن نیازهای روزمره خود، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) عمل به قانون الهی است؛ زیرا همه این روابط توسط نظام عالم طراحی شده و به اذن و اراده آن صورت می گیرد.
۲) مقدم قرار دادن عوامل طبیعی بر عوامل غیبی و معنوی بوده و به نوعی، شرک در ربوبیت محسوب می شود.
۳) عمل به قانون الهی است؛ زیرا همه این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و اراده او صورت می گیرد.
۴) مقدم قرار دادن عوامل طبیعی بر عوامل غیبی و معنوی بوده و به نوعی، شرک در ولایت محسوب می شود.

۲۳۴- در اندیشه ناب و زلال توحیدی، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته ها چه حکمی دارد؟

- ۱) ما را به شرک در ربوبیت آلوده می کند، چراکه تأثیر تمامی پدیده ها منحصر به خواست و اراده خداوند است.
۲) منافاتی با توحید در ربوبیت ندارد، زیرا آنان به اذن خدا و به واسطه اسباب غیرمادی این کار را انجام می دهند.
۳) ما را به شرک در ربوبیت آلوده می کند، چراکه به نفی تأثیر اراده خداوند در پدیده ها می انجامد.
۴) منافاتی با توحید در ربوبیت ندارد، زیرا آنان به واسطه تمسک به عوامل مادی و معنوی این کار را انجام می دهند.

۲۳۵- چه چیزی باعث شده تا «درخواست از پزشک برای درمان بیمار» و همچنین «درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته ها»، شرک محسوب نشود؟

- ۱) ولایت و سرپرستی خداوند
۲) تأثیر مستقیم اراده خداوند
۳) حاکمیت عوامل معنوی
۴) تبعیت از اصل علیت

۲۳۶- دیدگاه اسلام در خصوص عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) وقتی این توانایی را از خود آن ها بدانیم، عین توحید در ولایت است، ولی اگر به واسطه اسباب غیرمادی بدانیم، شرک در ولایت است.
۲) اگر به واسطه اسباب غیرمادی بدانیم، شرک در ربوبیت است، ولی اگر این توانایی را از خود آن ها بدانیم، عین توحید در ربوبیت است.
۳) وقتی این توانایی را از خود آن ها بدانیم، شرک در ربوبیت است، ولی اگر به اذن خداوند و به واسطه اسباب غیرمادی بدانیم، عین توحید در ربوبیت است.
۴) اگر به واسطه اسباب منحصر مادی بدانیم، شرک در ولایت است، ولی اگر این توانایی را از خود آن ها بدانیم، عین توحید در ولایت است.

۲۳۷- نسبت دادن توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان، به خودشان و به عوامل غیر مادی مأذون از خدا، به ترتیب، بیانگر چیست؟

- ۱) شرک در ربوبیت - توحید در ربوبیت
۲) شرک در ولایت - توحید در ربوبیت
۳) شرک در ربوبیت - شرک در ربوبیت
۴) شرک در ولایت - شرک در ربوبیت

۲۳۸- از منظر آموزش های اسلامی، عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان، حاکی از کدام مقام ایشان است؟

- ۱) ولایت ظاهری، زیرا این توانایی پس از رحلت ایشان بیش تر می شود و مرجعیت دینی ایشان منحصر به دوران حیاتشان نمی باشد.
۲) ولایت معنوی، چراکه این توانایی به زمان حیات پیامبر اکرم (ص) اختصاص ندارد و مرجعیت دینی ایشان منحصر به دوران حیاتشان نمی باشد.
۳) ولایت ظاهری، زیرا این توانایی پس از رحلت ایشان بیش تر می شود و نیاز بشر به جلب توجهات معنوی ایشان شدت می گیرد.
۴) ولایت معنوی، چراکه این توانایی به زمان حیات پیامبر اکرم (ص) اختصاص ندارد و روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است.

۲۳۹- با توجه به تعالیم اسلامی، اگر عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان، را صرفاً از ... بدانیم، ...

- ۱) خود آن‌ها و مستقل از خداوند بدانیم - عین شرک در ربوبیت و مانند اثر صلۀ رحم در افزایش طول عمر است که خداوند به آن بخشیده است.
- ۲) خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا - عین توحید در ربوبیت و مانند اثر شفاعت داری است که خداوند به آن بخشیده است.
- ۳) خود آن‌ها و مستقل از خداوند بدانیم - عین شرک در ولایت و مانند اثر صلۀ رحم در افزایش طول عمر است که خداوند به آن بخشیده است.
- ۴) خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا - عین توحید در ولایت و مانند اثر شفاعت داری است که خداوند به آن بخشیده است.

۲۴۰- درخواست چیزی از رسول گرامی اسلام (ص)، در حقیقت درخواست از کدام بُعد ایشان است؟ و در خصوص عقیده به توانایی آن حضرت در شفای بیماران چه چیزی تعیین کننده مرز توحید و شرک است؟

- ۱) حقیقت روحانی و معنوی - نوع اندیشه ما
- ۲) ابعاد روحانی و جسمانی - نوع اندیشه ما
- ۳) حقیقت روحانی و معنوی - بینش اجتماعی مردم
- ۴) ابعاد روحانی و جسمانی - بینش اجتماعی مردم

۲۴۱- پاسخ گروه‌های مختلف مسلمانان به این سؤال که: «آیا درخواست دعا از پدر و مادر و یا از هر مؤمنی برای سعادت‌مندی خود شرک‌آلود است؟»، چه می‌باشد؟

- ۱) تمام مسلمانان، حتی جریان «تکفیری‌ها» نیز چنین درخواستی را شرک‌آلود نمی‌دانند.
- ۲) هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریان «تکفیری‌ها»، چنین درخواستی را شرک‌آلود نمی‌دانند.
- ۳) تمام مسلمانان، حتی جریان «تکفیری‌ها» نیز چنین درخواستی را شرک‌آلود می‌دانند.
- ۴) تمام مسلمانان، غیر از جریان «تکفیری‌ها»، چنین درخواستی را شرک‌آلود می‌دانند.

۲۴۲- دیدگاه پیروان تکفیری‌ها، درباره دیگر مسلمانان، در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) هر مسلمانی را که مانند آن‌ها عمل نمی‌کند، مشرک و کافر می‌خوانند و کشتن او را واجب می‌شمارند.
- ۲) هر مسلمانی را که افکار آنها را تأیید نکند، مشرک و کافر می‌خوانند و کشتن او را واجب می‌شمارند.
- ۳) هر مسلمانی را که کارهای آنها را تأیید نکند، مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند.
- ۴) هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند.

۲۴۳- پیروان جریان فکری خشک و غیرعقلانی تکفیری‌ها، چه کسانی را مشرک و کافر می‌خوانند و منشأ این نوع تفکر چیست؟

- ۱) هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد - بدعت‌هایی که در مورد خدا و پیامبر (ص) ایجاد کرده‌اند.
- ۲) هر مسلمانی که با آنان مخالفت نماید - تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند.
- ۳) هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد - تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند.
- ۴) هر مسلمانی که با آنان مخالفت نماید - بدعت‌هایی که در مورد خدا و پیامبر (ص) ایجاد کرده‌اند.

۲۴۴- دیدگاه جریان فکری تکفیری‌ها در خصوص «توسل به پیامبران (ع) و معصومین (ع)» و «طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خداوند انسان را ببخشد»، و همچنین «کسانی که این دو کار را انجام می‌دهند»، به ترتیب، چه می‌باشد؟

- ۱) شرک است. - شرک است. - این گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.
- ۲) شرک آلود است. - عین کفر است. - این گونه افراد مشرک هستند و قتل آنها واجب است.
- ۳) شرک است. - شرک است. - این گونه افراد کافر هستند و قتل آنها واجب است.
- ۴) شرک آلود است. - عین کفر است. - این گونه افراد ملحد هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.

۲۴۵- ظهور و ترویج عقاید تکفیری‌ها، چه پیامدهایی برای اسلام و مسلمین داشته است؟

- ۱) عامل بسیار مهمی در نزدیکی قلوب مسلمانان و از بین رفتن عقاید این جریان فکری خشک و غیرعقلانی شد.
- ۲) بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد.
- ۳) عامل بسیار مهمی در از بین رفتن تفرقه و ایجاد وحدت در بین مسلمانان شد.
- ۴) بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب ایجاد شکاف و تفرقه در بین ادیان توحیدی شد.

سؤالات ترکیبی جدید

۲۴۶- پاسخ هر یک از سؤالات زیر به ترتیب، کدام است؟

- تعیین کننده مرز توحید و شرک در ربوبیت، مربوط به کدام است؟
- پذیرش یگانگی خداوند چه تأثیری بر احکام و معارف دین دارد؟
- بطلان پذیرش چندین منشأ برای جهان ریشه در چه چیزی دارد؟

- ۱) سبک زندگی فرد - به آن روح و جان تازه‌ای می‌دهد. - «الله الصمد»
- ۲) جهان‌بینی شخص - به آن حیات و معنا می‌بخشد. - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) سبک زندگی فرد - به آن حیات و معنا می‌بخشد. - «و الله هو الغنی الحمید»
- ۴) جهان‌بینی شخص - به آن روح و جان تازه‌ای می‌دهد. - «الله الصمد»

۲۴۷- هر یک از عبارتهای قرآنی زیر، به ترتیب، چه مفهومی از مراتب توحید را به ذهن مخاطب منتقل می‌کند؟

۱- «و ما بینهما لاعین»

۲- «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ»

۳- «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ»

۴- «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» - «و هو ربُّ كلِّ شیء» - «قل أغير الله أبغی رباً»

۵- «و الله هو الغنی الحمید» - «ما لهم من دونه من ولی» - «و هو ربُّ كلِّ شیء»

۶- «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» - «ما لهم من دونه من ولی» - «و هو ربُّ كلِّ شیء»

۷- «و الله هو الغنی الحمید» - «و هو ربُّ كلِّ شیء» - «قل أغير الله أبغی رباً»

۲۴۸- چند مورد از عناوین زیر با عبارتهای مربوط به خود، مناسبت دارد؟

الف- «ما خلقناهما الا بالحق» ← زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت خداست.

ب- «فألهمها فجورها و تقواها» ← خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسانها معرفی می‌کند.

ج- «و إنا لموسعون» ← تدبیر و پرورش مخلوقات به دست اوست.

د- «یا ایها الذین آمنوا أطیعوا الله و أطیعوا الرسول» ← خداوند تنها ولی و سرپرست جهان است.

ه- «رسلاً مبشّرين و منذرین لئلا یکون للناس علی الله حجة بعد الزلزل» ← توحید، سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است.

۱ (۳) ۲ (۲) ۳ (۴) ۴ (۱)

۲۴۹- عبارتهای قرآنی زیر، به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارند؟

۱- «قل الله خالق كلِّ شیء»

۲- «لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضرراً»

۳- «أم هل تستوی الظلمات و النور»

۴- پاسخ مشرکانی که خلق بر آنها مشتبه شده است. - گشودن راه پذیرش حقیقت بر منکران معاد - انکار عقیده پیروان جریان خشک و غیر عقلانی

۵- ابطال هر عقیده‌ای که به محدود و ناقص دانستن خالق بیانجامد. - دلیل مردود بودن پذیرش ولایت طاغوت - معرفی راه قرار گرفتن در مسیر حقیقت

۶- پاسخ مشرکانی که خلق بر آنها مشتبه شده است. - دلیل مردود بودن پذیرش ولایت طاغوت - انکار عقیده پیروان جریان خشک و غیر عقلانی

۷- ابطال هر عقیده‌ای که به محدود و ناقص دانستن خالق بیانجامد. - گشودن راه پذیرش حقیقت بر منکران معاد - معرفی راه قرار گرفتن در مسیر حقیقت

۲۵۰- مطابق مناجات امام علی (ع)، توجه به پیام هر یک از عبارتهای قرآنی زیر، به ترتیب، چه ثمراتی را در پی دارد؟

۱- «و هو ربُّ كلِّ شیء»

۲- «قل إن کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله و یغفر لکم ذنوبکم»

۳- «یا ایها الذین آمنوا استجیبوا لله و للرسول إذا دعاکم لما یحییکم»

۴- نهایت عزت - کسب محبوبیت نزد خدا و مردم - بالاترین افتخار

۵- بالاترین افتخار - کسب محبوبیت نزد خداوند متعال - نهایت عزت

۶- نهایت عزت - کسب محبوبیت نزد خداوند متعال - بالاترین افتخار

۷- بالاترین افتخار - کسب محبوبیت نزد خدا و مردم - نهایت عزت

۲۵۱- پذیرش هر یک از موارد زیر، به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارد؟

۱- حاکمیت عوامل معنوی

۲- تأثیر بی‌واسطه اراده خداوند در کارها

۳- تبعیت از اصل علیت

۴- استمداد از دعا برای جلب مغفرت الهی - مشرک و کافر شدن از نگاه مسلمانان - منافات نداشتن با مفهوم آیه: «و هو ربُّ كلِّ شیء»

۵- استمرار یاری رساندن اولیای دین (ع) در بستر زمان - شرک در ربوبیت - هم مفهوم با آیه: «قل الله خالق كلِّ شیء»

۶- استمداد از دعا برای جلب مغفرت الهی - مشرک و کافر شدن از نگاه مسلمانان - منافات نداشتن با مفهوم آیه: «قل الله خالق كلِّ شیء»

۷- استمرار یاری رساندن اولیای دین (ع) در بستر زمان - شرک در ربوبیت - از مصادیق آیه: «و هو ربُّ كلِّ شیء»

۲۵۲- چند مورد از عبارتهای زیر، بیانگر شرک در ربوبیت است؟

الف- رشد درختان نتیجه تدبیر باغبانی است که به پرورش درختان اقدام کرده است.

ب- علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند.

ج- گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند.

د- کشت و زرع کشاورز براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده، رشد کرده و محصول داده است

ه- کسی برای اجابت خواسته‌های خود از اولیای الهی درخواست کمک نماید.

۱ (۳) ۲ (۲) ۳ (۴) ۴ (۱)

۲۵۳- چند مورد از آیات زیر، با عبارتهای مربوط به خود، مناسبت دارد؟

الف- «قل هو الله احد» ← جهان بینی توحیدی

ب- «و لم یولد» ← همواره بوده است و همواره خواهد بود.

ج- «و لم یکن له کفوا احد» ← از هر جهت کامل و بی نیاز است.

د- «الله الصمد» ← همه مراتب توحید

ه- «لم یلد» ← تبیین رابطه خدا با جهان

۱) ۳   ۲) ۲   ۳) ۴   ۴) ۱

۲۵۴- هر یک از عبارتهای قرآنی زیر، به ترتیب، علت و سرچشمه کدام مرتبه توحید است؟

۱- «و لا یشرک فی حکمه أحدا»

۲- «الله نور السماوات و الأرض»

۳- «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض»

۱) ربوبیت - مالکیت - مالکیت

۲) ولایت - خالقیت - ولایت

۳) ربوبیت - مالکیت - ولایت

۴) ولایت - خالقیت - مالکیت

۲۵۵- چند مورد از عبارتهای زیر، مفهوم آیه شریفه: «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه أحدا»، است؟

الف- دلیل مردود بودن پذیرش ولایت غیر خدا (طاغوت)، ناتوانی آنها در جلب نفع و دفع ضرر خودش می باشد.

ب- از آنجا که خداوند، تنها مالک و مدبر جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست.

ج- اگر خداوند به کسی اذن ولایت دهد، آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.

د- پذیرش ولایت غیر خدا، عامل ورود به ظلمات و تاریکیها و پذیرش ولایت الهی، عامل قرار گرفتن در مسیر حقیقت و روشنائی است.

ه- درخواست از پیامبر اسلام (ص) برای اجابت خواستهها منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا خداوند ایشان را واسطه ولایت خود قرار داده است.

۱) ۳   ۲) ۲   ۳) ۴   ۴) ۱

سوالات برگزیده آزمونهای آزمایشی

۲۵۶- اگر از ما بپرسند: «در چه صورتی جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟» و «چرا خداوند زاینده و مولدی ندارد؟»، به کدام عبارتهای قرآنی تمسک می جوئیم؟

(قلم چی ۹۸)

۱) «خلقوا کخلقه» - «و هو رب کل شیء»

۲) «یستوی الاعمی و البصیر» - «و هو رب کل شیء»

۳) «خلقوا کخلقه» - «الله الصمد»

۴) «یستوی الاعمی و البصیر» - «الله الصمد»

۲۵۷- اگر بخواهیم میان آیات: «و لله ما فی السماوات و ما فی الأرض» و «لا یشرک فی حکمه أحدا»، رابطه ای برقرار کنیم، کدام صحیح است؟

(قلم چی ۹۸)

۱) علیت مالکیت خداوند و معلولیت خالقیت هستی

۲) معلولیت مالکیت خداوند و علیت خالقیت هستی

۳) علیت مالکیت خداوند و معلولیت ولایت او

۴) معلولیت مالکیت خداوند و علیت ولایت او

۲۵۸- تدبیرگری دائمی و پیوسته خداوند بر امور جهان در کدام عبارت قرآنی تجلی یافته و مؤید کدام مرتبه از توحید است؟

(قلم چی ۹۸)

۱) «و هو رب کل شیء» - توحید در ربوبیت که ناشی از خالقیت خداوند است.

۲) «و هو رب کل شیء» - توحید در ولایت که ناشی از مالکیت خداوند است.

۳) «کل یوم هو فی شأن» - توحید در ولایت که ناشی از مالکیت خداوند است.

۴) «کل یوم هو فی شأن» - توحید در ربوبیت که ناشی از خالقیت خداوند است.

۲۵۹- با توجه به این که مشرکین حاضر نبودند به ربوبیت و ولایت خداوند اقرار کنند، خداوند پس از اتمام حجت بر مشرکین، کدام عبارت را بر رسول اکرم (ص) نازل فرمود؟

(قلم چی ۹۸)

۱) «قل افاتخذتم من دونه اولیاء لایملکون لانفسهم نفعاً و لا ضراً»

۲) «قل هل یتستوی الاعمی و البصیر ام هل تستوی الظلمات و النور»

۳) «قل من رب السماوات و الأرض قل الله»

۴) «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»

۲۶۰- آیه شریفه: «قل اغیر الله ابغی رباً و هو رب کل شیء»، با کدام یک از آیات زیر قرابت مفهومی دارد؟

(قلم چی ۹۸)

۱) «ما خلقنا السماوات و الارض ما بینهما لاعین»

۲) «اما شاکراً و اما کفوراً»

۳) «لیجمعنکم الی یوم القیامه لاریب فیه»

۴) «قل هل تستوی الظلمات و النور ام جعلوا لله شرکاء»

۲۶۱- اگر خداوند به کسی اذن ولایت دهد، این موضوع به چه معناست؟

(قلم چی ۹۸)

۱) یعنی مخلوقات می توانند در جهان خلقت تصرف کنند.

۲) یعنی خداوند ولی و سرپرست جهان است، ولی ولایتش به طور اذنی به مخلوقات واگذار می شود.

۳) یعنی ولایت مخلوقات در عرض ولایت خداست، اما با ولایت خدا منافات ندارد.

۴) یعنی خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.

۲۶۲- درباره دعوت پیامبر اکرم (ص) از مشرکان به اسلام، چند عبارت صحیح وجود دارد؟

(قلم چی ۹۸)

- الف) با گفتن جمله «لا اله الا الله»، دست از شرک و بت پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند.
 ب) تنها با گفتن جمله «لا اله الا الله» تمام احکام و حقوق فرد به رسمیت شناخته نمی شود.
 ج) با ورود به اسلام، دفاع از حقوق فرد بر دیگر مسلمانان واجب می گشت و در زمره برادران و خواهران دینی او قرار می گرفت.
 د) التزام به مصداق «لا اله الا الله»، زندگی مسلمانان را در رابطه با خدا، خویشین و خانواده و دیگر مخلوقات تغییر می داد.

- ۱ یک ۲ دو ۳ سه ۴ چهار

۲۶۳- مشرک پنداشتن آنان که جهت وصول به آموزش الهی، از بندگان مقرب خدا شفاعت می جویند، حقیقت اسلام ناب محمدی را متحمل چه ضرباتی می کند و آنان که واقعا در ورطه شرک افتاده اند، چه تفکری را در ذهن خود می پروراندند؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ وارد شدن خدشه به محبوبیت جهانی اسلام - پیامبر (ص) واسطه و رساننده فرمان های خدا به انسان هاست.
 ۲ وارد شدن خدشه به محبوبیت جهانی اسلام - خداوند ولایتش را به پیامبر (ص) واگذار کرده است.
 ۳ تنافی یافتن توانایی های معنوی اولیای دین با اصل توحید - پیامبر (ص) واسطه و رساننده فرمان های خدا به انسان هاست.
 ۴ تنافی یافتن توانایی های معنوی اولیای دین با اصل توحید - خداوند ولایتش را به پیامبر (ص) واگذار کرده است.

۲۶۴- در آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله قل افاتخذتم من دونه اولیاء لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً...» به ترتیب، کدام یک از مراتب توحید با شرک ذکر شده است؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ خالقیت - ولایت ۲ ربوبیت - ولایت ۳ ربوبیت - مالکیت ۴ خالقیت - مالکیت

۲۶۵- چه چیزی تمام زندگی فرد مسلمان را تغییر می دهد و چرا معتقدیم که «و لله ما فی السموات و الأرض»؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ التزام به «لا اله الا الله» - زیرا خداوند تنها مالک جهان است.
 ۲ التزام به «لا اله الا الله» - زیرا خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است.
 ۳ اقرار به «لا اله الا الله» - زیرا خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است.
 ۴ اقرار به «لا اله الا الله» - زیرا خداوند تنها مالک جهان است.

۲۶۶- با دقت در کدام قسمت از سوره شریفه رعد، مفهوم می گردد کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی تواند در امور دیگران حق تصرف داشته باشد؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ «قل من رب السموات و الأرض»
 ۲ «ام جعلوا لله شرکاء کخلقه فتشابه الخلق علیهم»
 ۳ «قل افاتخذتم من دونه اولیاء لا یملکون لأنفسهم نفعاً»
 ۴ «قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار»

۲۶۷- آیه شریفه: «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»، نشأت گرفته از کدام مرتبه از توحید است و کدام آیه، مؤید آن می باشد؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ توحید در مالکیت - «من رب السموات و الأرض قل الله»
 ۲ توحید در خالقیت - «الله نور السموات و الأرض»
 ۳ توحید در ربوبیت - «الله نور السموات و الأرض»
 ۴ توحید در مالکیت - «الله نور السموات و الأرض»

۲۶۸- کدام گزاره، نگرش صحیح به توحید در ربوبیت را نشان می دهد؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ انسان در پرورش و زراعت، قدرت تدبیر و مدیریت ندارد.
 ۲ انسان و توانایی تدبیرش، همه از آن خودش است.
 ۳ در مقایسه باغبان با دیگران، محصول باغبان حاصل تدبیر و دسترنج خودش است.
 ۴ زراعت حاصل دسترنج و تدبیر مستقیم خداوند است.

۲۶۹- آیه شریفه: «یسألهم من فی السموات و الأرض کل یوم هُو فی شأن»، کدام یک از مراتب توحید در عقیده را به ذهن متبادر می سازد و «حق دخل و تصرف داشتن خداوند»، ثمره اعتقاد به کدام کلام و حیاتی می باشد؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ توحید در مالکیت - «ما لهم من دونه من ولی»
 ۲ توحید در ربوبیت - «ما لهم من دونه من ولی»
 ۳ توحید در مالکیت - «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»
 ۴ توحید در ربوبیت - «و لله ما فی السموات و ما فی الأرض»

۲۷۰- این که خداوند متعال، روابط علیت و سببیت موجود در جهان هستی را طراحی کرده است و با اراده خویش آنها را محقق می سازد، راه فهم کدام یک از معارف اسلامی را هموار می سازد و دفاعی منطقی و معقول را نسبت به کدام جمله اعتقادی ارائه می دهد؟

(قلم چی ۹۸ - ترکیبی با درس ۵)

- ۱ قدر و قضای الهی - منافات نداشتن درخواست از اولیای الهی با ربوبیت خداوند
 ۲ قدر و قضای الهی - شرک پنداشتن توسل به پیامبران و معصومین (ع)
 ۳ سنت های حاکم بر طبیعت - شرک پنداشتن توسل به پیامبران و معصومین (ع)
 ۴ سنت های حاکم بر طبیعت - منافات نداشتن درخواست از اولیای الهی با ربوبیت خداوند

۲۷۱- از دقت در کدام قسمت از آیه شریفه: «قل من رب السموات و الأرض قل الله...» می توان به منشأ خالقیت انحصاری خداوند در جهان هستی پی برد؟

(قلم چی ۹۸)

- ۱ «ام جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه» ۲ «و هو الواحد القهار» ۳ «لا یملکون لأنفسهم نفعاً و لا ضراً» ۴ «قل افاتخذتم من دونه اولیاء»

سوالات سراسری

۲۷۲- از آیه شریفه «قل من رب السموات و الأرض قل الله قل افاتخذتم من دونه اولیاء...» کدام پیام دریافت می شود؟

(تجربی ۹۹)

- ۱ اعتقاد به اینکه علاوه بر خدا و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند، اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، شرک در مالکیت هم دارد.
 ۲ پریش و پاسخ هردو از خداست، پس روشن است که مشرکان خالقیت خدا را قبول دارند ولی پرستش خدا و کمک خواستن از او و نفی شرک را نمی پذیرند.
 ۳ اعتقاد به این که علاوه بر خداوند و در عرض او، دیگرانی نیز هستند که حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارند و دیگران بدون اجازه وی نمی توانند در آن تصرف کنند.
 ۴ قرآن به مشرکان می گوید: شما که قبول دارید خداوند تنها خالق و تنها مالک آن نیز هست و حق تصرف در آن چیز را دارد پس در کار آفرینش شریک نگیرید.

- ۲۷۳- اینکه خداوند پیامبر اکرم را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند به چه معناست و کدام آیه شریفه، حاکی از آن است؟ (هنر ۹۹)
- ۱) چون ولایت خداوند مطلق است، بخشی از ولایت خود را به پیامبر (ص) واگذار کرده است - «...قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»
  - ۲) چون ولایت خداوند مطلق است، بخشی از ولایت خود را به پیامبر (ص) واگذار کرده است - «...مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
  - ۳) خداوند پیامبر (ص) را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است - «...قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»
  - ۴) خداوند پیامبر (ص) را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است - «...مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

- ۲۷۴- کدام مورد، مفهوم عبارت شریف «الله الصمد» را بیان نموده است؟ (ریاضی ۹۸)
- ۱) «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
  - ۲) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»
  - ۳) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ»
  - ۴) «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ»

- ۲۷۵- با توجه به سخن امیرالمؤمنین (ع)، کدام عبارت مبین نهایت عزت است و بالاترین افتخار چیست؟ (تجربی ۹۸)
- ۱) «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» - پذیرش توحید در ربوبیت
  - ۲) «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» - باور به توحید در خالقیت
  - ۳) «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» - پذیرش توحید در ربوبیت
  - ۴) «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» - باور به توحید در خالقیت

- ۲۷۶- فهمیدن عبارت شریف: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» ما را به مفهوم کدام آیه، راهنمایی می‌کند؟ (هنر ۹۸)
- ۱) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»
  - ۲) «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»
  - ۳) «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ»
  - ۴) «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

- ۲۷۷- چه کسانی بزرگترین ضربه را بر پیکر اسلام وارد کرده‌اند و اعتقاد غیر عقلانی آنان چیست؟ (زبان ۹۸)
- ۱) مشرکان - طلب دعا و درخواست شفاعت را شرک می‌دانند.
  - ۲) تکفیری‌ها - طلب دعا و درخواست شفاعت را شرک می‌دانند.
  - ۳) مشرکان - استغفار پیامبران در حق منافقان را مؤثر می‌دانند.
  - ۴) تکفیری‌ها - استغفار پیامبران در حق منافقان را مؤثر می‌دانند.

- ۲۷۸- «تمام موجودات، وجود خود را از خداوند می‌گیرند» و «بی‌همتایی خداوند در همه مراتب توحید»، به ترتیب، از دقت در کدام آیات قرآن کریم مفهوم می‌گردد؟ (انسانی ۹۸)

- ۱) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»
- ۲) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «قَالَ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- ۳) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» - «قَالَ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- ۴) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» - «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

- ۲۷۹- باغبانی که درختان تحت تدبیر او هستند، چگونه توحید در ربوبیت را دریافته است و کدام آیه به آن اشاره دارد؟ (تجربی ۹۷ یا تغییر)
- ۱) دقت در چگونگی اثرگذاری تدبیر او در گیاهان - «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»
  - ۲) دقت در چگونگی اثرگذاری تدبیر او در گیاهان - «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
  - ۳) بررسی رابطه طولی تدبیر او و تدبیر خداوند متعال - «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»
  - ۴) بررسی رابطه طولی تدبیر او و تدبیر خداوند متعال - «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»

- ۲۸۰- عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان چه زمانی مصداق شرک پیدا می‌کند و کدام آیه منکر آن است؟ (ریاضی ۹۷)
- ۱) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم - «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ»
  - ۲) این توانایی را در طول اراده الهی بدانیم - «أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
  - ۳) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم - «أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
  - ۴) این توانایی را در طول اراده الهی بدانیم - «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ»

- ۲۸۱- با توجه به آیه شریفه «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» کدام مفهوم دریافت می‌شود؟ (زبان ۹۷)
- ۱) خدا ولی همه عالم است و اگر او به کسی اذن دهد، آن شخص می‌تواند در امور عالم تدبیر کند.
  - ۲) هر گونه تصرف در جهان، حق و شایسته خداوند است و غیر از او کسی بر موجودات ولایت مستقل ندارد.
  - ۳) اگر خداوند پیامبر (ص) را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، یعنی بخشی از ولایت خود را به او واگذار کرده است.
  - ۴) چون مخلوقات جهان از خدایند، مالک اصلی و حقیقی آن‌ها نیز خداوند است و مالکیت و ربوبیت هم از آن اوست.

- ۲۸۲- عبارت «خداوند جهان را به سوی آن مقصدی که برایش معین فرموده به پیش می‌برد.» اشاره به کدام بعد توحید دارد و کدام آیه، مرتبط با این مرتبه توحید است؟ (خارج از کشور ۹۵ یا تغییر)

- ۱) مالکیت - «...مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- ۲) مالکیت - «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
- ۳) ربوبیت - «...مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- ۴) ربوبیت - «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»

- ۲۸۳- اگر خداوند متعال به کسی اذن دهد تا در اشیایی تصرف نماید، این اجازه چه مفهومی دارد؟ (ریاضی ۹۵)
- ۱) در مسیر و مجرای ولایت الهی قرار گرفته و از خودش استقلال ندارد.
  - ۲) به معنای واگذاری ولایت خداوند به آن شخص و لازمه توحید در ولایت است.
  - ۳) تصرف او در جهان در عرض ولایت خداست و هیچ کس دیگری جز او ولی انسان‌ها نیست.
  - ۴) با توجه به ظرفیت متفاوت انسان‌ها، خداوند بخشی از ولایت خود را به آن‌ها واگذار می‌کند.

- ۲۸۴- از تدبیر در آیه شریفه «...مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» کدام مورد مفهوم می‌گردد؟ (تجربی ۹۵ یا تغییر)
- ۱) علیت خالقیت خداوند و معلولیت مالکیت خداوند
  - ۲) علیت مالکیت خداوند و معلولیت توحید در عبادت
  - ۳) علیت بخشیدن یا گرفتن حکومت و معلولیت مالکیت خداوند
  - ۴) علیت مالکیت خداوند و معلولیت بخشیدن یا گرفتن حکومت

۲۸۵- آیه شریفه «ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم ... و بر بسیاری از مخلوقات برتری بخشیدیم»، اشاره به کدام بعد از ابعاد توحید دارد و بیانگر کدام مفهوم است؟

(انسانی ۹۵ با تغییر)

- ۱) ربوبیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی شریک او نیست.
 ۲) ربوبیت - خداوند جهان را اداره می کند و به سوی مقصدی معین هدایت می نماید.
 ۳) ربوبیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی شریک او نیست.
 ۴) خالقیت - خداوند جهان را اداره می کند و به سوی مقصدی معین هدایت می نماید.

۲۸۶- عقیده به توانایی اولیای دین در برآوردن حاجات انسان، وقتی موجب شرک در ..... است که این توانایی را ..... بدانیم و آیه: «قل هو الله احد» بر ..... دلالت دارد.

(خارج از کشور ۹۴ با تغییر)

- ۱) ربوبیت - در طول اراده خدا - همه مراتب توحید
 ۲) ربوبیت - از خود آن ها - همه مراتب توحید
 ۳) خالقیت - از خود آن ها - توحید در خالقیت
 ۴) خالقیت - در طول اراده خدا - توحید در خالقیت

(ریاضی ۹۴)

۲۸۷- کدام مورد، تایید کننده توحید در خالقیت است؟

- ۱) کسی نمی تواند مستقل از خداوند در امور جهان دخالت کند و مثلاً بیماری را شفا بخشد یا مشکلی را رفع کند.
 ۲) اگر خداوند به کسی اذن دهد، آن شخص نیز می تواند در محدوده اجازه خداوند در اشیایی تصرف نماید.
 ۳) در تصور چند خدای هر یک از آنان باید کمالاتی را دارا باشند که دیگری ندارد و گرنه عین هم می شوند.
 ۴) خداست که جهان را اداره می کند و به سوی مقصدی معین کرده است هدایت می نماید.

(انسانی ۹۴ با تغییر)

۲۸۸- آیات: «خداوند یگانه است و شریک و همتایی ندارد» و «اوست خدایی یکتا و حاکم بر همه چیز»، به ترتیب، بر کدام بعد از ابعاد توحید دلالت دارد؟

- ۱) همه مراتب توحید - توحید در خالقیت
 ۲) توحید در خالقیت - همه مراتب توحید
 ۳) همه مراتب توحید - همه مراتب توحید
 ۴) توحید در خالقیت - توحید در خالقیت

(زبان ۹۴ با تغییر)

۲۸۹- «هرگونه تصرف در جهان، حق خدا و شایسته اوست» و «موجودات همه مخلوق او هستند»، به ترتیب، ناظر بر کدام بعد از ابعاد توحید است؟

- ۱) ولایت - خالقیت
 ۲) ولایت - ربوبیت
 ۳) مالکیت - خالقیت
 ۴) مالکیت - ربوبیت

(خارج از کشور ۹۳ با تغییر)

۲۹۰- «هستی بخشی انحصاری خداوند» از دقت در پیام کدام مورد، مفهوم می گردد؟

- ۱) «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»
 ۲) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ»
 ۳) «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۴) «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»

(ریاضی با تغییر ۹۳)

۲۹۱- اداره جهان و هدایت این مجموعه هدفمند به سوی مقصدی که برایش مقدر شده است، مرتبط با توحید در ... است که پیام آیه شریفه ... حاکی از آن است.

- ۱) ربوبیت - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۲) ولایت - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۳) ربوبیت - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۴) ولایت - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

(تجربی ۹۳ با تغییر)

۲۹۲- استمداد از حقیقت روحانی و ولایت معنوی پیامبر اکرم (ص) و دیگر معصومان علیهم جمیعاً صلوات الله و سلامه، به معنای دور شدن از مرز توحید در ... ، ... که فهم پیام آیه شریفه ... دستگیر ما در این وادی پر غوغا است.

- ۱) ربوبیت - نیست - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۲) ولایت - نیست - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۳) ربوبیت - است - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۴) ولایت - است - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

(انسانی ۹۳ با تغییر)

۲۹۳- افتتاح حساب جداگانه مستقل برای عوامل تأثیرگذار در شفافبخشی و گره گشایی و جز آن، به معنای انحراف از توحید در ... است که دقت در پیام آیه شریفه ... به ثبات قدم موحد نیکو اعتقاد می انجامد.

- ۱) ولایت - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۲) ولایت - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۳) ربوبیت - «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۴) ربوبیت - «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

(هنر ۹۳)

۲۹۴- ولایت خداوند بر جهان، برخاسته از ... او است که برای جز او، موکول به ... می باشد.

- ۱) وحدت ذاتی - واگذاری بخشی از ولایت به او
 ۲) وحدت ذاتی - قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی
 ۳) مالکیت حقیقی - واگذاری بخشی از ولایت به او
 ۴) مالکیت حقیقی - قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی

(زبان ۹۳ با تغییر)

۲۹۵- یک انسان موحد را عقیده بر آن است که: «کسی که برای درمان بیماری به پزشک مراجعه می کند، پزشک را شریک قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.» این مبنای اعتقادی از دقت در پیام کدام آیه، مفهوم می گردد؟

- ۱) «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»
 ۲) «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۳) «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...»
 ۴) «يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنى الحميد»

(انسانی ۹۳ با تغییر)

۲۹۶- اگر بگوییم: «خدا، صاحب اختیاری است که تدبیر همه امور هستی به دست اوست» و «خداوند تنها مبدأ جهان است» به ترتیب پیام کدام آیه را ترسیم کرده ایم؟

- ۱) «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» - «و هو الواحد القهار»
 ۲) «ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» - «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
 ۳) «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...» - «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
 ۴) «قُلْ أُوْغَيْرِ اللَّهِ أُوْبُنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...» - «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

(هنر ۹۳ با تغییر)

۲۹۷- اگر می گوییم «خداوند تنها مبدأ و هستی بخش جهان است» و «تصور چندین خدایی نادرست است» به ترتیب بر توحید در ... و ... تأکید کرده ایم که پیام آیه شریفه ... و ... به ترتیب حاکی از آن است.

- ۱) ربوبیت - ربوبیت - «الله خالق کلی شیء» - «الله نور السماوات و الارض»
 ۲) خالقیت - ربوبیت - «الله خالق کلی شیء» - «الله نور السماوات و الارض»
 ۳) ربوبیت - ربوبیت - «الله نور السماوات و الارض» - «ان الله ربی و ربکم»
 ۴) ربوبیت - ربوبیت - «الله نور السماوات و الارض» - «ان الله ربی و ربکم»

۲۹۸- از آیه شریفه ... استنباط می شود فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی او شریک نیست.

(خارج از کشور ۹۱ با تغییر)

- ۱ «قل الله خالق كل شيء و هو الواحد القهار»
 ۲ «... ما لهم من دونه من ولي و لا يشرك في حكمه احدا»
 ۳ «قل من رب السموات و الارض قل الله»
 ۴ «الله نور السموات و الارض»

۲۹۹- «توانایی خداوند» خاص ذات یگانه‌ی خداوند است که سد استوار موانع، به اراده‌ای او به کنار رود و توحید ... او به ظهور رسد و پیام آیه شریفه ... به منزه‌ی ظهور، تکیه زند.

(انسانی ۹۱ با تغییر)

- ۱ ربوبیت - «يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنى الحميد»
 ۲ خالقیت - «يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنى الحميد»
 ۳ ربوبیت - «قل من رب السموات و الارض قل الله»
 ۴ خالقیت - «قل من رب السموات و الارض قل الله»

۳۰۰- اگر گفته شود: «علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند.» راه ابتلاء به شرک ... گشوده شده که توجیه به عبارت ... درمان کننده آن است.

(انسانی ۹۱ با تغییر)

- ۱ ربوبیت - «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...»
 ۲ ربوبیت - «ما لهم من دونه من ولي و لا يشرك في حكمه احداً»
 ۳ ربوبیت - «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...»
 ۴ خالقیت - «قل الله خالق كل شيء و هو الواحد القهار»

۳۰۱- اگر بگوییم: «انسان و تدبیرش، همه از آن خدا است»، «آنچه در آسمان‌ها و در زمین است»، از آن خدا است»، «خدا، مخلوقات را به سوی مقصدی که برای آن‌ها معین فرموده است، به پیش می‌برد» به ترتیب بر توحید در ... و توحید در ... و توحید در ... تأکید کرده‌ایم که پیام آیه ... بیانگر دومین مورد است.

(هنر ۹۱ با تغییر)

- ۱ ربوبیت - ولایت - ربوبیت - «ما لهم من دونه من ولي و لا يشرك في حكمه احداً»
 ۲ مالکیت - ربوبیت - ولایت - «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...»
 ۳ ربوبیت - ربوبیت - مالکیت - «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...»
 ۴ ربوبیت - ربوبیت - مالکیت - «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...»

۳۰۲- اینکه بگوییم: جهان چندین پدیدآورنده ندارد، بر توحید در ... که آغاز دینداری را ... او رقم می‌زند و به ترتیب بر آیات ... و ... تطبیق دارد، تکیه کرده‌ایم.

(زبان ۹۰ با تغییر)

- ۱ خالقیت - عبادت - «و لم يكن له كفوا احد» - «فاعبدوه هذا صراط مستقيم»
 ۲ ربوبیت - عبادت - «و لم يكن له كفوا احد» - «فاعبدوه هذا صراط مستقيم»
 ۳ خالقیت - محبت - «قل الله خالق كل شيء» - «و الذين آمنوا اشد حبا لله»
 ۴ ربوبیت - محبت - «قل الله خالق كل شيء» - «و الذين آمنوا اشد حبا لله»

(زبان ۸۹ با تغییر)

۳۰۳- از دقت در کدام مورد، به ترتیب، توحید در ولایت و توحید در ربوبیت، مفهوم می‌گردد؟

- ۱ «قل أغير الله أبغى رباً» - «يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنى الحميد»
 ۲ «و لا يشرك في حكمه احدا» - «يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنى الحميد»
 ۳ «و لا يشرك في حكمه احدا» - «يسأله من في السموات و الارض كل يوم هو في شأن»
 ۴ «قل أغير الله أبغى رباً» - «يسأله من في السموات و الارض كل يوم هو في شأن»

۳۰۴- پیام آیه شریفه: «قل أغير الله أبغى رباً و هو رب كل شيء...» همان ... تأثیرگذاری انسان در فاعلیت‌ها ... و اعلان توحید در ... می‌باشد.

(هنر ۸۹ با تغییر)

- ۱ قبول - به صورت مستقل - ولایت
 ۲ رد - نه به صورت مستقل - ربوبیت
 ۳ قبول - نه به صورت مستقل - ربوبیت
 ۴ رد - به صورت مستقل - ولایت

(هنر ۸۸ با تغییر)

۳۰۵- جمله «خداوند تنها مبدأ جهان است» بیانگر توحید ... و آیه شریفه ... مؤید آن است.

- ۱ در خالقیت - «قل الله خالق كل شيء»
 ۲ در ربوبیت - «قل الله خالق كل شيء»
 ۳ در خالقیت - «ما لهم من دونه من ولي»
 ۴ در ربوبیت - «ما لهم من دونه من ولي»

(ریاضی ۸۷ با تغییر)

۳۰۶- اسماء الهی «رب» و «احد» به ترتیب مبین کدام یک از مراتب توحید هستند؟

- ۱ ربوبیت - همه مراتب توحید
 ۲ خالقیت - ربوبیت
 ۳ ربوبیت - ربوبیت
 ۴ خالقیت - همه مراتب توحید

۳۰۷- آیات شریفه: «قل أغير الله أبغى رباً»، «و لله ما فی السموات و ما فی الارض» و «و لا يشرك في حكمه احداً»، به ترتیب به کدام یک از مراتب توحید اشاره دارند؟

(تجربی ۸۷ با تغییر)

- ۱ ولایت - ربوبیت - مالکیت
 ۲ مالکیت - ولایت - ربوبیت
 ۳ ربوبیت - مالکیت - ولایت
 ۴ ربوبیت - ولایت - مالکیت

(انسانی ۸۷ با تغییر)

۳۰۸- با توجه به آیه: «و لله ما فی السموات و ما فی الارض»، مفهوم می‌گردد که مالکیت انسان در ... مالکیت خداوند است، یعنی ...

- ۱ طول - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک آن می‌باشد.
 ۲ عرض - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک آن می‌باشد.
 ۳ طول - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.
 ۴ عرض - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.

(هنر ۸۷ با تغییر)

۳۰۹- تصور استقلال در فاعلیت مخلوقات، منجر به شرک ... می‌شود و فهم درست ارتباط طولی در پدیده‌ها عین توحید ... است.

- ۱ ربوبیت - خالقیت
 ۲ خالقیت - ربوبیت
 ۳ ربوبیت - ربوبیت
 ۴ خالقیت - خالقیت

۹	ریاضی (داخل و خارج)	تعداد تست‌های ارائه‌شده	فیزیک دهم
۷	تجربی (داخل و خارج)	در ۵ سال اخیر	فصل دوم

۱۲- انرژی جنبشی

انرژی وابسته به حرکت یک جسم را انرژی حرکتی یا انرژی جنبشی می‌نامند.

$$K = \frac{1}{2}mv^2$$

رابطه

K: انرژی جنبشی (J)   **m**: جرم جسم (kg)   **v**: تندی (m/s)

یادآوری قسمت سازگاری یکاها رو باید خوب بلد باشیا.

همارزی یکا

$$J \approx \text{kg} \cdot \text{m}^2 / \text{s}^2$$

نوع کمیت: انرژی جنبشی کمیتی نرده‌ای و همواره مثبت است.

$$\text{km/h} \xleftrightarrow[\times \frac{36}{1000}]{\times \frac{1000}{36}} \text{m/s}$$

تبدیل یکای کاربردی

تغییرات انرژی جنبشی

$$\Delta K = K_2 - K_1 = \frac{1}{2}m(v_2^2 - v_1^2)$$

نکوه اینم باید توضیح برده!!!

تست

شکل زیر کامیونی به جرم ۳۰ تن و خودرویی به جرم ۱۲۰۰kg را نشان می‌دهد که در امتداد مسیر مستقیمی حرکت می‌کنند. اگر کامیون با تندی ۵۴ km/h حرکت باشد، خودرو باید با چه تندی‌ای در SI حرکت کند تا انرژی جنبشی آن با انرژی جنبشی کامیون برابر شود؟

۷۵ (۴)   ۴۵ (۳)   ۲۵ (۲)   ۱۵ (۱)

پاسخ

کامیون را با اندیس ۱ و خودرو را با اندیس ۲ نشان می‌دهیم.

$$\frac{1}{2}mv_1^2 = K_1 = K_2 = \frac{1}{2}m_2v_2^2$$

خودش گفته

$$\frac{m_1 = 30 \text{ ton} \cdot v_1 = 54 \text{ km/h}}{m_2 = 1200 \text{ kg}}$$

$$(30 \times 10^3)(54 \times \frac{10}{36})^2 = (1200)(v_2^2) \Rightarrow v_2 = 75 \text{ m/s} \quad (\text{گزینه ۴})$$

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

اگر تندی متحرکی به جرم m به اندازه 5 m/s افزایش یابد، افزایش انرژی جنبشی آن $\frac{5}{4}$ انرژی جنبشی اولیه می‌شود. سرعت اولیه متحرک چند متر بر ثانیه بوده است؟

(تمرین فارع ۹۵ و مشابه ۹۳)

- ۱) ۶/۲۵ (۲) ۱۰ (۳) ۱۵ (۴) ۲۰

پاسخ

$$K = \frac{1}{2} m v^2 : \frac{K_2}{K_1} = \left(\frac{v_2}{v_1}\right)^2 \quad \frac{K_2 - K_1 = \frac{5}{4} K_1 \Rightarrow K_2 = \frac{9}{4} K_1}{v_2 = v_1 + 5}$$

$$\frac{\frac{9}{4} K_1}{K_1} = \left(\frac{v_1 + 5}{v_1}\right)^2 \Rightarrow v_1 = 10 \text{ m/s} \quad (\text{گزینه ۲})$$

تست

نمودار تغییرات انرژی جنبشی دو توپ به جرم‌های m_A و m_B بر حسب مجذور تندی آن‌ها مطابق شکل مقابل است. چند مورد از موارد زیر نادرست است؟

الف) وقتی انرژی جنبشی دو متحرک برابر باشد، تندی B بیش‌تر از A است.
ب) وقتی تندی دو متحرک برابر باشد، انرژی جنبشی B بیش‌تر از A است.
ج) جرم B بیش‌تر از A است.

- ۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴) صفر

پاسخ

الف) صحیح
ب) غلط - آگه یه خط عمودی تو نمودار بکشیم، می‌بینیم که در تندی مساوی، $K_A > K_B$ است.

ج) غلط - در تندی برابر:

$$K_A > K_B \Rightarrow \frac{1}{2} m_A v_A^2 > \frac{1}{2} m_B v_B^2 \Rightarrow m_A > m_B$$

پس گزینه (۲) صحیح است.

۱۳- قوانین نیوتون

این قسمت یادآوری علوم نهمه، پس سریع دوره‌شون می‌کنیم و می‌رییم سراغ درس فوادمون.

قانون اول نیوتون

تا زمانی که نیروهای وارد بر جسم متوازن باشند، جسم ساکن، هم‌چنان ساکن باقی می‌ماند (شکل الف). اگر در حال حرکت باشد، هم‌چنان به حرکت خود ادامه خواهد داد و تغییری در نحوه حرکت آن ایجاد نخواهد شد، یعنی سرعت آن تغییر نخواهد کرد (شکل ب).

قانون دوم نیوتون

هرگاه بر جسم نیروی خالصی وارد شود، جسم تحت تأثیر آن نیرو شتاب می‌گیرد که این شتاب نسبت مستقیم با نیروی وارد بر جسم دارد و در همان جهت نیرو است و با جرم جسم نسبت وارون دارد.

$$\vec{a} = \frac{\vec{F}}{m} \Rightarrow \vec{F} = m\vec{a}$$

رابطه

$\vec{F}$: نیروی خالص (N)، m : جرم جسم (kg)، $\vec{a}$: شتاب جسم (N/kg)

$$1 \text{ N} = 1 \text{ kg} \cdot \text{m/s}^2$$

هم‌ارزی یکا

قانون سوم نیوتون

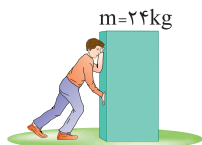
هرگاه جسمی به جسم دیگر نیرو وارد کند، جسم دوم نیز به جسم اول نیرویی هم‌اندازه و در خلاف جهت وارد می‌کند.

تست

مهراهی را روی میز بدون اصطکاکی در فضای خلأ، سُر می‌دهیم. چه اتفاقی می‌افتد؟

- (۱) بسته به جرم مهراه پس از مدتی از حرکت می‌ایستد.
  - (۲) با همان تندی اولیه به حرکت خود ادامه می‌دهد.
  - (۳) بسته به نیرویی که وارد کردیم با شتاب ثابت به حرکت خود ادامه می‌دهد.
  - (۴) بسته به نیرویی که وارد کردیم با شتاب متغیر به حرکت خود ادامه می‌دهد.
- پاسخ: طبق قانون اول نیوتون، در این حالت هیچ نیرویی به جسم وارد نمی‌شود ← مهراه با همان تندی اولیه‌اش به حرکت خود ادامه می‌دهد. پس گزینه (۲) صحیح است.

تست

۱۲۰ (۴)

در شکل مقابل، شخص جعبه را با نیروی ثابت و افقی $\vec{F}$ روی سطح هموار و بدون اصطکاکی هل می‌دهد و مجموعهٔ شخص و جعبه با شتاب $\Delta m/s^2$ حرکت می‌کنند. اندازهٔ نیروی $\vec{F}$ چند نیوتون است؟

۱۰۰ (۳)

۸۰ (۲)

۶۰ (۱)

پاسخ: قانون دوم نیوتون: $F = ma$ $\xrightarrow[m = 24 \text{ kg}]{a = \Delta m/s^2}$ $F = (24)(\Delta) = 120 \text{ N}$ $\rightarrow$ گزینه (۴)

تست

کدام مفهوم زیر نادرست است؟

- (۱) اگر نیروی وارد بر جسمی را نصف کنیم، شتاب آن $\frac{1}{2}$ برابر می‌شود.
  - (۲) در به‌وجود آمدن نیرو همواره دو جسم شرکت دارند.
  - (۳) وقتی به دیوار ضربه می‌زنیم، دیوار نیرویی چند برابر به پای ما وارد می‌کند.
  - (۴) جسمی که از یک فنر آویزان است، نیرویی برابر وزن خود به فنر وارد می‌کند.
- پاسخ: طبق قانون سوم نیوتون، وقتی به دیوار ضربه بزنیم، دیوار نیرویی برابر با نیروی ما به پای ما وارد می‌کند. پس گزینه (۳) نادرست است.

۱۴- انواع نیروها

این قسمت یادآوری علوم نهمه، پس بریم سریع دوره‌شون کنیم.

نیروی وزن

وقتی جسمی را از بالای یک ساختمان رها می‌کنیم، نیروی وزن باعث می‌شود تا جسم به طرف زمین شتاب پیدا کند.

$mg = \text{نیروی وزن}$

رابطه

m : جرم جسم (kg)، g : شتاب جاذبه در سطح زمین (N/kg یا m/s^2)

نکته: وزن جسم را با نیروسنج اندازه می‌گیرند.

نیروی عمودی سطح ($\vec{F}_N$)

در این حد بدونی کافیه که، تمامی اجسامی که روی سطح قرار دارن، بهشون نیروی عمودی سطح وارد می‌شه.

نیروی اصطکاک جنبشی ($\vec{f}_k$)

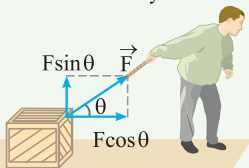
نیرویی که در خلاف جهت حرکت جسم از طرف سطح به آن وارد می‌شود.

نیروی سطح (R)

برایند نیروهایی که از طرف سطح به جسم وارد می‌شه.

نیروی زاویمدار: اگر نیرو ($\vec{F}$) با زاویه θ به جسم وارد شود، خواهیم داشت:

$$\begin{cases} F_x = F \cos \theta & \text{مؤلفه افقی نیرو} \\ F_y = F \sin \theta & \text{مؤلفه عمودی نیرو} \end{cases}$$

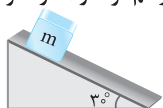

رمزگذاری اون که به θ نزدیکه، $\cos$

می‌شه، اون که از θ دوره، $\sin$ می‌شه. فک کن به کسی که ازت دوره پیام فرستادی و seen (تلفظش یکیه با $\sin$) شده.

مثال

مطابق شکل، جسمی به جرم 2 kg روی سطح شیب‌داری به سمت پایین در حال حرکت است. اگر اندازه نیروی اصطکاک جنبشی برابر یک‌دهم وزن جسم باشد: نیروی وزن، نیروی اصطکاک جنبشی و نیروی عمودی سطح را رسم کرده و اندازه هر کدام را محاسبه کنید. ($g = 10\text{ N/kg}$)

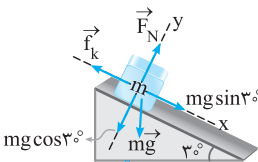

پاسخ: نیروی وزن و نیروی اصطکاک به سطح

شیبدار یا معمولی ربطی ندارد. پس داریم:

نیروی وزن = mg $\xrightarrow{m=2\text{kg}, g=10\text{N/kg}}$

نیروی وزن = $(2)(10) = 20\text{ N}$

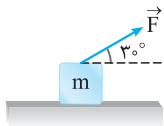
چون در جهت y ، جسم ثابت است $\rightarrow a_y = 0$

$$\sum F_y = ma_y \rightarrow F_N - mg \cos 30^\circ = 0 \rightarrow F_N = mg \cos 30^\circ$$

$\xrightarrow{m=2\text{kg}, g=10\text{N/kg}}$ $F_N = (2)(10)\left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right) = 10\sqrt{3}\text{ N}$

خودش گفته: $f_k = \frac{1}{10}(mg) \xrightarrow{m=2\text{kg}, g=10\text{N/kg}}$ $f_k = \frac{1}{10}(2)(10) = 2\text{ N}$

تست

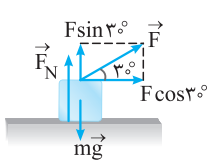

در شکل مقابل جسمی به جرم 15 kg تحت تأثیر

نیروی $F = 40\text{ N}$ روی سطح افقی حرکت می‌کند. در این حالت

نیروی عمودی سطح چند نیوتون است؟ ($g = 10\text{ m/s}^2$)

- ۱۶۰ (۴)   ۱۵۰ (۳)   ۱۴۰ (۲)   ۱۳۰ (۱)

$\sum F_y = ma_y \Rightarrow F \sin 30^\circ + F_N - mg = 0$ پاسخ

$\xrightarrow{F=40\text{ N}, m=15\text{ kg}, g=10\text{ m/s}^2}$

$(40)\left(\frac{1}{2}\right) + F_N - (15)(10) = 0 \Rightarrow F_N = 130\text{ N}$

(گزینه ۱)

15- کار انجام شده توسط نیروی ثابت

همون تیترو رو بفونی انگار توضیحش فونری. حالا برو سراغ رابطه.

$$W = (F \cos \theta) d$$

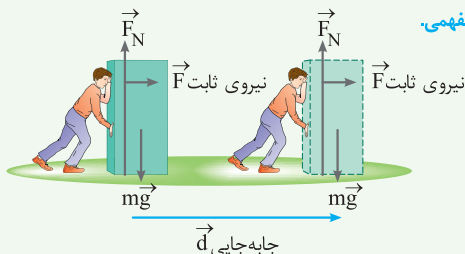
رابطه

W : کار انجام شده (J) ، F : نیروی وارد بر جسم (N)

θ : زاویه بین نیرو و جابه‌جایی ، d : جابه‌جایی (m)

نکته همین فرمول بالا کافیه تا به همه تستا پاسخ بدی. فقط بد نیست سه تا کار

نیروی پایین رو خوب بفهمی.

1 F : برای نیروی ثابت $W_F = (F \cos \theta) d$ $\theta = 0^\circ$ نیرو هم‌جهت با جابه‌جایی

$$W_F = (F \cos 0^\circ) d \Rightarrow W_F = Fd$$

2 F_N : برای نیروی عمود بر جابه‌جایی $W_{F_N} = (F_N \cos \theta) d$ $\theta = 90^\circ$

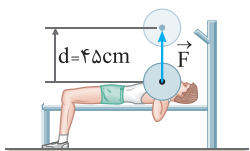
$$W_{F_N} = (F_N \cos 90^\circ) d \Rightarrow W_{F_N} = 0$$

3 $W_{mg} = 0$: نیروی وزن (mg) مثل F_N بر جابه‌جایی عموده. پس:

نکته اگر $\vec{F}$ و $\vec{d}$ بر حسب $\vec{i}$ و $\vec{j}$ باشند، کار نیروی $\vec{F}$ را به صورت زیر به دست می‌آوریم:

$$\vec{F} = F_x \vec{i} + F_y \vec{j} , \vec{d} = d_x \vec{i} + d_y \vec{j}$$

$$W = (F_x d_x) + (F_y d_y)$$

در شکل روبه‌رو، ورزشکاری وزنه‌ای به جرم 65 kg را به طور یکنواخت، 45 cm بالای سر خود می‌برد. کاری که ورزشکار روی وزنه انجام می‌دهد، چند ژول است؟ (برگرفته از کتاب درسی)

$(g = 10\text{ N/kg})$

- ۱) $292/5$ ۲) $-292/5$ ۳) 29250 ۴) -29250

پاسخ: اول مدل‌سازی می‌کنیم و نیروهای وارد به وزنه رو می‌کشیم:

چون حرکت وزنه یکنواخت است، خواهیم داشت:

$$F - mg$$

$$\Sigma (\vec{F})_y = ma \Rightarrow F = mg$$

کار ورزشکار (حواستون باشه که نیرو با جابه‌جایی، هم‌جهته $\leftarrow \theta = 0^\circ$):

$$W = (\vec{F} \cos \theta) d \Rightarrow W = (mg \cos \theta) d \xrightarrow{\substack{m=65\text{ kg}, g=10\text{ N/kg} \\ \theta=0^\circ, d=45\text{ cm}}}$$

$$W = [(65)(10)(\cos 0^\circ)](45 \times 10^{-2}) = 292/5\text{ J} \quad (\text{گزینه ۱})$$

تست

در تست قبل، اگر ورزشکار وزنه را به آرامی پایین آورد، کار نیروی F چند ژول می‌شود؟ (برگرفته از کتاب درسی)

- ۱) $292/5$ ۲) $-292/5$ ۳) 29250 ۴) -29250

پاسخ: اینجا حواستون باشه نیرو و جابه‌جایی خلاف جهت $\leftarrow \theta = 180^\circ$ باز

هم خواهیم داشت:

$$W = (\vec{F} \cos \theta) d \Rightarrow W = (mg \cos \theta) d \xrightarrow{\substack{m=65\text{ kg}, g=10\text{ N/kg} \\ \theta=180^\circ, d=45\text{ cm}}}$$

$$W = [(65)(10)(\cos 180^\circ)](45 \times 10^{-2}) = -292/5\text{ J} \quad (\text{گزینه ۲})$$

الان دیگه باید گفت: فسته نباشی دلاور، فردا قوت پهلوان.

۱۶- کار انواع نیروها

کار هر نیرویی رو خواستن مثل خودم بنویس:

کار نیروی وزن (W_{mg}):

$$W_{mg} = (mg \cos \theta)d$$

کار نیروی عمودی سطح (W_{F_N}):

$$W_{F_N} = (F_N \cos \theta)d$$

کار نیروی اصطکاک جنبشی (W_{f_k}):

$$W_{f_k} = (f_k \cos \theta)d$$

هر چی می‌خواد بده، بده. ما کاری نداریم، اصن کار نیروی مقاومت هوا:

$$W_{\text{نیروی مقاومت هوا}} = (\cos \theta \times \text{نیروی مقاومت هوا})d$$

کار نیروی زاویه‌دار: نیرو ($\vec{F}$) با زاویه θ به جسم وارد بشه:

۱۴- یادآوری قسمت

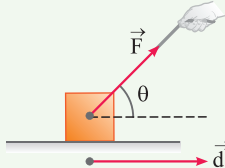
اونجا گفتیم مؤلفه افقی نیرو همیشه $F \cos \theta$.

پس کارش همیشه:

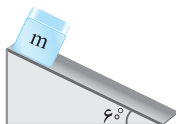
$$W_F = (F \cos \theta)d$$

که این رابطه، همون رابطه اصلیه.

نکته کار نیروی اصطکاک (W_{f_k}) به مسیر حرکت جسم بستگی دارد.

تست

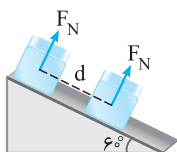
۴۰ (۴)

مطابق شکل روبه‌رو، جسمی به جرم ۴kg از بالای سطح شیب‌داری به پایین می‌غزد. کار نیروی عمودی سطح، پس از ۱۰m جابه‌جایی جسم چند ژول است؟

۱) صفر (۲) ۲۰ (۳) $20\sqrt{3}$

پاسخ مطابق شکل، نیروی عمودی سطح بر جابه‌جایی

عمود است.

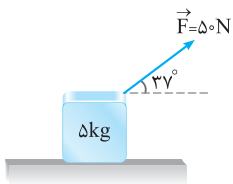

$$W_{F_N} = (F_N \cos \theta)d \xrightarrow{\theta=90^\circ} W_{F_N} = 0$$

(گزینه ۱)

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

در شکل روبه‌رو، جسم تحت تأثیر نیروی $\vec{F}$ به اندازه ۵ متر روی سطح افقی جابه‌جا می‌شود. کار نیرویی که سطح به جسم وارد می‌کند، در این جابه‌جایی چند ژول است؟
 ($g = 10 \text{ N/kg}$ ، $\sin 37^\circ = 0.6$ ، وزن جسم ۵ برابر نیروی اصطکاک است.)

(ریاضی فارغ ۹۶)

- (۱) ۲۰۰ (۲) صفر (۳) ۵۰ (۴) ۲۵۰

پاسخ: حواست باشه تو این سؤال، نیرویی که سطح به جسم وارد می‌کنه، هم نیروی اصطکاک جنبشیه هم نیروی عمودی سطح.

خودش گفته: $mg = \Delta f_k \Rightarrow f_k = 10 \text{ N}$

$W_{f_k} = (f_k \cos \theta) d \Rightarrow W_{f_k} = (10 \times \cos 18^\circ)(5) = -50 \text{ J}$

کار نیروی عمودی سطح صفره چون جابه‌جایی بر نیروی عمودی سطح عموده. پس:

$W_{\text{نیروی سطح}} = W_{f_k} + W_{F_N} = -50 \text{ J}$ (گزینه ۳)

مثال

متطابق شکل زیر، شخصی جسمی را با دو زاویه متفاوت روی سطح هموار می‌کشد. اگر جابه‌جایی و کاری که این شخص در هر دو بار روی جعبه انجام می‌دهد یکسان باشد، کدام حالت شخص نیروی بزرگ‌تری وارد کرده است؟ (اصطکاک ناچیز فرض شود.)

(برگرفته از کتاب درسی)

(۲)

(۱)

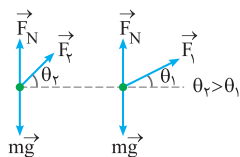
$(F \cos \theta) d$

پاسخ

خودش گفته: $W_1 = W_2$

$\Rightarrow (F_1 \cos \theta_1) d = (F_2 \cos \theta_2) d$

$\theta_1 < \theta_2 \Rightarrow \cos \theta_1 > \cos \theta_2 \Rightarrow F_2 > F_1$

۱۷- کار کل

روش اول: اگر چند تا نیرو داشتیم، کار هر کدام حساب می‌کنیم، سپس همه رو با هم جمع جبری و کار کل رو حساب می‌کنیم.

$$W_t = W_1 + W_2 + \dots$$

رابطه

W_t : کار کل (J)

نکته: چون کار کمیت نرده‌ایه، برای به‌دست آوردن W_t باید W ها رو با هم جمع جبری کنیم.

روش دوم: این یکم طولانی‌تره. خلاصش اینه که:

۱ نیروهایی که هم‌راستا با جابه‌جایی هست رو به‌دست بیار.

۲ بعدش اندازه نیروی خالص رو به‌دست بیار.

۳ آخرشم بذار تو فرمول $W = (F \cos \theta) d$.

تست

شخصی توپی به جرم ۲۰۰g را با نیروی ثابت ۱۲۰N از روی زمین بر می‌دارد و تا ارتفاع ۱۵۰cm بالا می‌برد. کار کل انجام‌شده روی توپ چند ژول است؟

۱) ۱۷۴ (۱)   ۲) ۱۷۷ (۲)   ۳) ۱۸۰ (۳)   ۴) ۱۸۳ (۴)

$$W_F = (F \cos \theta) d$$

پاسخ

$$\frac{F=120\text{N}, \theta=0^\circ}{d=150\text{cm}} \rightarrow W_F = (120 \times \cos 0^\circ)(150 \times 10^{-2}) = 180\text{J}$$

$$W_{mg} = (mg \cos \theta) d \quad \frac{m=200\text{g}, g=10\text{N/kg}}{\theta=180^\circ, d=150\text{cm}}$$

$$W_{mg} = [(200 \times 10^{-3})(10)(\cos 180^\circ)](150 \times 10^{-2}) = -3\text{J}$$

$$W_t = W_F + W_{mg} = 180 - 3 = 177\text{J} \quad (\text{گزینه ۲})$$

فصل دوم: کار، انرژی و توان

اول پرو قسمت بعُر بفون بعر بیا اینا رو حل کن.

تست

در شکل زیر، دروازه بان سعی می‌کند توپ را با بیشترین تندی پرتاب کند. اگر جرم توپ ۲۰۰g باشد و ورزشکار نیرویی به بزرگی ۴۰N تا لحظه پرتاب توپ و در امتداد جابه‌جایی (d = ۳m) بر آن وارد کند؛ با چشم‌پوشی از مقاومت هوا، تندی توپ هنگام جدا شدن از دست ورزشکار چند متر بر ثانیه است؟

- ۱۰ (۱)   ۱۰√۳ (۲)
۲۰ (۳)   ۲۰√۳ (۴)

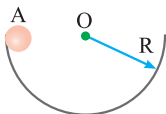
پاسخ

$$W_F = \Delta K \Rightarrow (F \cos \theta) d = \frac{1}{2} m v^2$$

$F = 40 \text{ N}, \theta = 0^\circ, d = 3 \text{ m}$
 $m = 200 \text{ g}$

$$(40 \times \cos 0^\circ)(3) = \frac{1}{2} (200 \times 10^{-3})(v^2) \Rightarrow v = 20\sqrt{3} \text{ m/s} \quad (\text{گزینه ۴})$$

تست

گلوله‌ای به جرم m درون سطح نیم‌کره‌ای مطابق شکل روبه‌رو، از نقطه A رها می‌شود و پس از چند حرکت رفت و برگشتی، در پایین سطح می‌ایستد. نسبت کار نیروی گرانشی زمین به کار نیروی اصطکاک کدام است؟

- ۱ (۱)   ۲- (۲)   ۳- (۳)   ۴- (۴)

پاسخ

$$W_{mg} + W_{f_k} = K_f - K_i \Rightarrow W_{mg} = -W_{f_k} \Rightarrow \frac{W_{mg}}{W_{f_k}} = -1$$

(گزینه ۲)

۱۸- قضیه کار - انرژی جنبشی

وقتی نیروی خالصی به جسم وارد می‌شود:

۱ $W_t > 0$: نیرو انرژی می‌دهد $\Leftarrow$ انرژی جنبشی افزایش می‌یابد $(K_2 > K_1)$.

۲ $W_t < 0$: نیرو انرژی می‌گیره $\Leftarrow$ انرژی جنبشی کاهش می‌یابد

$(K_2 < K_1)$.

۳ $W_t = 0$: انرژی جنبشی ثابت می‌مونه $(K_2 = K_1)$.

$W_t = K_2 - K_1$

قضیه کار - انرژی جنبشی: $\odot$ رابطه

W_t : کار کل (J) K_2, K_1 : انرژی جنبشی وضعیت اول و دوم (J)

$\odot$ نکته رابطه بالا برای هر نوع مسیری (از جمله خمیده) قابل استفاده است.

تست

چند مورد از موارد زیر صحیح است؟

الف) کار برابند نیروهای وارد بر جسم در یک جابه‌جایی با تغییر انرژی جنبشی جسم در این جابه‌جایی برابر است.

ب) اگر کار برابند نیروهای وارد بر جسم مثبت باشد، تندی جسم کاهش می‌یابد.

ج) اگر کار برابند نیروهای وارد بر جسم صفر باشد، جسم با تندی ثابت در حرکت است.

د) رابطه کار - انرژی جنبشی فقط برای مسیر مستقیم کاربرد دارد.

۴ (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴)

پاسخ

الف) صحیح - طبق رابطه $W_t = K_2 - K_1$

ب) غلط - $W_t > 0 \Leftarrow K_2 > K_1 \Leftarrow v_2 > v_1$

ج) صحیح - $W_t = 0 \Leftarrow K_2 = K_1 \Leftarrow v_2 = v_1$

د) غلط - نکته آخر بخون.

پس گزینه (۳) صحیح است.

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

مطابق شکل زیر، گلوله‌ای به جرم ۱۶g با تندی ۲۵۰m/s به تنه درختی برخورد می‌کند و پس از طی مسافت ۱۲/۵cm درون تنه درخت، متوقف می‌شود. نیروی میانگین وارد بر گلوله هنگام حرکت درون تنه درخت چند نیوتون است؟

- ۴) ۴۰۰۰   ۳) ۱۶   ۲) ۵۰۰   ۱) ۲

پاسخ

$$W_t = K_2 - K_1 \Rightarrow W_t = \left(\frac{1}{2} m v_2^2\right) - \left(\frac{1}{2} m v_1^2\right)$$

$$\xrightarrow[\substack{m=16g \\ v_1=250m/s}]{\substack{v_2=0 \\ W_t = W_F = (F \cos \theta) d}} W_t = 0 - \left(\frac{1}{2}\right)(16 \times 10^{-3})(250)^2 = -500J$$

$$\xrightarrow[\substack{W_F = -500J, \theta = 180^\circ \\ d = 12/5cm}]{\substack{W_t = W_F = (F \cos \theta) d}} -500 = (F \cos 180^\circ)(12/5 \times 10^{-2}) \Rightarrow F = 4000N$$

گزینه ۴

تست

شخصی در طبقه سوم ساختمان، سوار آسانسور می‌شود و به طبقه دهم می‌رود. جرم شخص ۷۰kg است و یک کوله‌پشتی به جرم ۵kg بر دوش دارد. آسانسور بین طبقات پنجم تا هفتم مسافت ۶m را در مدت ۲ ثانیه با سرعت ثابت طی می‌کند. در این ۲ ثانیه کار نیرویی که آسانسور به شخص وارد می‌کند، چند ژول است؟ (g = ۱۰N/kg)

(تقریبی دافل ۹۴)

- ۱) صفر   ۲) ۳۹۰۰   ۳) ۴۲۰۰   ۴) ۴۵۰۰

پاسخ

$$W_t = K_2 - K_1 \xrightarrow{v_1=v_2} W_t = 0$$

$$W_t = W_{F_N} + W_{mg} \xrightarrow[\substack{W_t = 0, m=75kg \\ g=10N/kg, \theta=180^\circ, d=6m}]{\substack{W_t = K_2 - K_1 \\ (mg \cos \theta) d}} 0 = W_{F_N} + [(75)(10) \cos 180^\circ](6) \Rightarrow W_{F_N} = 4500J$$

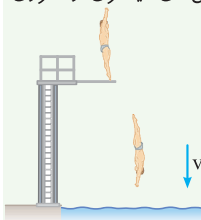
گزینه ۴

۱۹- کار و انرژی پتانسیل (۱)

یادآوری قسمت ۱۲ انرژی جنبشی به حرکت یک جسم وابسته است.

انرژی پتانسیل بر خلاف انرژی جنبشی، ویژگی یک سامانه است. تا ویژگی یک جسم منفرد. یعنی انرژی پتانسیل به مکان اجسام یک سامانه نسبت به یکدیگر بستگی دارد. **تبدیل انرژی:** وقتی انرژی پتانسیل کاهش می‌یابد، به شکل‌های دیگری از انرژی تبدیل می‌شود. حالا بریم سراغ انواع انرژی پتانسیل:

الف) انرژی پتانسیل گرانشی

در شکل مقابل، وقتی شخصی به درون استخر شیرجه می‌زند، انرژی پتانسیل سامانه شخص - زمین به تدریج به انرژی جنبشی شخص تبدیل می‌شود و شخص با تندی نسبتاً زیادی با سطح آب برخورد می‌کند.

$U = mgh$

رابطه

U : انرژی پتانسیل گرانشی (J) m : جرم جسم (kg)
 g : شتاب گرانشی زمین (m/s^2) h : ارتفاع (m)

تغییر انرژی پتانسیل گرانشی: **رابطه** $\Delta U = U_2 - U_1 = mg(h_2 - h_1)$

کار نیروی وزن: **رابطه** $W_{mg} = -(U_2 - U_1) = -\Delta U$

W_{mg} : کار نیروی وزن (J) ΔU : تغییر انرژی پتانسیل گرانشی (J)

نکته کار نیروی وزن (W_{mg}) و تغییرات انرژی پتانسیل گرانشی (ΔU) به

مسیر بستگی ندارد (مثل انرژی جنبشی) و برای هر مسیر دلخواهی برقرار است.

نکته انرژی پتانسیل گرانشی به انتخاب مبدأ پتانسیل بستگی دارد. ولی تغییرات

انرژی پتانسیل گرانشی به انتخاب مبدأ پتانسیل بستگی ندارد.

جسم رو به پایین حرکت کند. h کاهش می‌یابد. $\Delta U < 0$, $W_{mg} > 0$
 جسم رو به بالا حرکت کند. h افزایش می‌یابد. $\Delta U > 0$, $W_{mg} < 0$

یادآوری قسمت ۱۶ اونجام کار نیروی وزن داشتیم: $W_{mg} = (mg \cos \theta)d$

یه نکته طلایی: آگه نیروی اصطکاک وجود نداشته باشه، در صورتی که جسم رها بشه،

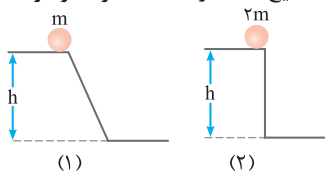
تندی در پایین هر ارتفاعی به جرم بستگی نداره و از رابطه مقابل به دست میاد: $v = \sqrt{2gh}$

www.Gajmarket.com

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

در شکل‌های زیر دو توپ از حالت سکون رها می‌شوند. اگر برای شکل‌های (۱) و (۲) به ترتیب تندی هنگام رسیدن به سطح زمین را با v_1 و v_2 ، مقدار انرژی جنبشی توپ‌ها هنگام رسیدن به زمین را با K_1 و K_2 و مقدار کار نیروی وزن هنگام جابه‌جایی را با W_{mg_1} و W_{mg_2} نشان دهیم، کدام گزینه صحیح است؟ (از اصطکاک صرف‌نظر شود).

$W_{mg_2} < W_{mg_1}$ ، $K_2 < K_1$ ، $v_1 < v_2$ (۱)

$W_{mg_2} > W_{mg_1}$ ، $K_2 > K_1$ ، $v_1 < v_2$ (۲)

$W_{mg_2} < W_{mg_1}$ ، $K_2 < K_1$ ، $v_1 = v_2$ (۳)

$W_{mg_2} > W_{mg_1}$ ، $K_2 > K_1$ ، $v_1 = v_2$ (۴)

پاسخ: سطح بدون اصطکاک است.

v : طبق نکتهٔ تلاشی، تندی (v) ربطی به جرم (m) ندارد و به ارتفاع بستگی دارد:

یکسان
 $v = \sqrt{2gh}$: $v_1 = v_2$

K : طبق رابطهٔ زیر، چون تندیه‌ها برابر است، هر کدام که جرم بیش‌تری دارد، دارای انرژی جنبشی بیش‌تری است:

یکسان $m_2 > m_1$
 $K = \frac{1}{2} m v^2$: $K_2 > K_1$

: W_{mg}

یکسان $m_2 > m_1$
 $W_{mg} = (m g \cos \theta) d$: $W_{mg_2} > W_{mg_1}$

ΔU : این‌ها دل خودم بررسی می‌کنم:
 $W_{mg_2} > W_{mg_1}$

$\Delta U = -W_{mg}$: $\Delta U_2 < \Delta U_1$

پس گزینهٔ (۴) صحیح است.

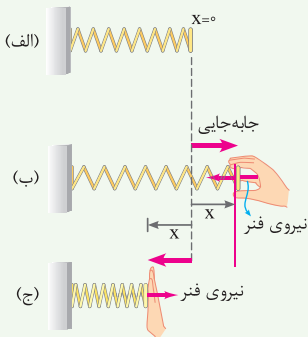
۲۰- کار و انرژی پتانسیل (۲)

ب) انرژی پتانسیل کشسانی

مطابق شکل زیر، هنگامی که فنری را توسط جسمی فشرده و رها می‌کنیم، انرژی پتانسیل کشسانی سامانه جسم - فنر به انرژی جنبشی جسم تبدیل می‌شود و با تندی زیاد پرتاب می‌شود.

اما جزئی‌تر:

در شکل (الف)، فنر در وضعیت تعادلش قرار دارد ($X = 0$).

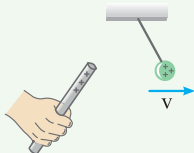
با کشیدن یا فشردن فنر به اندازه X از مکان تعادلش، نیرویی در خلاف جهت جابه‌جایی به دست شخص وارد می‌شود (شکل‌های (ب) و (ج)).

کشسانی $W_{\text{فنر}} = -\Delta U$

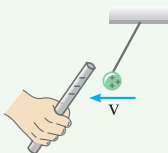
رابطه

ج) انرژی پتانسیل الکتریکی

مطابق شکل زیر، وقتی یک جسم باردار را به جسم باردار دیگر نزدیک می‌کنیم، بسته به نوع بار، اجسام یکدیگر را می‌ریانند (شکل الف) یا می‌رانند (شکل ب). تو این حالت بازم تغییر انرژی رخ میدهد که دیگه نمی‌گم.

(ب)

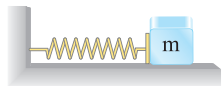

(الف)

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

مطابق شکل زیر، جسمی به جرم 300g با تندی 8m/s به فنری برخورد کرده و آن را فشرده می‌کند. اگر بیش‌ترین انرژی پتانسیل کشسانی ذخیره شده $8/2$ ژول باشد، کار نیروی فنر و کار نیروی اصطکاک به ترتیب از راست به چپ در SI کدام است؟

- (۱) $-8/2$ ، $-1/4$ (۲) $+8/2$ ، $-1/4$
 (۳) -82 ، $+1/4$ (۴) $+82$ ، $+1/4$

پاسخ

$$W_{\text{فنر}} = -\Delta U \xrightarrow{U_2 = 8/2\text{J}, U_1 = 0} W_{\text{فنر}} = -(8/2 - 0) = -8/2\text{J}$$

$$W_{\text{فنر}} + W_{\text{fk}} = K_2 - K_1 \xrightarrow{W_{\text{فنر}} = -8/2\text{J}, m = 300\text{g}, v_1 = 8\text{m/s}} W_{\text{fk}} = -1/4\text{J}$$

$$-8/2 + W_{\text{fk}} = -\frac{1}{2}(300 \times 10^{-3})(8)^2 \Rightarrow W_{\text{fk}} = -1/4\text{J} \quad (\text{گزینه ۱})$$

تست

در شکل زیر جسمی به جرم 3kg از نقطه A رها شده و در مسیری بدون اصطکاک در نقطه B فنری را کاملاً فشرده می‌سازد. حداکثر انرژی پتانسیل کشسانی در فنر چند ژول است؟ ($g = 10\text{m/s}^2$)

- (۱) -15 (۲) $+15$
 (۳) -150 (۴) $+150$

پاسخ

$$W_{\text{mg}} + W_{\text{فنر}} + W_{\text{FN}} + W_{\text{fk}} = \Delta K$$

$$\Rightarrow W_{\text{mg}} = -W_{\text{فنر}} \Rightarrow -\Delta U_{\text{گرانشی}} = +\Delta U_{\text{فنر}}$$

$$\Rightarrow -mg(h_B - h_A) = U_{e_f} - U_{e_i} \xrightarrow{m = 3\text{kg}, g = 10\text{m/s}^2, h_A = 30\text{m}, h_B = 25\text{m}} U_{e_f} = +150\text{J}$$

$$-(3)(10)(25 - 30) = U_{e_f} \Rightarrow U_{e_f} = +150\text{J} \quad (\text{گزینه ۴})$$

۲۱ - انرژی مکانیکی

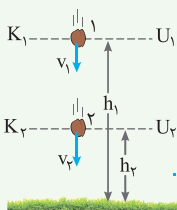
مجموع انرژی‌های پتانسیل و جنبشی هر جسم.

$$E = K + U$$

رابطه

E : انرژی مکانیکی (J) ، K : انرژی جنبشی (J) ، U : انرژی پتانسیل (J)

پایستگی انرژی مکانیکی

اگر اتلاف انرژی نداشته باشیم، انرژی مکانیکی جسم در نقاط مختلف مسیر حرکت با هم برابر است.

$$E_1 = E_2 \Rightarrow K_1 + U_1 = K_2 + U_2$$

رابطه

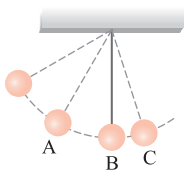
نکته رابطه بالا را اصل پایستگی انرژی مکانیکی می‌نامند.

نکته این رابطه برای شرایطی است که نیروهایی مانند اصطکاک و مقاومت هوا را بتوان نادیده گرفت.

یہ نکتہ طلائی: در نبود مقاومت هوا، ارتفاع اوج از رابطه مقابل به دست می‌آید:

$$h_0 = \frac{v^2}{2g}$$

تست

در شکل مقابل، آونگی در حال نوسان است. اگر نقطه B ، مبدأ انرژی پتانسیل در نظر گرفته شود، چند مورد از موارد زیر صحیح است؟
 الف) در نقطه A ، آونگ دارای انرژی جنبشی و پتانسیل است.
 ب) در نقطه B ، آونگ دارای انرژی پتانسیل است.
 ج) انرژی جنبشی در نقطه C کم‌تر از نقطه A است.
 د) تندی آونگ در نقطه B ، کمینه است.

- ۱ (۴)   ۲ (۳)   ۳ (۲)   ۴ (۱)

پاسخ الف) صحیح

ب) غلط - چون B مبدأ پتانسیل است $U_B = 0$

ج) غلط - چون ارتفاع در A بیشتر از C هست، پس در A تندی کم‌تری دارد.

د) غلط - در نقطه B تمام انرژی پتانسیل به انرژی جنبشی تبدیل شده است.

پس گزینه (۴) صحیح است. $K_B = K_{max} \Rightarrow v_B = v_{max}$

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

گلوله‌ای بدون سرعت اولیه از ارتفاع h_1 رها می‌شود و پس از طی Δh ، انرژی جنبشی آن با $\frac{1}{4}$ انرژی پتانسیل گرانشی آن برابر می‌شود. چقدر است؟ (مبدأ پتانسیل سطح زمین است و مقاومت هوا ناچیز فرض می‌شود.) (ریاضی فлаг ۹۷)

پاسخ

$$K+U$$

$$E_1 = E_2 \Rightarrow K_1 + U_1 = K_2 + U_2$$

$$U_1 = \frac{1}{4} U_2 \Rightarrow U_1 = \frac{1}{4} U_2 + U_2 = \frac{5}{4} U_2$$

$$\Rightarrow mgh_1 = \frac{5}{4} mgh_2 \Rightarrow h_1 = \frac{5}{4} h_2$$

$$\Delta h = h_1 - h_2 = \frac{5}{4} h_2 - h_2 = \frac{1}{4} h_2, \quad \frac{\Delta h}{h_1} = \frac{\frac{1}{4} h_2}{\frac{5}{4} h_2} = \frac{1}{5}$$

گزینه ۱

تست

در شکل زیر، وزنه‌ای به جرم m با سرعت اولیه $v_0 = 4 \text{ m/s}$ مماس با سطح بدون اصطکاک، رو به پایین پرتاب می‌شود. اگر بیشترین انرژی پتانسیل کشسانی فنر در این برخورد $\frac{1}{8}$ انرژی جنبشی اولیه وزنه باشد، حداقل طول فنر به چند سانتی‌متر می‌رسد؟ ($\sin 37^\circ = 0.6, g = 10 \text{ m/s}^2$) (ریاضی داخل ۹۷)

پاسخ

$$U_{e_{\max}} = \frac{1}{8} K_0$$

$$E_0 = E_1 \Rightarrow K_0 + U_0 = K_1 + U_1 + U_{e_{\max}}$$

$$\frac{1}{2} m v_0^2 + mgh_0 = mgh_1 + \frac{1}{8} \times \frac{1}{2} m v_0^2$$

$$v_0 = 4 \text{ m/s}, h_0 = 85 \text{ cm}, g = 10 \text{ m/s}^2$$

$$\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 + (10)(85 \times 10^{-2}) = (10)h_1 + \left(\frac{1}{8}\right)\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 \Rightarrow h_1 = 0.21 \text{ m} = 21 \text{ cm}$$

$$\sin 37^\circ = \frac{21}{L_{\text{فنر}}} \Rightarrow L_{\text{فنر}} = 35 \text{ cm}$$

گزینه ۴

وقتی طول فنر به حداقل می‌رسد که انرژی پتانسیل کشسانی بیشینه باشد.

پاسخ

$$U_{e_{\max}} = \frac{1}{8} K_0$$

$$E_0 = E_1 \Rightarrow K_0 + U_0 = K_1 + U_1 + U_{e_{\max}}$$

$$\frac{1}{2} m v_0^2 + mgh_0 = mgh_1 + \frac{1}{8} \times \frac{1}{2} m v_0^2$$

$$v_0 = 4 \text{ m/s}, h_0 = 85 \text{ cm}, g = 10 \text{ m/s}^2$$

$$\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 + (10)(85 \times 10^{-2}) = (10)h_1 + \left(\frac{1}{8}\right)\left(\frac{1}{2}\right)(4)^2 \Rightarrow h_1 = 0.21 \text{ m} = 21 \text{ cm}$$

$$\sin 37^\circ = \frac{21}{L_{\text{فنر}}} \Rightarrow L_{\text{فنر}} = 35 \text{ cm}$$

گزینه ۴

۲۲ - کار و انرژی درونی

انرژی درونی

مجموع انرژی‌های ذره‌های تشکیل‌دهندهٔ جسم است.

- ۱ معمولاً با گرم‌تر شدن یک جسم، انرژی درونی آن بیش‌تر می‌شود.
- ۲ انرژی درونی یک جسم، هم به تعداد ذرات جسم و هم به انرژی هر ذره بستگی دارد.
- ۳ انرژی درونی تلف نمی‌شود؛ اما چون نمی‌توان دوباره از آن استفاده کرد، معمولاً از اصطلاح تلف شدن استفاده می‌کنند.

کار و انرژی درونی

اگر در طول مسیر، نیروهای اتلافی (مثلاً اصطکاک و مقاومت هوا) داشته باشیم:

$$W_f = E_2 - E_1$$

رابطه

W_f : کار نیروهای اتلافی (J)، E_2 ، E_1 : انرژی مکانیکی وضعیت اول و دوم (J)
 نکات ۱ با حضور نیروهای اتلافی، انرژی مکانیکی جسم یا سامانه پایسته نمی‌ماند و تغییر می‌کند ($E_2 \neq E_1$). کاهش انرژی مکانیکی، به‌صورت افزایش انرژی درونی جسم و محیط اطراف آن درمی‌آید.

قانون پایستگی انرژی

در یک سامانهٔ منزوی، مجموع کل انرژی‌ها پایسته می‌ماند.
 به عبارت دیگر، انرژی را نمی‌توان خلق یا نابود کرد و تنها می‌توان آن را از یک شکل به شکل دیگر تبدیل کرد.

مثال

شکل زیر قطعه‌ای به جرم ۲۰۰g را نشان می‌دهد که روی مسیری ناصاف از نقطهٔ A به طرف نقطهٔ B در حرکت است. اگر تندی قطعه هنگام رسیدن آن به نقطهٔ B برابر 12 m/s باشد، چقدر از انرژی جنبشی قطعه به انرژی درونی قطعه و سطح تبدیل شده است؟ 12 m/s

پاسخ

$$W_f = E_B - E_A = \left(\frac{1}{2}mv_B^2 + U_B \right) - \left(\frac{1}{2}mv_A^2 + U_A \right) = \frac{1}{2}m(v_B^2 - v_A^2)$$

$$\xrightarrow[v_A = 12 \text{ m/s}]{v_B = 12 \text{ m/s}, m = 200 \text{ g}} W_f = \frac{1}{2}(200 \times 10^{-3})(12^2 - 12^2) = -8 \text{ J}$$

فصل دوم: کار، انرژی و توان

تست

گلوله‌ای به جرم ۲۰۰g با سرعت اولیه ۳۰m/s در راستای قائم، رو به بالا پرتاب می‌شود. مقاومت هوا باعث می‌شود ۱۰J از انرژی گلوله تا رسیدن به نقطه اوج تلف شود. اگر مقاومت هوا وجود نمی‌داشت، گلوله چند متر بالاتر می‌رفت؟ (g = ۱۰m/s^۲) (تجربی دافل ۹۷)

- ۵ (۱)   ۱۰ (۲)   ۱۵ (۳)   ۲۰ (۴)

پاسخ

$$W_f = (E_f - E_1) \Rightarrow W_f = (K_f + U_f) - (K_1 + U_1)$$

$$W_f = -10J, m = 200g$$

$$g = 10m/s^2, v = 30m/s$$

$$-10 = (0 + (200 \times 10^{-3})(10)h_f) - (\frac{1}{2}(200 \times 10^{-3})(30)^2 + 0) \Rightarrow h_f = 40m$$

اگر مقاومت هوا نبود:

$$h'_f = \frac{v_f^2}{2g} = \frac{(30)^2}{2(10)} = 45m$$

$$h'_f - h_f = 45 - 40 = 5m$$

(گزینه ۱)

تست

مطابق شکل زیر، توپی به جرم ۵۰۰g با تندی ۱۰m/s از نقطه A شروع به حرکت می‌کند. اگر هنگامی که توپ به نقطه B می‌رسد ۲۰ درصد انرژی آن به انرژی درونی تبدیل شده باشد، تغییر انرژی درونی توپ و سطح در حین جابه‌جایی در SI چقدر است؟

- ۲۰ (۱)   -۵ (۲)

- ۲۰ (۳)   ۵ (۴)

پاسخ

$$E_A = K_A + U_A = \frac{1}{2}mv_A^2 = \frac{1}{2}(500)(10)^2 = 25J$$

۲۰٪ انرژی کل، صرف انرژی درونی شده. پس با $\frac{80}{100}$ انرژی رسیده به نقطه B:

$$E_B = \frac{80}{100}E_A = \frac{80}{100}(25) = 20J$$

$$\text{تغییر انرژی درونی} = E_A - E_B = 25 - 20 = 5J$$

(گزینه ۴)

اگر جواب منفی در آوردی برو آخرین نکته صفحه مقابل دوباره بخون.

۲۳ - توان و بازده

توان

همون آهنگ انجام کاره.

رابطه

$$\bar{P} = \frac{W}{\Delta t}$$

$\bar{P}$: توان متوسط (W)، W : کار انجام شده (J)، Δt : زمان انجام کار (s)

$$1W = 1J/s = 1kg.m^2/s^3$$

همارزی یکا

یادآوری قسمت ۸ گفتیم آهنگ یعنی نسبت کمیته به زمان.

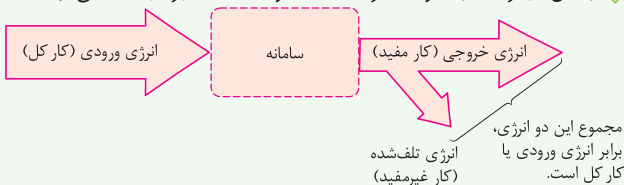
نوع کمیته: توان کمیته نردهای است.

نکته یکای قدیمی توان: اسب بخار است. $1hp = 746W$

بازده

هر سامانه بخشی از انرژی ورودی (انرژی مصرفی سامانه) را به انرژی مورد نظر (انرژی خروجی یا کار مفید) تبدیل می کند.

بخش دیگری را به صورت انرژی های ناخواسته (کار غیرمفید) در می آورد.

$$\text{بازده بر حسب درصد} = \frac{\text{انرژی خروجی}}{\text{انرژی ورودی}} \times 100$$

رابطه

مثال

شخصی به جرم $72kg$ در مدت زمان $90s$ از تعداد 50 پله که ارتفاع هر پله $30cm$ است، بالا می رود. توان متوسط مفید او چند وات است؟

$$h = ny = \frac{n \times \text{پله}}{y} = \frac{50 \times 30}{1} = 1500cm = 15m$$

پاسخ

$$\bar{P} = \frac{W}{t} = \frac{mgh}{t} = \frac{m=72kg, g=10N/kg, h=15m, t=90s}{90} = 120W$$

فصل دوم: کار، انرژی و توان

مثال

هر یک از دو موتور جت هواپیمای مسافربری، پیشرانه‌ای (نیروی جلوبر هواپیما) برابر $4 \times 10^5 \text{ N}$ ایجاد می‌کند. اگر هواپیما در هر دقیقه 15 km در امتداد این نیرو حرکت کند، توان متوسط هر یک از موتورهای هواپیما تقریباً چند اسب بخار است؟ ($1 \text{ hp} = 746 \text{ W}$) (برگرفته از کتاب درسی)

پاسخ

$$W = (F \cos \theta)d \quad \begin{array}{l} F=4 \times 10^5 \text{ N} \\ d=15 \text{ km}, \theta=0^\circ \end{array}$$

$$W = (4 \times 10^5 \times \cos 0^\circ)(15 \times 10^3) = 60 \times 10^8 \text{ J}$$

فقط باید زمان رو به ثانیه تبدیل کنیم:

$$\bar{P} = \frac{W}{t} = \frac{60 \times 10^8}{1 \times 60} = 10^8 \text{ W} \left(\frac{1 \text{ hp}}{746 \text{ W}} \right) \approx 1.34 \times 10^5 \text{ hp}$$

مثال

آب ذخیره‌شده در پشت سد یک نیروگاه برق آبی، از ارتفاع 250 متری روی پره‌های توربینی می‌ریزد و آن را می‌چرخاند. اگر بازده توربین 60 درصد و بازده ژنراتور 75 درصد باشد، در هر ثانیه چند متر مکعب آب باید روی توربین بریزد، تا توان الکتریکی تولیدی نیروگاه 90 MW باشد؟ (از مقاومت هوا صرف‌نظر شود.) ($g = 10 \text{ m/s}^2$, $\rho_{\text{آب}} = 10^3 \text{ kg/m}^3$) (برگرفته از کتاب درسی)

پاسخ

$$P_{\text{خروجی}} = P_{\text{ورودی}} (R_a \times R_g) \quad \begin{array}{l} P_{\text{خروجی}} = 90 \text{ MW}, R_a = 75\% \\ R_g = 60\% \end{array}$$

$$90 \times 10^6 = P_{\text{ورودی}} (0.6 \times 0.75) \Rightarrow P_{\text{ورودی}} = 2 \times 10^8 \text{ W}$$

$$P_{\text{ورودی}} = \frac{mg\Delta h}{t} \quad \begin{array}{l} P_{\text{ورودی}} = 2 \times 10^8 \text{ W}, g = 10 \text{ m/s}^2 \\ \Delta h = 250 \text{ m}, t = 1 \text{ s} \end{array}$$

$$2 \times 10^8 = \frac{m(10)(250)}{1} \Rightarrow m = 8 \times 10^4 \text{ kg}$$

$$\rho = \frac{m}{V} \quad \begin{array}{l} \rho = 10^3 \text{ kg/m}^3 \\ m = 8 \times 10^4 \text{ kg} \end{array} \Rightarrow 10^3 = \frac{8 \times 10^4}{V} \Rightarrow V = 80 \text{ m}^3$$